

VÉGH GYÖRGY
ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEI

TARTALOM

Első könyv

Havas éjszakák

(1938-1941)

Hófútt a pesti utcán
A lírikus álma
Csillag a tóban
Egy hősi halottra
Új kedvest kereső dal
Csöndes, ünnepi vers
Talán halott lesznek
A Múzeum-kertben
Az erdei tündér
Álomba ringató dal
Együgyű szerelmes évődés
Anna Kovalcze
Tiszta vágyakozás
Hív a messzeség
Falun
Mint a zsenge őz-sutának
A malac
Lázálomban
Havas éjszakák
Hunyó tüzeknél
Magamról
Szomorú tünődés
A távozó kedveshez
Csöndes fohász
Nyári borongás
Csavargó fellegek
Egyszerű vigasztaló
János vitéz
Elszálló dallamok
Régies zsoltár
Anakreon
Pajzán dalocska
A beteg Annihoz
Balassi Bálinthoz
Bolondos, furcsa álmok
A hervadáshoz
Panaszos hattyúdál

Második könyv

Viharok jönnek

(1941-1943)

Hajnali szárnyalás
Az esthajnali csillaghoz
Három csöndes özikéről
Búcsú 1941-től
Májusok árnyán
Annihoz, talán utolszor
Képeslap Győrből
Strófák a bölcsességről
Szomorú dalocska
Két őszi csillag
Ördögös emlékek
Téli számadás
Honvágy

1928. november 7.

Szeleburdi vázlatok

Keleti ábránd

Viharok jönnek

Borszéki napló

Auguste Corbeille szonettje

A botfülű tücsökről

Anni költőjéhez

Mért fényesebb a csillag...

Halotti ének Anniról

Esti dal

Auguste Corbeille balladája

Ajánlás

Alkonyi vázlat

Epigrammák

Fekete Mágia

Levél barátaimhoz

Kikötő nélkül

Búcsú Borszéktől

Budapest köszöntése

Huszonnegyedik születésnapomra

Szeptemberi töredékek

A Párduc-szonett

Harmadik könyv

Játékos ifjúság

(1943-1946)

Csillagkaraván

Kórházi tavasz

Gyűlölet és szerelem

Felhők vándorolnak...

Kincses korok leánya

Búcsú Budapesttől

A hulla-hordozók dala

Horváth Béla halálára

Arckép, élénk színekkel

Március, fehér tavasz

Nászdal

Rózsadombi napló

Nyári könyörgés a télhez

A szerelem himnusza

Szanatóriumi emlék

Nyár-éji sóhaj

A dal tündéréhez

Egek felé suhanva

Alkony és éj között

Altató

Tűz Tamás emlékének

Szeptember

Játékos ifjúság

Keats a halottas-ágyon

Karácsony, 1945-ben

Gyűlölet lennék szivedben

Mondd, mit adjak?

Emlékezés Zsuzsára

Búcsú Yvette-től

Zuhanj le, tél!

Hogy angolul tanuljatok

Negyedik könyv
Eszter könyve
(1946-1947)

Változatok egy témára
1946. július 3-8. Izsák

A mulandóság szonettje
Későn tudod meg
Még a halál sem
Örökre megsebeztelek
Ostor vagy, Eszter
Büvös áramod van
Örzöm minden rezzenésed
Mindennél erősebb vagy
Bizonytalanság bűvkörében
Nem engedlek el
Nyelv-öltögetődsi
Schopenhauert idézed
Mennyit nem öleltél
Ronsard-t olvastuk egyszer
Hogy tiltakoztam ellened
Kaján ráolvasás
Mikor te jöttél
Nyolc egyszerű kérdés
Pesti séták Eszterrel
Eszter emlékkönyvébe
Morfium minden szavad
Új anakreoni
Szükségem van rád
Alszik a kedves
Élet vagy s halál
Talán a jövő
Meghalsz, ha meghalok
Légy, Eszter, költemény
Egy vagy velem
Lemondásféle

Eszter nélkül
Egyéb versek
(1946-1947)

Önéletrajzi jegyzetek
Himnusz Budapesthez
Könyörgés a szenvedésért
Hol settengsz, halál?
Gyermekeket talán
A kétség óráiból
Epe, ecettel

Ötödik könyv
Pilátusok korában
(1948-1972)

Hazám vagy, Ágnes
Elrabolt világ
Mutatvány a cirkuszban
Három vak egér

Őszi akvarell
Éjfélről hajnalig
Egy boldog délután
Kozmikus dal atomkísérettel
Pilátusok korában
Ha megöllek, ha majd bosszúm lecsap
Rondó
Ebéd helyett
Villanelle az ifjúságról
Triolett egy találkozásról
Mi ketten
Verses levél Frusnak
Töredék Frusnak prózában Párizsról és Pestről
Félbemaradt versekzések
A megváltozott Budapesthez
Hajnali ajándék
Kíváncsiság
Önarckép, túl a férfikor delén

Hatodik könyv
(Függelék)
Pillangós őszök
(1941)

Miért és hogyan íratott e könyvecske?
Megszívlelendő tanácsok
Színes dallamok
Dél keresztjéhez
Álmatlanul
Csillag-lesen
Engesztelés a liliumhoz
Emlékek Anniról
Ígérgető könyörgés
Kérlelő hasonlatok
A viharról
Bánkódás
Jegyzetek

Hetedik könyv
A Parnasszus lábánál
Tréfák, rímjátékok, töredékek
(1949-1970)

Három tréfa Nyuszikának
Két rögtönzés Frusnak
Csacsizmusok
Versek szeszélyes naplóból
Gyerekkersek Weöres-módra
A leláncolt költő
Rím Elek aforizmái
Versfricskák
Régi noteszeimben olvasom
Groteszk és fájdalom
Sírfelirat helyett
Rím Elek aforizmái prózában
A gyakorlati verstan-ból (1954)

A versek keletkezésük sorrendjében követik egymást; így tehát költőjük fejlődéséről vagy hanyatlásáról bárki megbízható képet alkothat.

Első könyv

Havas éjszakák (1938-1941)

Hófúttá pesti utcán

Hegedűs Zoltánnak

És megyünk mi vígan a télbe,
a nedves járdán cuppog a régi cipőm,
s mondjuk: Kosztolányi ha élne,
most köszálnánk véle e téli időn.

Szájamról mint hús tej csorog le versed,
mit szavalva sivítok a szélnek,
s a körúton bámul a bamba tömeg;
nini: bolondok, rímbe beszélnek!

Kibuggyan számon szeretőd neve: Eszter,
szemedbe felvillan a tünde alak,
és látom én is, keblén aranykereszttel,
mikor ringott haján a szalmakalap.

És megyünk mi vígan és fázva,
zilált hajunkra halk eső pereg,
a fák ágain mintha szél hárfázna
- köröttünk oly búsak az emberek...

A lírikus álma

Eltűnt szeretőm siratom, ha
kísérteni eljön az éjjel.
Megűli szobámat a tompa
csend és fülelek szana-széjjel.

És várom a hangot, a zengőt,
hangját csacsogó csalogánynak,
vagy vágyom a leplet, a lengőt,
nimfák hova majd bedobálnak

és fürdeni visznek el engem
halkan csobogó patakokra,
s borús dalom éjbe ha zengem,
rá lejt a táncot a kobra.

És jönnek a nimfa-leányok,
álomvizen ing el a csónak...
...Egyszerre csak íme egy ámok-
futó szalad késsel a tónak,

s akarna megölni, de törpék
rohannak elő csapatostól:
intésre, szavamra gyötörnék,
pattogna kezükben az ostor.

...De hold lebegett, aranyos hold
tükrében a tónak, a víznek,
én lázasan oldtam a bocskort
(nimfák vajon el hova visznek?)

Erdő közepén tüzek égnek
s bíborba borulnak a bokrok,
fenyők meredeznek az égnek
és nyitnak a dáliacsokrok,

itt lejt a táncot a kobra,
ha lengeti szél dalom arra,
itt öltözik éjbe a sok fa,
itt hullik a dér az avarra...

...Nap szórta tüzeit, aranyosba
vegyítve a tájat a lankán,
halk, csörgedező patakocska
vizében aludt el Arankám.

Ezüst halak úsztak el ottan,
mint rőt lobogó, haja lengett,
erdőben az őz szive dobban,
ha hangja elúzi a csendet...

...Kéklő havasokban a pásztor
terelte fütyülve a nyáját,
én sírtam, elégttem a láztól,
ha nézte fehér koponyáját...

...De tűnnek a nimfa-leányok,
álomvizen ing tova csónak,
már várnak a földi leányok,
s vágyom melegét puha csóknak.

Nimfák szepegő seregének
búcsút kezem int, tunya reggel
jő rám s daloló seregélyek
várnak picicinke-sereggel...

Csillag a tóban

(W. B. Yeats)

Az éjben kéken csillog a csillag az égen
és nékem halkan csobban a csillag a tóban,
temető messze ölen vár jó feleségem,
- ó, roppant léptem be régen roppant a hóban.

Nem megyek én már napkoszorúzza bérce tetőre,
bár űzne a szél és fenyvesem zúgva zizeg,
vár hű feleségem, nem mehetek messzire tőle,
- bár űzne a szél még s fenyvesem zúgva zizeg...

...Az éjben kéken csillog a csillag az égen
és nékem halkan csobban a csillag a tóban,
temető messze ölen vár jó feleségem,
megrogyant léptem most arra roppan a hóban...

Egy hősi halottra

Már zöldek lenn a fák a völgy ölen, de ottan,
az égbenyúlt hegyen, még egyre hó szitál,
a patak medre elhagyott, harkály se koppant,
- ott fenn tél van, mindig tél van, s a hó szitál.

...Ott fenn hanyatlott átlótt fejjel rá a hóra
és hogy fölkeljen, arra már nem volt remény.
Hópelyhek szálltak, mint pillék a lány bimbóra,
szálltak kezére s megpihentek kék szemén...

...Én kértem Istent, vesszen csak oda, ha gyáva
s mikor elment, hogy bátran küzdjön, kértem én;
az elmúló nyarak nem lopnak ősz hajába,
csak hópelyhek pihennek megtört kék szemén...

De bátor volt - mondják - mint farkashad, ha éhes
és daliás, sötéthajú, kissé szikár.
Nő nem szorítja már fejét meleg kebléhez,
mert ott tél van, mindig tél van, s a hó szitál...

Új kedvest kereső dal

Eltűnt szeretőm siratom még,
de várom az újat az ősztől...
Babérkoszorút vele fonnék
s ha nem riadozna az őztől,

két kis nefelejcskoszorút, ha
nem félne az erdei vadtól
s kelnék vele messzi nagy útra,
hol égi kovács keze patkol...

Ha nem riadozna a csóktól,
karomba repesve ölelném,
ha nem riadozna a csóktól,
boldog szerelemre nevelném.

Dús, barna hajába temetném
zúgó fejemet meg a jajt is,
szeretne talán, ha szeretném
s túrné velem akkor a bajt is.

...Csak kék szeme lenne! szelíd kék,
az égre fel én sose néznék,
eltűnt szeretőm oda vitték,
s felnézne az égre nehéz még...

Most ősz jön a kerti virágra,
sikongnak a szélben a lombok,
jaj, ősz jön a kerti virágra,
s eltűnnek az éjben a lombok...

Hát jöjjön el értem a drága
s vigyázza remegve az álmom,
- hisz eljön az ősz is a nyárra -
s most csend riogatja az álmom...

Csöndes, ünnepi vers

Ó csönd, te értem oly gyakorta jöttél,
mint hűvös éj a fülledt est után,
s itt vagy te most is, elcsitult a lárma,
megleptél szent karácsony alkonyán.

Besurrantál hozzám, miként a tolvaj,
de mégsem üzlek el, magam vagyok,
vigasztalj hát, mesélj, ha már szobámba
nem tévednek be csöngős angyalok.

Úgy várom őket, jobban mint a gyermek,
lám, én is nyitva hagytam ablakom,
s hiába, úgyse jönnek ők szobámba:
nem áll virgonc fenyő az asztalon.

Nem jönnek ők hozzám se most, se máskor,
bárhogy várom karácsony alkonyán,
hiszen gazdag vagyok; gazdag, de árva:
apám megőrült és meghalt anyám.

Gazdag vagyok. Anyám rámhagyta kincsét:
én némán élek itt, s ha bántanak,
csak tűröm álmosan, és néha sírok,
akár a bűvös, lomha kis patak.

Gazdag vagyok. Nem kell arany, se gyémánt,
nélkülök is boldog az életem,
s ha fázom, vagy ha nincs mit ennem, akkor
apám színes lepkéit kergetem.

Barátaim most messze-messze vannak,
te vagy, ó, csönd, te vagy csak énvelem
s egy kósza árnyék, holt Aranka árnya,
ki éji órán néha megjelen.

Ó csönd, ne menj most el, ne hagyj el engem,
félek; nagyon-nagyon magam vagyok,
vigasztalj hát, becézz, ha már szobámba
nem tévedtek be csöngős angyalok.

Talán halott leszek

Most húsz éves vagyok, de két karomban
nem voltak még a lányok boldogok,
pedig talán harminc éves koromban
már élni sem fogok.

Talán halott leszek és lenn a mélyben
növesztem egyre dús szakállamat,
hogy rám ne ismerjenek, kikkel éltem,
kik látták síma államát.

Talán élek és lesz néhány barátom,
aki szeret és megtűr oldalán,
s ha boldog leszek, a te neved áldom
kis morva lány, anyám.

Talán halott leszek, talán még élek
és csak szemlélődöm majd csöndesen,
talán a napra fekszem, úgy henyélek,
talán a felhőket lesem,

ki tudja? Tíz év, hol leszünk! S ma egyre:
ugyan mi lesz, csak ezt találgatom,
mert nincsen kedvesem, ki értem élne,
nincs őrző angyalom,

s bár húsz éves vagyok, de két karomban
nem voltak még a lányok boldogok,
pedig talán harminc éves koromban
már élni sem fogok.

A Múzeum-kertben

à la Petőfi

Tél van, tél van, fázva kószál
kinn az utcán most a szél:
jobb szeretne melegedni,
a hidegtől ő is fél.

Én is fázom, de azért csak
ácsorgok a hidegen,
addig állok, amíg aztán
melegem lesz, melegem.

Nem a naptól, elbújt az már,
ő is fázhatott nagyon:
oly hideg van, hogy még tán a
fületem is itthagynom.

Bánom is én a fületem:
- pedig fázik, majd lefagy -
nem súgta még belé senki:
úgy szeretlek! enyém vagy!

Melegem van: megjött most a
kedves, drága kisleány,
kit szeretek - ő nem tudja -
egy ifjúval oldalán.

Még szerencse: nem vett észre
s Arany János háttal ült,
Toldi látta csak e szégyent
s egy veréb - de elröpült.

Ezért fáztam s ácsorogtam?
A fülem meg lefagyott?!
Szamár vagyok, de énnálam
ez az ifjú még nagyobb.

Várni fogja ő is még, hogy
eljöjjön a kisleány
s eljön ő, hisz mért ne jönné:
más ifjúval oldalán...

Az erdei tündér

(Töredékek egy elbeszélő költeményből)

Hol van az Ung és hol vannak nagy tervei vajjon
annak az ifjúnak, kit borzasan űztek a nyirfák,
hol van a nyár most és hol vannak a távoli bércek?

Nem tudom, ám hol a soktornyú falu, messzi Berezna?
Rég eljöttem az Ung haragos-zöld partjairól már:
zöldek voltak a fák még s kékek a búzavirágok,
s a jegenyék, mint kislányok bókoltak a szélben,
- hűtlenül elhagytam, mert félttem az őszi magánytól.

Mostan a téli magány gyötör engemet és oda vágyom,
hol ködös éjeken át a magas, hófödte Javornik
megbabonázva tekint le az Ungra, ha zúgnak az erdők.

Téli magány! soha nincs vigaszom nekem itten a télben,
oly egyedül vagyok, ám földézem a nyári kalandot,
hogy hamarabb legyen itt a tavasz - - - - -

Alkonyodott, mikor én már fürdeni mentem az Ungra.
Rég hazatértek a vén tehenek meg a szép kicsi borjak,
s duzzadt tőgyeit egy kis kecske sietve cipelte,
mert elaludt a gyepen s ha nem ér haza még idejében,
férje, a vén mekegő, nem ereszti be őt a gidákhoz.
Álltam a part fövenyén s azután odamentem a vízhez...

Gyöngye füvek hajlongtak a talpam alatt s örömömben
víg dalokat füttyürészttem az erdei léha tücsöknek,
megsüvegeltem a tölgyeket, áldva az alkonyi szellőt.

És noszogattak a fák: gyere, várd meg a hajnali szellőt;
oly üde, símogató, mint édesanyád keze volt és
illatosabb ez a szél a kenyér puha, jó melegénél,
illatosabb ez a szél a kalásznál; várd meg a hajnalt.
Félnek a fák egyedül! feketébb a világ bizony éjjel
és gonoszabb, de talán nem lopja meg őket a szarka:
- hajnalig itt maradok s libegő koronájukat őrzöm.
(Messze mögöttem az Ung vize fürdeni hívta a holdat.)
----- mentem a rengeteg éjben,
s néha szememre sötét, zavaró fátylak nehezedtek:
szentjánoskenyeret majsztoltak a furcsa manók és
harmatot ittak a zöldleveles, kotyogó kulacsokból...

Kis nyoszolyám moha volt, puha párna helyett azon éjjel,
s barna, lehullt levelek zizegő takarója borított.

Hajnalodott, a vidám madarak csicseregve köszöntek,
már csak a vén, huhogó bagoly álmodozott hunyorogva...
----- fölcihelődtem a földről
megsimogatva szakállamat és hajamat boronálva:
„Nyalka kölyök!” - sziszegik dudorászva a rőt levelek majd,
s megbámulnak az őzek, a mókások és a lányok.

Hogy tova mentem a fák libegő koronája alatt és
megsüvegeltem a tölgyeket újra; fülemben dudolták:

„Helyre legényke! keresd meg a bánatos erdei tündért,
hívd ide vissza közénk, csalogasd, dudorássz neki halkan”.
„Nincs furulyám, hogyan is csalogassam az erdei tündért?”
„Menj! - ha maradsz, tüstént tova szökken a hajnali széllel.”
Nagykomoran nekivágtam az útnak - - - - -

- - - - - zöldes-ezüstös
nyárfa tövében aludt a kis erdei tünde királylány;
csendben aludt, az avar betakarta egészen a testét.
Álltam a nyárfa alatt, de eszembe jutottak a tölgyek:
„Hívd ide vissza közénk, csalogasd, dudorássz neki halkan”.
...Ébredezett, pihegése zenélve röpült ki az ajkán,
gyöngyfogait ragyogóra síkálta a hajnali szellő,
ásított kicsikét, azután egyszerre elámult
és riadozva takarta be rőt levelekkel a keblét;
kék szeme hirtelenül mogyoróbarnára sötétült,
majd halovány, dacos és haragos kerek arca piros lett.
„Ah mit akarsz? ez az én birodalmam, ez itten a házam!
Jaj, közeledni ne merj, mert hívom a medve barátom!”
„Bánatos erdei tünde leány, ide küldtek a tölgyek...”
„Vissza sosem megyek én, tudom, úgyse szeretnek eléggé”.
Lompos aranyhaja volt, melytől fölgyúlhat az erdő,
homloka tiszta fehér, mint télen az alpesi bércek.
„Bánatos erdei tünde leány, gyere vissza a fákhhoz.”
„Tölgyek hírnöke, nem mehetek soha vissza a fákhhoz.”
Ajka piros volt és pici, mint a számóca, ha érik;
hangja törekeny, akárcsak a lomha tavaknak a tükre.
„Sírnak utánad a fák, koszorús hajadért, kicsi tündér.”
„Meghalok én, mielőtt eljönne a harmadik éjfél.”
(Szép szomorú szemeit kecses őzekről örökölte,
és ő sírta a földre a harmatot éjszaka mindig.)
„Jöjj velem erdei tünde leány, elhervad az erdő!”
„Fázom, az Ősz közelít s ha lehullik a dér, elalélok.”
Talpra szökött; daliás volt és karcsúbb a fenyőnél,
s mint kit a nap sosem ért, nyaka és kicsi válla fehér volt.
„Ég veled, ám ne felejtse: hazavárnak a tölgyek, a baglyok.”
- - - - - a hajnali szél továbbitte.

- - - - -
Elheveredtem a fűben az árnyas bokrok alatt és
mint pihe szállt le szememre az álom: a hajnali széllel
birkóztam, hadonászva az erdei tünde leányért:
mézet ígértem; a szél hahotázott s mint a dühöngő
elmebeteg, vicsorítva reám öltötte a nyelvét,
ám kiragadtam a karmaiból gyönyörű szeretőmet:
s csókjaimat már-már viszonzta, de arra riadtam
föl, hogy homlokomat boci nyalja - - - - -

- - - - -
Mostan a téli magány gyötör engemet és odavágyom,
hol ködös éjeken át a magas, hófödte Javornik
megbabonázva tekint le az Ungra, ha zúgnak az erdők.
- - - - -

Úgy keresem Budapest körengetegében a tündért;
hátha találkozom itt vele, hátha megérte a hajnalt.
Néha megállok az utcán, nézem a lányokat és őt,
őt kutatom, de hiába: nem él, sose láthatom én már.
Jaj, a nevét, a nevét se tudom, de azért dudorászom:
Mária-Anna, Aranka, Adél, - de nem él, elalélt már.

„Fázom; az Ősz közelít, s ha lehullik a dér, elalélok.”
Fázom! a tél hideg és csak hullik a hó, - elalélok.

Jaj, elkótyavetyéltem a kincset -----

Álomba ringató dal

Aludnod kell, pillád nehéz
s az éj sötét vadon,
kicsiny leány, a szél merész:
elbabrál ajkadon.

Aludj, vigyázok én reád,
nem hagylak itt, ne félj,
vigyázok, míg könnyű ruhád
elmossa majd az éj.

Megvédlek én, ha kósza vad
zavarná álmodat,
föled hajlok, ha halk szavad
álmodban hívogat.

Aludj, a csend körülölel,
miként a két karom,
aludj, ne félj, aludj: szived
zenéjét hallgatom.

A szél nagy úr: hajlong a lomb,
ha jönni véli őt,
aludj, kicsiny, pihés galamb,
aludj, jó ágy a föld.

Mécses nem ég, tűz nem lobog:
sötét vadon az éj,
aludj: az alvók boldogok,
az álmuk égisz ér.

Együgyű szerelmes évődés

Ha szeretnél, kócos volnál,
talán bizony meg is halnál,
ha meghalnál, siratnálak,
temetetlen nem hagynálak.

De a hajad sose lompos,
karcsú kezed mindig gondos,
fürtjeidet igazítja:
szerelmünket meglazítja.

Ha szeretnél, elkergetnél,
magad mellett sose túrnél,
ha nem túrnél, siránkoznék,
talán el is haláloznék.

De te megtűrsz magad mellett,
tetszik néked, hogy szeretlek;
ezzel aztán szerelmemet
tán örökre elkergeted.

Ha szeretnél, verset írnál,
szerelmemben nem is bíznaál,
ha nem bíznaál, megvetnélek,
s nagyon-nagyon szeretnélek.

De te nem írsz sose verset,
hogy dicsőíts: nincs is merszed,
pedig ebből az a hasznod:
szerelmemet elriasztod.

Ha elűzől: visszatérek,
ha marasztalsz: útra kélek,
ha azt mondod: nem szeretlek,
én annál jobban szeretlek.

Szítsál bennem vidám kedvet,
hogy örömem leljem benned;
Anne-Marie, megkérnélek:
vigyázz reám, amíg élek.

Anna Kovalcze

Tegnap, mikor Anninak írni akartam,
eszembe jutottál édesanyám, jaj,
eszembe jutott a neved, te is Anna
vagy, édesapám szemefénye, anyácskám.
Bár nem te tanítottál meg e nyelvre,
figyeld a fiad dadogó szavait és
hallgasd türelemmel az égi hazában,
hol nincs magyar és nincs morva: csak ember.

Már nem tipegek, mint egykor öledben,
de kellene néha a símogatásod,
szoknyádba fogózni szeretne fiad.

Húsz éve halott vagy, Anna Kovalcze,
húsz éve emészti apámat a téboly,
még él az apám, pedig árva vagyok már:
nincs otthonom és haza nincs hova menjek.
Lásd, így vagyok én, ki talán sose látom
a Morva vizét, s magyarul dadogok csak,
így várom az őszt, a tavaszt s a halált is.
De áldalak édesanyám, hogy a véred,
a lomha cseh vér a Dunához elűzött
s útjába kerültél édesapámnak.

Tiszta vágyakozás

Ha arcod láthatom,
kering a föld velem,
ha hangod hallhatom,
nyugalmam nem lelem.

Az ősztől vártalak,
mégis a tél hozott,
szívembe zártalak:
nem lehetsz átkozott.

Kenyerem tördelem
s hajadra gondolok,
éjjelem gyötrelem:
nélküled meghalok.

Hív a messzeség

Gyermek vagyok megint, kamasz fiúcska,
aki valónak vél minden mesét;
lám, Afrikáról álmodoztam egykor,
s most hív a távol és a messzeség.

Halász lennék a Csendes-óceánon,
vagy tán kalóz a Sárga-tengeren;
de kék szemedben furcsa lángok égnek,
s a tengert elfeledteted velem.

Örököld fenyvesek s hófödte csúcsok
várnak reám a messzi északon;
most illatos hajad, miként a fenyves,
s ha őszt leszel, talán még láthatom.

Jaj, mennyi hegyre vágyom, mennyi tájra
tavasz felé, álmatlan éjeken,
hol közelebb lennék a csillagokhoz,
s közel lenne hozzám a végtelen.

Legyél velem, ne hagyj soká magamra,
és néha símogasd a homlokom,
nézzél szemembe, hogyha messze nézek:
megnyugszom tán, ha lángját láthatom.

Legyél titokzatos, miként a tó, és
legyél szelíd, miként az őszi ég,
s akkor nem hagylak el talán, ha egyszer
majd hív a távol és a messzeség.

Falun

Messze vagyok Pesttől, lármáját meguntam,
naphosszat henyélek álmos kis falumban,
dirmegek-dörmögök, jónagyokat alszom,
szakállat eresztek, növeszttem a bajszom,
mi mást is csinálnék, semmihez nincs kedvem,
messze vannak tőlem, akiket szerettem,
messze vannak tőlem, vagy én vagyok tőlük:
hiába várom, hogy hírt halljak felőlük.

Messze vagyok Pesttől, egyedül és messze,
emberekkel is csak néha jövök össze,
jobb is, hogy így van ez, nyugodtan élhetek,
lassabban múlnak bár a napok, a hetek:
kenyeret majszolok, verseket mormogok,
ha meg fáradt vagyok, akkor csak hallgatok,
többet hallgatok hát, mint mennyit beszélek:
nem is voltam híve soha a beszédnek.

Földudál a kanász, alighogy megvirrad:
- talán az égen még van is néhány csillag -
futkos a sok malac, igyekszik a rétre,
ott töltik a napot, vígan heverészve.
Aztán a tehenek jönnek, meg a kecskék,
tőgyükben hozzák majd este a tejecskét,
sietnek ők is ki, hogy sokat egyenek,
a szakállas kecskék, a jámbor tehenek.

A legyek zavarják többnyire a csöndet,
meg a kölyök kutyák, ha cigányok jönnek,
megugatják őket, lábuk után kapnak,
de minthogy ugatnak, nemigen harapnak.
A poros utakon csak néha jár autó,
szekerek döcögnek, ökör húzza vagy ló,
szamarak is járnak kocsik elé fogva,
de bizony gazdájuk nem megy velük sokra.

Ablakom előtt a rőzsessedő lányok
dalolnak vidáman, libeg a szoknyájok,
mezítláb járkálnak, kezükben esernyő,
derült az ég ugyan, de még lehet eső.
Meleg van erősen, a cica is álmos,
még ma nem is mosdott, bajsza is lekváros,
bekenték a lurkók bajuszát szegénynek,
dühös ám, jaj lesz ma minden kisegérnek!

Estefelé aztán népesebb az utca,
kiáll az asszony nép egy kicsit az útra:
urukat várják a fiatal menyecskék,
az öregebbje meg leginkább a kecskét;
várták ők is hajdan tüzesvérű férjük,
mások lestek akkor: jön-e a kecskéjük,
de bizony idővel ők lettek a vének:
szakálluk is nőtt már, akár a kecskének.

Felhő kerekedik az utca porából,
hazatér a csorda, velük jön a pásztor,
karikás ostorát meg-megpattogatja:
talán aki süket, még az is meghallja.
Csöndesebb az utca, hazatér a csorda,
dolgára siet az, kinek még van dolga.
Hűvös már az este, s a tűz közelében
jobb ám üldögelni, mint a hideg szélben.

Csak néhol pislákol elvétve egy lámpa,
bibliát betűzget talán a gazdája,
vagy kenyeret dagaszt az imbolygó fénynél,
vagy tán anya virraszt lázas gyermekénél.
Az utca néptelen, kutyák vonítanak,
s meglapul a sok ház a zúgó fák alatt.
Borult az ég nagyon, nincsenek csillagok,
nem vár a szeretőm: hát haza ballagok.

(Bernecebaráti)

Mint a zsenge őz-sutának

Mint a zsenge őz-sutának
párját hívó panasza,
mint a tobzos fenyőfáknak
zizegése éjszaka,
mint a patak csobogása
hajnalban a kert alatt,
mint a sasnak szárnyalása,
hogya jó az alkonyat:
olyan a te hangod nékem
drága Annim, ékességem,
hajnalig is hallgatnám
s tudom, hogy meg nem unnám.

Mint a felhők ragyogása,
 hogyha jó az alkonyat,
mint az égnek villámlása
 őszre váró fák alatt,
mint a szilva hamvassága
 könnyű-ködös hajnalon,
mint a fénynek villanása
 füstifecske szárnyakon:
olyan a te szemed nékem
drága Annim, ékességem,
 hajnalig is bámulnám
 s tudom, hogy meg nem unnám.

A malac

Körtét szedtünk tegnap, a kanász is itt járt,
megtömte zsebeit, elvitt egy tarisznyát,
sokat vihetett el, megártott a körte,
hiába vártuk ma, nem szólt a túlke.
Kicsiny malacunk meg sírdogált az ólban,
nem lett az csöndesebb, rá akárhogy szóltam.
Gazdája is mondta: ne ríjjál kismalac,
beteg a kanászod, s ha ríssz is, ittmaradsz.
Nem lett az csöndesebb, sivalkodott egyre;
futkosna a réten, jaj de henteregne,
föltúrná a földet, kincset is találna,
csak ne lenne itthon, lenne a határban.
Nem lett az csöndesebb, a moslék se kellett,
nem tudtam aludni rőfögése mellett,
megint csak kimentem s szelíden rászóltam:
- Nyughassál már végre, aludjál az ólban!
Nyöszörgött egy kicsit s hozzám dörgölődött,
nem nyugszik már ma ez, belébújt az ördög,
meg aztán lehet, hogy elátkozott tündér
s táncolni szeretne künn a tótükörmél.
Megszántam szegénykét - jól tettem-e vajjon? -
elvittem sétálni, s nehogy elinaljon,
nyakába madzagból hurkot is vetettem
és mint a kiskutyát, pórázon vezettem,
azaz ő vezetett, nekiiramodván,
futott a kerten át, meg a patak partján,
amíg szusszal bírtam, addig futott velem,
s az erdő közepén megállott hirtelen.
Göndör farkincáját megcsóválta szépen,
azután rőfögve lehasalt elébem,
megnyalta kezemet, hálálkodott nagyon:
jobb kinn az erdőben, mint benn az udvaron.

Bárcsak tündér volna! táncra kerekedne,
de talán szégyellős, vagy nincs hozzá kedve:
nem akar táncolni, szunyókál a napon,
- miért is nem hagytam inkább az udvaron?!?
Nem akart táncolni, s egyre nőtt az árnyék.
Behúnytam a szemem, mintha szundikálnék,
hátha tán erre vár - de hiába vártam,
kicsiny malacunk csak hentergett a sárban.
Ezért hoztam én ki? Hát... hát mégse tündér?
Bárcsak kutya volna, elvinné a sintér.
Így mit kezdjek vele? Fogtam a madzagot,
kicsiny malacunk meg utánam kullogott.
Szégyellte magát, hogy nem lehetett tündér,
s nem táncolhat nékem künn a tótükrönél,
csak olyan kismalac, mint a többi társa,
s még éjjel elszökött, - nem volt maradása.

Lázálomban

Karodba nem ölelsz:
mégis áldalak,
szemembe nem nézel:
mégis áldalak.

Hasztalan kereslek
ősz hajnalon,
erdőkben bolyongva
lombos utakon.

Mért kerülsz el engem?
Mért is élek én?
Mért zavarasz álmomban
kínom éjjelén?

Hiába kerülsz el:
itt vagy éjszaka,
velem van hajadnak
kába illata,

és szemed is mindig
villog és gyötör -
elmém elborul s a
félelem megöl.

Hallod-e? már megint
kürtök zengenek;
ölelj a karodba:
védj meg engemet!

Havas éjszakák

Hegedűs Zoltánnak

A havas utcákon
sötét éjszakákon
már egyedül ballagok,
s a szél se a régi:
már ő se zenéli
a halk téli dallamot.

Most hópelyhek szállnak,
mint akkor is szálltak,
könnyű, fehér hópihék,
ma is úgy cikáznak,
mint akkor cikáztak
s kedvem is a régi még,

és mondhatnám azt is,
hogymég vagyok most is,
nem is hazudnék talán,
de hol van már Eszter
az aranykereszttel,
jaj, kinek az oldalán?

Most hópelyhek szállnak,
lomhán szálldogálnak
és belepik hajamat,
hull a tél ezüstje,
de azért ezüstre
mégsem festi hajamat.

Még egy-két tél s aztán
holmi durva deszkán
majd furcsákat álmodom:
Anni kék szeméről,
kékeres kezéről
s nem lesz soha bánatom.

Addig az utcákon
havas éjszakákon
lankadatlan ballagok,
s csak nézek az égre:
mikor hull le végre
szelíd-fényű csillagom...

Hunyó tüzeknél

Lankad a láng, tégy még a tűzre, kedves,
dobj néhány fát a hamvadó parázsra,
lobogni fog megint, s a játszi lángban
felködlik tán jövőnk múltó varázsa.

Ülj vissza mellém és nézzünk a tűzbe,
mint hajdan nagyapó öreganyóval,
mikor tűnt ifjúságukat idézték,
mit nem hoz vissza többé semmi sóhaj.

...Patak mellett lakunk, széljárta völgyben,
házunk előtt álmos akácok állnak,
már ősze jár, a fák sűrűn bólongnak
s a darvak is már messze-messze szálltak.
A pattogó tűznél ülünk mi csöndben,
öledben lusta kiscicád dorombol,
én hallgatok, s csak téged nézlek egyre,
bár kék hegyekre látnék ablakomból,

ködös hegyekre, kéklő havasokra,
hová a pajkos szél még mindig üzne,
- de fejedet fáradt vállamra hajtod,
s csak bámulok, csak bámulunk a tűzbe.
Egy régi télre révedünk a csöndben,
- már akkor is fáradt volt gyöngye vállam -
lángok kígyóztak öblös kandallónkban,
s kinn szél zúgott a késő éjszakában.

Hideg szél zörgetett be ablakunkba,
és te belémkapaszkodtál ijedten,
- hajad még kékes volt a tompa fényben
és messzi tájak ködlöttek szemedben...
...Kihuny a tűz, ne tégy rá többé, kedves,
ne dobj már fát a hamvadó parázsra,
- sötétre festené talán jövőnket
a tölgyhasábok újabb lángolása.

Magamról

Hajamba bújt az éjjel:
azért olyan sötét;
szemem konok tüzével
erdőket gyújtának.

És bérces homlokomra
a boldog angyalok
lehoztak játszadozva
két felhős csillagot.

Kormos szemöldökömre
nagyon vigyázzatok,
mert egyszer tündökölve,
büszkén elszárnyalok,

zengő, komoly viharban,
két arkangyal között,
s ha fényem majd kilobban,
sötétebb lesz a föld.

Szomorú tünődés

Itt-ott zöld szigetek tűnnek elő megint
a hólepte hegyek hajnali ormain,
imbolygó szeleken s árnyat adó napon
várják ők is az új tavaszt.

Jaj, még itt van a tél, Anni karolj belém!
Várják símogató kék szemed álmait
az útszéli fenyők és a kis özek is.
Jöjj, add vissza nyugalmukat!

Jaj, már itt a tavasz, réti virágait
fölserkenti megint, jönnek az új szelek,
s ámbrás alkonyokon új szerelem tüztét
szítják álmatag istenek.

Halvány szép fejemet, Anni, karodra tán
már nem hajthatom én hervadozó mezőn:
ősszel meglep a láz, elvisz az engemet
áldott angyalaim közé.

Jaj, nem múlok el én mégse, kis Annikám:
csillag lesz a szemem májusi éjeken,
s mint dércsípte levél, barna hajam kering
hajlongó jegenyék alatt.

Annim, szép szeretőm, várnak az angyalok,
Annim, meghalok én, értem azért ne sírj:
forró homlokomat szép koszorús hajad
selymes fátyola elfödi.

A távozó kedveshez

Koszorús hajadban
elvitted reményem,
oly árván maradtam,
kifosztva, szegényen:
könnyű szél futását,
egék villámlását
én már el nem érem.

Hiába daloltam
bűvös fényességed,
hiába dúdoltam
nem-múló zenéket:
könnyeim hullása,
kedvem lankadása
kedvesebb tenéked.

A felhős tavaszban
most itthagytál engem,
hiába hordoztam
villanó szememben
a lombok hullását,
őzek bánkódását:
jaj, itthagytál engem.

Koszorús hajad volt
csöndes szenvedélyem,
csillagos szemed volt
minden ékességem,
s most itthagytál engem
bántó kétségemben,
földi fényességem.

Csöndes fohász

Hajnali szép csillag, Egek Királynéja,
Szélvészek Úrnője, Boldogságos Anya!
Hozzád fordulok most csöndes bánatommal
Magam-emésztő nagy szomorúságomban.

Hozzád fordulok most, Tengerek Asszonya,
Sötét éjszakámnak vezérlő csillaga!
Szomorú szemem már elszokott az égtől,
Lányok szépségétől, minden fényességtől.

Nappalom setétebb, mint a kormos éjjel,
S ki szél voltam egykor, nem bírok a széllal.
Ha néha is, régen, nem egy dalt dúdoltam,
Anni szép szeméről, magamról daloltam.

De Anni elhagyott, jaj, elhagyott engem,
Hiába őriztem bánatos szivemben:
Másnak mosolyog már, haját más símítja.
Makrancos fürtjeit másnak igazítja.

S elvitte a dalt is koszorús hajában:
Hangom elbicsaklott, elnémult a szájam.
Jaj, a dal, a régi, elpártolt már tőlem, -
Nem villan fel többé Anni kék szemében.

Ha tán meghalt volna, nem is panasználám,
Nem is kérném Tőled: vezesd vissza hozzám -
Föléje borulnék, halkán költögetném,
Igaz bánatommal tán föl is költenem.

Mennyek Ékessége, tüzek piros Lángja,
Sugárzó Szivárvány, hegyek kék Homálya,
Hallgassál meg engem, szigorú jó Anyám,
Én szép szeretőmet vezesd vissza hozzám!

Hajnali szép csillag, Egek Királynéja,
Szélvészek Úrnője, Boldogságos Anya!
Te vezetsz már engem minden bánatomban,
Minden örömben, minden nyomoromban.

Nyári borongás

A lomb, a lomb megint lehullik ősszel,
és jaj, a füstifecske délre száll;
ha fecske volnék, én is délre szállnék -
oly boldog minden költöző-madár.

*

Az ősz magányosan talál, ha eljön,
nem lesz gyümölcsöm és aszú borom,
a darvakat csak egymagamban nézem,
s a lombzúgást már meg sem hallgatom.

*

Sok furcsa lány nevet majd rám az utcán,
sok szőke, karcsú, kékszemű leány;
s találgatom, melyik szeretne engem,
ha tán nem jönne vissza Annikám.

*

De visszajön, s barnább lesz majd az erdő,
kékebb az ég s a homály a hegyen,
mezei virágot hoz a hajában,
s én boldogan átölelem.

Csavargó fellegek

Hát végre itt vagyok, lompos hegyek közt,
széljárta völgy ölen, magányosan,
körös-körül az erdők végtelenje,
körös-körül szelíd fák, álmosan.

Ez hát a messzeség? ezért rajongtam?
te bérc a kéklő fenyvesek felett,
te hívtál engem ifjú álmaimban,
a kósza vágy tehozzád kergetett?

A tölgy szavamra már nem zúgolódik,
mint néma szerzetes, oly hallgató;
s az őzek és a medvék bánatukban
talán az erdő mélyén alszanak.

Mert minden messzeség elérhetetlen:
csak a távolból szép a bérc, a köd,
- piros vitorlással szeretnék szállni
mostan, háborgó tengerek fölött.

Zúgó szelek röpítenék vitorlám
új tengerek felé a kék vizen,
vagy tán az égen, felhők közt hajóznék
és kikötnék egy távol fellegen.

De itt a fák szelíden elmerengnek,
s a néma tölgy is bölcsen bólogat:
jaj, minden messzeség elérhetetlen -
a könnyű felhők délre szállanak.

(Rozsnyó)

Egyszerű vigasztaló

Vitéz: Felejtsd el Anni kék szemét:
mélyebb a tó, kékebb az ég,
felejtsd el Anni szép haját:
sötétebb annál éjszakád.

Végh: Ha jó a tél, ha hull a hó:
borult az ég, beáll a tó,
s az éj rövid, nem is sötét:
villám szaggatja felleget.

Vitéz: A fecske délre költözött,
sirály kering a tó fölött:
felejtsd, felejtsd el oly hamar,
mint bánatát a kék vihar.

Végh: Nem fú a szél, a dér se hull,
csak fekszem itt, álmatlanul,
csak jönne már: - úgy várom őt,
mint kék vihar a hús esőt.

János vitéz

(Költői játék)

Petőfivel voltam az éjszaka együtt,
a pompás borokat igen dicsérgettük,
pecsenyét is faltunk, kövér libacombot,
gúlaként meredtek előttünk a csontok.

Aztán halat ettünk, szarvashúst gombóccal,
hét pár tormás virslit mustáros mártással,
tálunkon sziszegő csótészta tekergett,
ettünk habos krémest, meg mákos tekercest.

Mostanában úgyis eleget koplalok,
ezért végigettem az egész étlapot.
Petőfi fizeti, nem kerül pénzembe:
- Még egy túróscsuszát, még egy dinnyét ide!

Amikor Petőfi már alig szuszogott,
a hájas kocsmáros hozott egy csomagot.
- Az úr (- ez én vagyok -) éljen még sokáig,
legalább a malac föltámadásáig.

Rémülten bontom ki a piszkos csomagot,
hát ott lelem benne szegény kis malacom.
Kolbász lett belőle, hurka, füstölt sonka:
mégis lett belőle - kutyából - szalonna.

- Miért sírsz? - kérdezte Petőfi borongva.
Izgatta szaglását tán a füstölt sonka,
mert ádámcsutkája szaladgált oly gyorsan,
mint az eltévedt vad a sűrű nádasban.

- Malacom siratom, koszos kis malacom,
jujujujj, brühühü, jaj, hol a madzagom?
Felkötöm magamat, ihol ezzel menten -
s egy kampósszög felé nagy bátran lépkedtem.

Petőfi azonban elkapta a karom:
- Ne tetézd nagyobbbal, nagy az én bánatom,
ne kösd fel magadat, igen megkérnélek,
szeretnék valamit elmesélni néked.

Tudom, jóra bízom, tudsz titkot tartani:
holnap már mindenki erről fog beszélni.
Elmondom hát néked János egy kalandját,
a vitézét, biztos sokan hiányolják.

Szeme tűzben égett, reszketett a hangja,
lázba hozta ötöt Jánosunk kalandja.
Kortyolt egy jó nagyot, torkát köszörülte
s izgatott beszédét eképpen kezdette:

A csavargó szélben, mintha kendő volna,
lobogott az erdő véres koronája.
Fények imbolyogtak a tömzsi fák között,
s az őzek álmára két szarka örködött.

Ketten virrasztottak, egyik a másikra
vigyázott éberen, nehogy ellophassa
a szomorú őzek bánatos mosolyát,
meg a tündérlányok fényből szőtt ruháját.

Ébredezett János, édes volt az álma:
fürdött épp a tóban lelke Iluskája,
pucéran lubickolt a lenge habokban,
mint az ezüst pisztráng a híves patakban.

Kecses hattyú ringott bárkaként a vizen,
de bizony nem volt ám fehérebb még ő sem,
még a könnyű hab is, ahogy kebléhez ért,
elütött színétől, nem volt olyan fehér.

Haja aranyától tündöklőbb a felhő,
bőre illatától részegebb a szellő,
derűsebb az égbolt a szeme kékjétől,
ragyogóbb a világ csodás szépségétől.

Szép álmára János nem sokáig gondolt,
mint varjúk keringtek fölötté a gondok.
Lázak sorvasztották, bánat emésztette,
keserű szíve őt e szókra készítette:

- Küldj elé, Úristen, küldj egy szörnyű vadkant,
lándzsás agyarával bizton összeroppant.
Vagy küldd el angyalod, hadd vigyen el innen,
vakító lepelben, hadd vigyen el engem.

Ölj hát meg engem, de ne öljön a bánat
láthatni még egyszer kedves Iluskámat.
Inkább vájja szívem két fekete holló,
elfáradt eszemet három fehér holló. -

Nagy volt ám az erdő: vagy hét napig kószált
még a gyors szellő is, - csak amíg kitalált,
újabb hét napig a mezőkön bolyongott,
a tenger partjára csak azután jutott.

János itt az erdőn oly sok mindent látott,
hogyan erről mesélni tudnék vagy két hetet,
egyet bizonyára, de egy hosszú éjjel
biztos rövid volna tündéri mesémmel.

Látott ő ijedten szellőt vetkeződni,
rakoncátlan fürjjet baglyot mérgelődni,
látott a tó partján halat bolyongani,
verebet sétálni, medvéket szántani.

Hát ahogy mendegélt, két aggastyánt látott,
mint a megroskadt fa, hajlott volt a hátok,
lengett a szakálluk, mint a selyem kendő,
megvolt mindegyikük biztos száz esztendő.

- Árvák vagyunk - mondták -, se apánk, se anyánk
nincsen aki gondot viselhetne reánk.
Egy tündért szeretünk, egyet mind a ketten,
melyikünké legyen, azt döntsé el menten. -

- A lányt kéne látnom, hogy igazat tegyek,
azért a tündérhez tüstént vezessetek,
hogy igazat tegyek. - Azt mondták: mehetnek,
szemük összevillant és útnak eredtek.

Mentek, mendegéltek, estig meg sem álltak,
az utat belengték már a kékes árnyak,
mire elérték a kincses tündérlakot,
ahol a tündérke egymagában lakott.

A kapu fényből volt és árnyból az ablak,
a tündérek bizony ilyen házban laknak.
Hópehely-függönyök takarják el őket
s lábuk alatt leányhajból van a szőnyeg.

Holdsugárból voltak a falak, a termek,
a lábtörlő helyén tigrisek heverték,
s nehogy piszkos legyen, tisztára ők nyalták
minden belépőnek úttól poros talpát.

Megjelent a tündér fényes köntösében,
az éjszakát hozta haja ébenében.
Szeme olyan kék volt, mint az őszi hajnal,
tele mosolygással, tele néma jajjal.

Hangja alig hangzott, illat lett belőle,
vagy egy elhagyott lány téli szemfedője.
Bájos pirulása: mint dércsípte rózsza,
koszorús homloka álmok hordozója.

A tündérleányzó Jánost elbűvölte,
szívéből Iluska emlékét kiölte,
rabul ejtette őt gonosz mosolyával,
szeme zenéjével, hangja illatával.

Hívta őt a tündér: - János, kerülj beljebb!
üresen nélküled a kristályos termek,
úgy vártalak téged hosszú évek óta,
gyere beljebb János, lépjél otthonunkba.

Ha itt maradsz nálam, nem lesz semmi gondod,
szelíd árnyékukkal befednek a lombok,
harsány örömek közt élünk itt az erdőn,
mint a nap sugára az aranyló felhőn. -

Hajlott bizony János a tündér szavára,
hej, be messze volt már lelke Iluskája!
Be is lépett volna a tündéri lakba,
ha a két aggastyán karon nem ragadja.

Megkérdezték tőle: - Mi lesz a leánnyal,
szeme zenéjével, hangja illatával? -
János azt mondotta, hagyják őt aludni,
és ha majd fölébred, igazat fog tenni.

Vakarta mindkettő szép fényes kobakját,
azon tanakodtak, hagyják-e, ne hagyják,
addig tanakodtak, míg János elaludt,
meg-megrezegtetve a mennyei kaput.

Mert ahogy ő horkolt, nem horkolt még senki,
a mennydörgés ahhoz elenyésző semmi,
még jó, hogy süket volt a két öreg ember:
olyan süket voltak, mint az ázott kender.

Megint álmodott, de nem volt jó az álma,
verte Iluskáját gonosz mostohája.
Sírdogált a lányka, mint az őszi égbolt,
tán hulló könnyei hozták el a záport.

Megeredt az eső, mint a lány sírása,
csöndesen hulldogált az erdei tájra.
Könnyű ködlepelként belengte az erdőt,
még a ritka fehér holló is megfürdött.

Ébredezett János bánattal szívében:
a mostohát látta itt tündér képében.
De nem fogott rajta bűbajos hatalma,
jó furkós botjával nyomban elzavarta.

Báncódott, hogy reá így hatott a pompa
és a két öregnek ezeket mondotta:
- Nézzétek a felhőt, a napot elfedi,
nem jutnak a földre pillogó fényei.

Sötét lesz az erdő, sötét, mint a bánat,
én sem feledhetem törekeny mátkámat.
Könnyű a szellőnek, ő nála teremhet,
míg én csak szemérről, hajárol merengek. -

És ezzel Jánosunk nagy útjára indult,
a gonosz tündérre már nem igen gondolt,
inkább fürkészgette a homályos utat,
ki a nagy erdőből vajjon hogyan juthat.

Lomha árnyak ingtak az ösvényen által,
nekigyürkőzött hát az erdőnek bátran.
Mögötte a fák közt homály feketéllett,
mikor nekivágott a kék messzeségnek.

Kifulladt Petőfi a heves beszédben,
szép volt ám a kaland, szebb volt, mint reméltem.
Sóhajtottam egyet s megkérdeztem tőle:
- Csakugyan oly szép volt Jancsi szeretője? -

Tűnődve nézett rám, villámló szemében
mint kék láng villant föl Etelkének képe.
- Szép volt bizony, oly szép, hogy hasonlatot rá
egykönnyen ítéletnapig se találnál. -

Aztán a jelenről beszélgettünk hosszan,
hogy miket csinállok, intett, hogy dolgozzam.
Én Anniról szóltam s öntöztem az asztalt,
ő meg bátorított s eképpen vigasztalt:

- Visszajön, meglátod, ha oly nagyon várod,
szívünkön viseljük csöndes boldogságod,
szeretünk mindnyájan, te kis gonosz angyal,
s fölkeresünk holnap tán Arany Jánossal. -

Még boroztunk kicsit s verseket szavaltunk,
ő a „*Pató Pál úr*”-t, én az „*Aranyhattyú*”-t,
amit majd megírok, ha időm lesz rája,
aztán „*A malac*”-ot, nagy mulatságára.

De már bezörgetett a hívatlan reggel
s én nem maradhattam híres vendégemmel.
A falnak fordultam, eldobtam a pennát
s a fülemre húztam a jó meleg dunyhát.

Elszálló dallamok

Ha majd a szél eláll
s lehull megint a lomb,
nem várlak vissza már
kicsiny, pihés galamb.

Hiába hallanám
neszellő léptedet:
kék őszök hajnalán
nem várom jöttödet.

Szellő leszek talán,
hullám egy fellegen,
könnyű szellő talán
s nyomod sem illetem.

Nem borzolom hajad,
ruhád se lengetem,
de lomha árnyadat
egekbe kergetem.

Felhő leszel talán,
hattyú-szelíd vihar,
s kék őszök hajnalán
a köd majd eltakar.

Csak én leszek veled
az ég havas taván -
s fények örvénylenek
kék őszök hajnalán.

Régies zsoltár

Mennyekben lakó fényes angyalok,
Tüzet bocsájtó csodás csillagok,
Most mindeneknek hírül adjátok:
Immár megbékélt szomorú társatok.

Kit sok éjszakán bánat emészte
És körülvevén az Éj setétje:
Tőle nem látott magas Egekbe,
Most bűnbánóan leborul az földre.

Visszajött Anni, derengő fénnel,
Elűzte az Éjt nagy szépségével,
Beharmatozott égi derűvel,
Megajándékolta csillagos szemével.

Én szerelmem ha elmaradt volna,
Bitang erdőkben bujdosom volna,
Egy vadkan tán csak fölöklelt volna,
Rossz életemtől megválhattam volna.

Homályos csillag! hozzád könyörgöm;
Kívüle senkim, égen se földön,
Borús Fényesség, hallgass meg engöm:
Marasztald nálam, igen megköszönöm.

Kincses hajáért aranyat kapnék,
Fejér bőreért rózsákat kapnék,
Könnyes szeméért ibolyát kapnék -
De magam érte százszor többet adnék.

Köszönöm nektek, hulló angyalok,
Derűt sugárzó békés csillagok,
Én szeretőmre hogy vigyáztatok
S kihúnyt szemembe tüzet gyújtottatok.

Mikor ezt írtam, háborúk dúltak,
Az fellegekből bombák hullottak,
Az csillagok is sűrűn hullottak:
Az egek tőlünk végképp elfordultak.

Anakreon

Mióta visszajöttél,
vészes szemed tavában
kék rózsák nyílnak, Anni.

De mondd: egy őszi örvény
nem húzza majd a mélybe
megint e kék virágot?

Lombos hajad setétje
válladra omlik újra:
palástos angyalocskám.

De mondd: egy őszi lázban
nem lobban el vakítón,
miként a fáklya fénye?

Itt vagy s az ősz hozott el,
együtt a hervadással:
nem-hervadó virágom.

De mondd: egy őszi felleget
jaj, nem borít-e árnyat
virágos életünkre?

Pajzán dalocska

Gyenge szellő lengedez
- nem is őszi szél ez -
kedvesemet simogatja,
lehajol szívéhez.

Pajkos lesz és illatos
tőle mint a jácint:
szoknyácskáját emelgeti,
a hajával játszik.

Kócos-kedves szép feje
álmaim derűje -
leheverek én is mellé
a harmatos fűbe.

Észre sem vesz; elmerül
egy halom papírban:
verseimet olvasgatja,
miket hozzá írtam.

A hegyoldal már megint
csupa fény és árnyék -
átölelem karcsú vállát:
nehogy tán megfázzék.

Melengetem szívesen,
a keblére bújok -
forduljatok el illően
szemérmes virágok!

A beteg Annihoz

A láz, a láz emészt el engem,
én szenvedőm, kicsiny leány;
jajok zsibonganak fejemben
és jaj, te nem figyelsz reám.

Ágyad fehér hajója, kedves,
veled ki tudja merre száll -
lejössz-e még a földiekhez,
egekbe röppenő madár?

A homlokod tüzel ma egyre,
és hánykolódsz a vánkoson -
nem ismerek lázas fejedre,
kínokkal küzdő angyalom.

A szél lehűtené a lázad,
az őszi szél kegyes barát -
de jaj, nem rázza most a fákat
s nem hordja rétek illatát.

A messzeségbe ne kalandozz:
a tolvaj szél még elragad -
szoríts, szoríts inkább magadhoz:
enyhítsd nem-szűnő kínodat.

A láz, a láz emészt ma téged
s én szenvedek, kicsiny leány -
a láz, a tűz talán eléget,
és többé nem figyelsz reám.

Balassi Bálinthoz

Hogy elkerült az álom éjszaka
s porlepte régi könyveket lapoztam,
szemembe tűnt komor szemöldököd
végek vitéze, jó Balassi Bálint.

Te vagy talán a szél, te jössz be hozzám
halkan lopózva őszi hajnalon,
talán az ősz vagy: ívelő szivárvány
a gyöngye nyár s a sanda tél között.
Ha hervadó mezők juhásza vagy tán
s bárányszerű legeltetsz lenn a réten -
bocsásd meg azt, hogy munkádban zavarlak.

Ne hulljon most a lomb, szellő se lengjen,
ne törjön ránk pusztító fürgeteg,
s a lankadó vihar se bántsa Annit,
nyomasztó álmából míg föl nem ébred.

Végek vitéze, jó Balassi Bálint,
tenéked is volt egykor Júliád,
s tudod mi az, hogy: csöndes szenvedély.
Ha szél vagy is, el nem feledted őt,
ha ősz vagy is, merész nyaradra gondolsz,
s bárhogy sietsz, derűjét el nem éred.

Költöm, beszámolnék neked magamról,
ki voltam eddig és miket csináltam,
hajam milyen sötét, s a félelem
hányszor hajszolta föl magasra lázam,
hányszor lestem bolondul és riadtan
a süllyedő-emelkedő higanyt,
s hány tüdőgyulladásról álmodoztam
okos barátaim gúnyos körében.

Beszámolnék neked, ha érdekelne,
ijesztő-gyötrő látomásaimról,
- a révületről egyszer könyvet írok -,
s hogyan látom a csillagot s a holdat
és hogy vihar szeretnék lenni én is.

Végek vitéze, jó Balassi Bálint,
apám még él talán, de mint a gyermek
kaviccsal játszik s várakról beszél,
melyekben Csipkerózsikája alszik -
költő, s mégis azt mondják rá: bolond.

Anyámat ismered: szilaj patak lett
belőle, aki csöndes lányka volt -
vak bércek álmodoznak róla mostan:
volt-hadnagyok, kővé-vált hercegek.

Én is költő vagyok, huszonkét éves,
lágý dallamok tudója, kósza lantos,
kiról nagy költőtársa mondta egyszer:
úgy él közöttünk, mint egy őzike.

Szelíd vagyok és Annikért rajongok,
de Annik mindig másokat szeretnek;
miénk a bánat és lemondás.

Végek vitéze, jó Balassi Bálint,
te őszi szél, kies mezők juhásza,
mikor leszek már dúló fürgeteg,
mikor viaskodom vak éjszakákkal?

Vigyél magaddal engem őszi szél,
vigyél: a sanda tél úgysem szeret -
aranyló partokon, szeles hegyekben
hadd érjem el derengő hajnalom.

Vigyél magaddal engem őszi szél:
végek vitéze, jó Balassi Bálint.

Bolondos, furcsa álmok

(A Révületek Könyvéből)

Csillagoknak őszi fénye
hulldogált a lusta rétre,
s barna szellő fujdogált.
Kószáltam az őszi fényben
a vakító sötétségben,
és fejemre, mint galambok
szállottak a csillagok.

Hessengettem őket egyre:
ne szálljatok a fejemre,
bódító a fényetek.
Lángot vetve ellobbantak,
mint az árnyak elsuhantak,
s fénybogárként kergetőzve
zümögtek fülem körül.

Hogy magammal vitatkoztam,
angyalokkal találkoztam:
dér csillogott fejükön.
Mihez kezdjek? tépelődtem
s negyven ördög állt előttem
harmatból szőtt ködlepelben:
láng kígyózott fejükön.

Felhő serdült a hajamban,
kék villámot szorongattam,
dédelgettem szívemen.
Szakállamat elhajítva
fölsétáltam egy fahídra
és didergő bánatomban
le akartam ugrani.

Tüzek gyúltak a távolban -
könnyű, barna szellő voltam,
azután meg zöld korom.
Pernyét szórtam a felhőkre
s régi álmokon tűnődve,
mint elhamvadt várak üszke
kerestem a multamat.

Mint a pille: lomha zajjal,
derengéssel jött a hajnal
s elrabolta árnyamat.
Hozott felhőt, kettőt-hármat,
melyek tüstént délre szállnak,
és valahol unalmukban
barikákat őrznek.

Nem volt vége még a nyárnak,
mégis lombok hulldogáltak
füstös, téli esteken.

Téli álmok, őszi gondok
hulldogáltak, mint a lombok,
és ezüstös bánatomban
elfeledtem bánatom.

Fáklya voltam, ellobbantam,
penész zöldült a hajamban:
smaragd lett a köldököm.
Úszom lenn a kandi mélyben
szárnyaló fehér sötétben -
tudok immár minden titkot:
de azért csak hallgatok.

A hervadáshoz

Füves mezők! hová suhant a nyár?
Még érzem tébolyító illatát,
de már a fák derűje hulldogál,
s az ősz lebegteti aranyhaját.
Eltűnt a nyár! a fény is hervadoz,
a rét talán örökre megfakul -
az őszi szél bármilyen dallamos,
lehull azért a lomb, a lomb lehull.

Lombos nyarak borúja, hervadás,
ne vidd magaddal hulló lombomat,
a sárga sorvadás, a lankadás
egy fázós hajnalon még elragad.
Teríts avart a fák alá megint,
s az őzeket szeresd, ha nem leszek -
pillangós ősz! hanyatló fényeink
a gyáva nyár fölött keringjenek.

Miként bölcsőben alvó kisleány,
olyan szelíd a csöndes őszi táj -
halvány fejem nyugodtan hajtánám
engesztelő, nehéz álomra már.
Maholnap, mint a nyár, eltűnök én
és nem viszem magammal illatom -
subás telek dermesztő éjjelén
a csillagok zenéjét hallgatom.

Ó, hervadás, derék vigasztalóm,
ha meghalok, tudom: kinek se fáj -
de mégis majd azon a hajnalon
nem lesz olyan szelíd az őszi táj:
olajként lobog a dacos vihar,
szélnek ereszti hamvadó porom -
az esti dér ezüstje eltakar
és szárnyas füst kígyózik síromon.

Panaszos hattyúdal

Koszorús hajadra
hiába vigyáztam,
lobogó fáklyaként
ellobbant a lázban,
csillagos szemedre
leszállott az álom -
derengő hajnalom,
fényes napvilágom.

Szép szeretőm, Anni,
te drága, te kedves,
nem jössz soha vissza
csöndes kedvesedhez.
Könnyemet fölöttem
hiába hullatom:
örvénylő vizekbe
hullott a csillagom.

Liliomot szórok
kerti nyoszolyádra,
őzek szeretője,
angyalok barátja;
felhős nyoszolyádra
liliomot szórok,
ősi nyoszolyádon
keservesen sírok.

Második könyv

Viharok jönnek (1941-1943)

Hajnali szárnyalás

Mennyei kertekben illatozó Rózsa,
Hűvös liliomok csendes gondozója,
Villámtalan éjszakák szomorú Hajnala!

Csillag vagyok én már, nagy szelek barátja,
Ezüstös villámok fényes villanása,
Szivárványok hajnali ködös ragyogása.

Szolgám a Förgeteg, úrnóm meg a Szélvész,
Szép Annim sikolya e viharban elvész:
Húgom mindent fölemészt, jaj, húgom a Tűzvész!

A Hajnal a Télnek hangtalan zenéje -
Fekete szárnyamat kibontom a fénybe,
S a Mennydörgés elnémul szavam zengésére.

A tavaszi csöndben hervadok magamban,
Villám-kék egekkel koszorús hajamban,
Csak hervadok magamban, hervadok magamban.

Minek nekem a dal, mikor a Szél vagyok,
Minek nekem az Ősz, ha úgyis hervadok;
Messzeszálló fenyvesek tűzénél sorvadok.

Jöjjetek Angyalok, szelíd Seregélyek,
Szárnyatok szegélyén lobogjon az ének,
Álmélkodó világunk hadd legyen fehérebb.

Most a mélybe hullok, fénylőn, sisteregve,
Mint fekete Villám örvénylő vizekbe,
Lehullok most a mélybe-tükröző Egekbe!

Az esthajnali csillaghoz

Esthajnali csillag,
felhők arany álma, ezüst-lila fátyol,
jaj, szebb vagy az ősznél, a harmatos ősznél,
könnyű remegés vagy a téli egekben,
villám-haju tündér, kék, égi leányzó!

Esthajnali csillag,
csillag vagyok én is, de jaj, a te fényed
oly messze világít, oly messze ragyogsz el
évezredek éjén a Semmi ölében,
hűvös ragyogásod oly messze sugárzik,
Esthajnali csillag.

Esthajnali csillag,
itt vagy közelemben és nem veszel észre,
nem látod a fényem, őrült lobogásom,
hogy érted elégve csodás tüneményként
lehullok a földre, Esthajnali csillag.

Esthajnali csillag,
mondd meg: hova tűnsz el a reggeli ködben?
Esthajnali csillag, csodálatos ékkő,
az égi vizekben a mélybe merülsz tán?
Esthajnali csillag, hiába kereslek,
Esthajnali csillag, seholse talállok,
Esthajnali csillag.

Ki űz tova téged, szép fátyolos Asszony,
Esthajnali csillag, kék mennyei vadként
ki űz tova téged a reggeli ködben,
villámhaju tündér, tüzek szeretője,
Esthajnali csillag?

Esthajnali csillag, Esthajnali csillag,
jaj, engem örökre be megbabonáztál,
nem kell nekem Anni, a földi leányok
nem kellenek immár, immár soha többé,
Esthajnali csillag, szép égi Menyasszony!

Szeretlek örökké s nem hagylak el én már,
bár titkos imádód, jaj, nem veszed észre!
Esthajnali csillag, a reggeli ködben,
az esti borúban egyre csodállak,
zengő nevedet sikoltva a nyárnak,
az ősznek, a télnek: Esthajnali csillag,
Esthajnali csillag!

Elmúlnak az évek s lehullok a mélybe,
Esthajnali csillag, ellobban a fényem,
őrült lobogásom - s Te még odafent vagy,
és ott leszel egyre a Semmi ölében
Esthajnali csillag.

Három csöndes őzikéről

Havas erdők három őze,
három csöndes őzikéje,
öles hóban, lomha ködben,
elindult a szentmisére.

Éjfél volt a havas erdőn,
hűvös-bűvös, téli éjfél,
havas erdők három őze
ballagott a csillagfénynél.

Kis szívükben szomorúság,
szép szemükben könnyű álom -
öles hóban, lomha ködben
ballagtak a holdvilágon.

Messze volt az Isten háza,
hol a Kisded várta őket,
hűvös-bűvös téli éjen
távol útról érkezőket.

A harangok zengtek-bongtak,
hívó hangjuk messze szállott,
hűvös-bűvös lomha ködben
elhagyták a holdvilágot.

Az őzek még messze voltak,
karcsú lábuk öles hóban -
Jézus Krisztus panaszkodat
meghallotta a jászolban.

Három angyalt küldött értük:
ment érettük három angyal -
szánkójukba szelet fogtak,
noszogatva villámokkal.

Havas erdők három őze,
három csöndes őzikéje,
öles hóban, lomha ködben
így ért el a szentmisére.

Búcsú 1941-től

Nem zeng az ég, villám se hull a mélybe,
s alszik felhők ölén a fürgeteg,
de már valahol messze Indiákon
bíboros hajnalok derengenek.
A hó is alszik, és holló hajamra
a rezge év utolsó fénye hull -
tűnt év! ó hervadó, szelíd barátom,
nem lépek át fölötted szótlanul.

Hány hajnalod talált virrasztva engem,
s hány éjjeled vigyázta fényemet -
Györött a szenvedésről álmodoztam,
s láttak Rozsnyó felett a fellegek.
Itt Pesten meg Sevilla grandja voltam,
Auguste Corbeille barátja, vén kalóz,
az őzeket szerettem és a meggyet -
földi vizeken hontalan hajós.

Két árva tigris örködött fölöttem
hunyorogó, hamvas, téli éjeken,
holló hajamat hattyú sose látta,
mert nem tudtam még: mi a félelem.
És Anni elszállt árnyékos hajával
az ég felé egy messzi hajnalon -
szomorú tüzek lobogtak utána,
míg itt lenn egyre nőtt a bánatom.

Azóta szél vagyok, merengő villám,
s ha álmodom, csak róla álmodom -
szeme derűjét a szememben őrzöm.
s hajával ékes most a homlokom.
Tűnt év, ó, hervadó, szelíd barátom,
jaj, már búcsúzni kell: Isten veled!
Új év hajója vár új lobogóval:
új partok és új Annik intenek!

Májusok árnyán

A távol szél hullámain
borongva száll az est,
csöndes, magányos álmain
fölött borongni kezd.

Kigyúl az ég: kék-zöld tüzek
lobognak alkonyig,
kék-zöld vizek, mély-zöld vizek
ringatják árnyait.

Jaj, messze már, oly messze már
az ég, az esti ég -
és egyre száll, még egyre száll,
mint szappanbúborék.

A fák virága hull le rám:
oly illatos hajam -
lehullok én is ily korán:
fénylőn, virágosan.

A léha szél, ha jő az est,
bizony majd elsirat:
szép kőkereszt, márványkereszt
nem őrzi álmomat.

Jaj, útra már! Hamar, hamar!
Szállj, szállj velem te szél!
Hadd hulljon rám a mély Vihar,
hadd hulljon rám az Éj!

Annihoz, talán utolszor

Alvó szemedre csillagot leheltem,
s kormával most az álnok éj belep -
fáklyák ragyogtak egykor álmaimban,
s mégsem találom szellő-fényedet.

Hol alkonyok tüzésén az éj derengett,
könnyű hajadba hajnalt álmodom -
mert szép vagy és örök, miként a bánat,
havas fényét hullató hajnalon.

Ó Anni, Anni, csillagos királylány,
tündér viharral ékes éjszaka!
könyörtelen szelek szelíd barátja,
rózsás egeknek nyíló hajnala!

Ó Anni, Anni messze-messze szálltál,
s béklyókba verve őríz száz magány -
többé nem gyúlnak újabb hajnalok már
komor viharral terhes éjszakán.

Tegnap te voltál nekem még a minden:
mélységeket rejtő nagy óceán -
elült a szél, vihar se gyúl szivemben,
s maholnap már csak emlék vagy talán.

Emlék: szállongó füst a gyilkos őszben,
szivárvány gyűrűző hulláma tán -
ki néha felragyogsz szelíd tüzeddel
csodás szerelmek boldog hajnalán.

Képeslap Győrből

A fák alatt szelíden üldögélek,
a lusta vízben fürdik épp a nap -
egy hattyú illenék talán a tóhoz,
s szeretném átölelni válladat.

Oly nyugtalan vagyok, nem alszom éjjel,
a szívem fáj s a csönd olyan nehéz -
ha láthatnám elomló szőkeséged,
tán könnyebb volna úgy a szenvedés.

E csöndes városkában annyi templom
engeszteli az ég dicső Urát -
konok fejem mélyen lehajtom én is,
elpanaszolva szívem bánatát.

A lányok itt is oly furcsán libegnek
s akár csak én, a szél is szemtelen -
írd meg talán: szemed még kék-e mindig,
s gondolsz-e rám felhőtlen éjeken?

Strófák a bölcsességről

Jaj, hol van már a háromélű kardom,
a néger herceg sárga pallosa -
piros láng volt a hamvas éjszakában,
s belepte már az éj sötét hava.

*

Hajad színét is régen elfeledtem,
elfútt a szél, a balgatag vihar -
kertemben nem virágzik már a hársfa,
s az ég sem boldog kék rózsáival.

*

A nyár lustán hever e délutánon,
s a meggy tüzes-piros, miként a bor -
egy sas kering fölöttem évek óta,
s hátam mögött négy medve bandukol.

*

Ha macskát látsz a háztetőn vasárnap,
egy korhadtt seprűt fogj és vágd agyon -
ha nem találod el, végy hátizsákot,
és büntetésből hordd a hátadon.

*

A lámpa nem meleg, ha nem világol,
s a köd fölfalta minden kincsemet -
de még enyém a nyár, a holdas álom,
s a néma hattyúk nekem zengenek.

*

A boldog őszt talán már meg sem érem,
s ha hull, jaj, nem nekem hull már a lomb -
tíz versemet dúdolják majd az erdők
s a furcsa tél e versenyen borong.

*

Ha hindu volnék, most Buddhát imádnám,
és szöges deszka volna vánkosom -
a Gangeszben fürödnék minden éjjel
s kígyót búvólnék minden hajnalon.

*

Úgy búsulok: jaj, eltörött a tükröm
és reggelente nem látom magam -
mi lesz velem, ha nem veszem majd észre,
hogymilyen ifjúságom veszve van?

Szomorú dalocska

Ha majd szemedre száll az éj:
a csillagok lehullanak;
ha majd szememre száll az éj:
minden tüzek kialszanak.

A csillagok lehullanak;
honnan tudom: mi volt a kék?
Minden tüzek kialszanak;
honnan tudod: mi a sötét?

Két őszi csillag

Mostanában bánatom van,
s ütött-kopott kabátomban
az utcákon csoszogok.
Borostásan, fésületlen
kódorgok a szürkületben,
mint a kósza koldusok.

Tegnap is nagy keservemben
a körúton ögyelegtem,
s ahogy szoktam: csoszogok.
Hát az egyik járdaszélen,
kicsiny tócsa közepében,
két kis csillag vacogott.

Jaj, be fáztak, úgy remegtek!
s föl sem tűnt az embereknek,
mert vakok az emberek.
S még tán most is ott vacogna
két eltévedt csillagocska,
hogymár arra nem megyek.

Minden búmat elfeledve;
leültem a kövezetre:
„Majd segíték rajtatok”.
S mint halász a hálójával,
kiemeltem őt ujjammal
a két árva csillagot.

Annyi csillag van az égen!
És az ember életében
nem talál sok csillagot!
Fogtam hát és zsebre vágva
beültem egy kávéházba,
mint az úri gazdagok.

Az egyikért kávévettem,
a másikat hazavittem
és most ágyamon ragyog:
irigykedve néznek minket,
csodálják a fényeinket
fönn - az égi csillagok.

Ördögös emlékek

A kastély tornyain villámok lobogtak,
és mindig este volt, este volt, vagy éjjel -
hiába intettem bámész hajnaloknak,
elriasztám őket ördögös zenémmel.

Tizenhét zöld csillag ficáncolt fölöttem,
hasztalan vergődve az éj hálójában -
s horgomat ha poshadt vizekbe vettem,
elfáradt bolygókra, sellőkre találtam.

A kandalló tűzén sárkányok lebegtek,
s időt nem mutatva, egyre járt az óra,
előre köszöntem a kísérteteknek -
az átkozott kastély egyetlen lakója.

Tölgyfaasztalomból kihajtott a rózsza,
és barna volt a hó egy májusi este -
rőt szelekkel úszott kedvem roncs hajója
festett egekbe és képzelt tengerekre.

Így éltem ott vakon, két kiszúrt szememmel,
öblös termeiben csillagot keresve,
s a napot tartottam rozsdás tenyeremben,
hogy sötét álmomat fényesebbre fesse.

A kastély tornyain villámok lobogtak,
és mindig este volt, este volt, vagy éjjel -
s bárhogy integettem bámész hajnaloknak:
elriasztám őket ördögös zenémmel.

Téli számadás

Hegedűs Zoltánnak

Sötét az ég, de mégse hull a hó,
az első tél, mely nem hozott havat,
négy éve már az első tél talán.
Sötét a tél s fehér tüzet az ég
nem gyújtja föl többé nekünk soha.
Zoltán már messze vagy, jaj, messze vagy,
mint ifjuságunk tarka álmai,
miként a hó, gyermekkorunk hava.
Ott élsz most Váradon, hol hajdanán
Adyt lesték az esti csillagok,
s Annáról álmodott Juhász Gyulánk,
ott élsz, s még egy lapot sem írsz, hogy élsz.

Elhagytam, lásd, a cifra rímeket,
a játszi dallamot s bűvös zenét,
minek? Szavam már régen egyszerű
s kevés, mint aggoké és bölcseké.
Tehozzád írtam első versemet:
„*Hófútt a pesti utcán*” szállt a hó,
s reánk hullatta kék havát az ég
és boldog mámorát az ifjuság.

Hol volt még Anni akkor? Messze még,
egy Andersen-mesében éldegélt,
ott fésülgette szép aranyhaját
és rólam álmodott talán. Talán.
De Eszter élt és én is láttam őt,
mert szóke volt és kékszemű leány,
s aranykeresztje sem volt rím csupán,
mivel te vetted egy Petőfiért
Balassiért s egy összes Aranyért.

Mi Berzsenyit faltuk kenyér helyett
és Kosztolányi volt hozzá a só,
s ha könnyű édességre fájt fogunk:
Csokonait majsoltuk és Dsidát.
Fejünk felett rabláncra fűzve száz
költőt tartott, hogy el ne szökjenek,
egy tisztas ruhaszáritó kötél:
(- „*Modern költők*” megsárgult képeit -)
s a főhelyen ott lógtam én, magam.
Norvégia sem oly hideg talán,
miként egy fűtetlen diák-tanya,

és versre kellett minden papír,
de, mert írtunk rá, nem fogott tüzet...

Ez volt az ifjúság, az égi láz,
szétnyílt fejünk felett a mennyezet,
mert angyalok voltunk és ördögök.
Byron voltál, a sánta ánglus úr,
máskor meg Lesbia Catullusa,
és latinul kellett köszöntselek.
Én Keats voltam, szelíd tüdőbeteg,
és Rimbaud, Afrika kalandora,
s lázunk igaz volt és tökéletes,
mert egy zöld és bíborló éjszakán
újra megírtam a „*Részeg hajó*”-t...
Aztán, aztán megint hullott a hó
és ifjúságunk tornyos várait
kockára tetted egy nap... s elveszett:
elmentél egy dobozka Memphisért
és többé, többé nem jöttél haza.

A „*Havas éjszakák*” szelíd havát
Millával lested már és nem velem,
s jaj, szőke ifjúságunk Eszterét
máglyára küldtük egy víg hajnalon.
Azóta Eszter korma hull reánk,
a szőke Eszter barna korma hull
szelíden, könnyedén, miként a hó,
s egy éjszakán örökre eltemet.
Ki ás ki majd e barna hó alól?
Ott pusztulunk hazátlan, névtelen,
miként új Pompeji új foglyai,
s dalunk, dalunk többé kinek se kell...

Sötét az ég, de mégse hull a hó,
s nem is hull nekünk már talán soha.
Zoltán, mit hozhat nekünk még e tél?
A szőke Esztert nem hozhatja, mert
az égen úszik, mint a füst, a szél.

Ó ifjúság, kalandor ifjúság,
csak ennyi vagy, hát ennyi vagy, csupán?
Néhány kaland és rózsaszínű köd,
s egy-két lomhán szállingó hópihe?
Lásd ennyi csak. Neved kiejtenünk
ó ifjúság, már csak halkán szabad,
s riadtan várjuk most a férfikort,
meghozza-e remélt gyümölcsseit?

(Zoltán, őrizd meg ezt a költeményt,
s ha meghalok, a lenge szélbe szórd;
hadd hulljon vissza rád szelíd hava,
hadd hulljon vissza rád a Múlt.
Az Ifjúság.)

Honvágy

Árnyas füzek alján
szomorú hattyúkat
kerget a szélvész.
Árnyas füzek alján
szomorú hattyúként
jó volna élni.

Nem lehetek én már
fodros vizek habja,
szomorú hattyú se,
árnyas füzek alja
soha-soha én már
nem lehetek.

1928. november 7.

(Emlékezés Tóth Árpád halálára)

Csigás hajam talán még szőke volt,
s egy Andersen-mesét betűztem éppen,
almát rágcsálva és törött diót
a lámpafény ezüst-szelíd ködében.

Nem-messze tőlem haldokolt az ősz,
s utolsót lobbant már a lámpafény -
és Ő is haldokolt, akár az ősz,
hét-csillagú november éjjelén.

Meghalt, de azt se tudtam akkor én,
hét-csillagú november éjjelén,
hogy Ő is élt és írt és szenvedett,
s hogy én is írok majd és szenvedek.
Meghalt, és azt se tudta: hogy vagyok.
Jaj, oly magánosak a csillagok.

Szeleburdi vázlatok

Mióta könyvek árnyékában élek,
sohasem hoz virágot almafám;
pedig tudom, hogy a hattyúk fehérek,
s hogy sírni kell a mások bánatán.

*

A zöld magányt mindig nagyon szerettem,
de álmaimból mégis lepke lett -
hiába őriztem jázmin keretben
két bolyhos kiscicát ágyam felett.

*

A fagy fehér falkája jár nyomomban
s a farkas szél üvölt, ó Február -
ki egykor egek hajlatán lobogtam,
lehulltam, mint a szárnya-tört madár.

*

Szobám úgy úszik most az éjszakában,
mint puffadt, zöldes-sárga vízbefult -
ha hinni tudnék bármilyen csodában,
nem volna tán az ég ilyen borult.

*

A ráckirály fácánt evett az éjjel
és kardját reggel nem kötötte fel -
most hetven koldus mandarin fejével
labdázik, míg a bíbic énekel.

*

Ha meghalok, más lesz aztán a hajnal:
szegfű-színű, vagy tán akác-lila,
s jajongva sírom: Anna, Anni, Anna,
szeretlek Anni, Anna-Mária.

*

A csók elől elfutnak, mint az őzek,
a csipkés lányok és az asszonyok -
fölköttem ősz galambok kergetőznek,
mivel a Semmi partján ballagok.

*

Amennyi könyvem, annyi tarka álom
úszkál hanyag szobámban szerteszét -
jaj, réges-régen elmúlt karácsony,
nem érzem balzsamos lehelletét.

*

Egy szőke-szőke lányt szerettem ősszel,
nedves szemét s barack-szagú haját -
már nincs sehol: elszállt talán az ősszel,
vagy elhervadt, miként az ifjuság.

*

A szilvafákon rózsák nyílnak éjjel,
de mégse hoz virágot almafám -
mert ránézett világtalan szemével
egy tündér-volt, elátkozott leány.

Keleti ábránd

Táncos-léptű, illatos leányok,
szagos-habos cseresznyevirágok,
lótuszt tűzve hullámozó hajukba,
fölnéznek a magas csillagokba.

Ruhácskájuk fehér záporában
sétálnak a hársak zúgásában,
daluk régi, babonás zenéje
belopakszik az alvók szívébe.

Arra mindig, mindig csak tavasz van,
napernyővel ülnek a lugasban,
s régi költők álmain borongva
várnak egyre újabb alkonyokra.

Ó, ha egyszer is alkony lehetnék!
Kelet rajzos egén bolyonganék,
szagos-habos cseresznyevirágok,
táncos-léptű, illatos leányok!

Viharok jönnek

Erőt, erőt adj nékem, Istenem,
ne mindig könnyű, léha dalt, -
merüljek el zúgó örvényeken,
uszíts reám ezer vihart,

szélvészt és jégesőt, hadd tépjenek,
mint tölgyeket a fürgeteg -
villám szabdalja gyatra testemet:
hogyan jó legyek, igaz legyek.

Ó hadd legyek göcsörtös, mint a fa,
de álljam is úgy a vihart -
ne zengjen bennem angyalok dala:
egy évet adj csak, daltalant.

Egy évet adj, egy hónapot talán,
villám legyen minden szavam -
csak annyit adj, egy vész éjszakán
míg lánggra gyújthatom magam.

Hadd égjen és lobogjon szertelen,
miként egekben a vihar -
erőt, erőt adj nékem, Istenem,
nem kell a könnyű, léha dal.

(1943. március 15.)

Borszéki napló

Borszék, nyurga fenyőidet
örnek tűzte az Úr nagy hegyeid köré,
s felhőket borított reá,
csak hogy kárt ne tegyen benned a napsugár.
Prémes télikabátban és
lábzsákban vacogok tíz takaró alatt,
s mindezt július elsején,
mert van pajzsmirigyem, van bizony, üsse kő!
Majd csak dundi leszek megint;
mindent összeeszem: birkagulyást, csuszát,
pezsgő borvizet öntve rá,
hogy megtöltsen imígy rég lötyögő ruhám.
Tündér errefelé nem él,
annál több divatos pesti leányka jár
nadrágban s csicsereg-fecseg
sok tücsköt-bogarat, kedvesen-ostobán.
Borszék, béna rabod vagyok,
átkos pajzsmirigyem járma alatt nyögök
s zúgó börtönöm ajtaját
nem nyithatja ki kulcs, - s bűvige sem talán.

Auguste Corbeille szonettje

A mon grand ami, Georges Somlyó

Ó mennyi városom volt, hol egykor vígan éltem,
Királyi hercegekkel vadászva szarvasokra,
Míg őszök alkonyatján szelíden álmodozva
Csudás tündérleányok szoknyáin üldögéltem.
Volt sólymom és brokátom és gyilkos, játszi mérgem,
Múló lángokkal égtem, mint Isten csipkebokra;
Hitvány pénzen vett álmom nem vitt a csillagokba:
Hiába tündököltem, füst voltam lenge szélben.
Hol vagytok hát, ti régi, ti zengő városok,
Ifjúságommal merre, jaj, merre szálltatok?
Harangotok nem kondul, por lett talán a porban.
S most bölcsen üldögélek habos vizek felett,
Alattam kincses tenger, fölöttem fellegek,
Mert köd vagyok, ki hajdan szivárvány színe voltam.

A botfűlű tücsökről

Múzsza, kinek szent nevével
annyi fűzfa visszaélt már,
szánj meg engem s homlokomra
nyalj nehányat csókjaidból,
mert erő kell, földöntúli,
hogyan époszom elmeséljem.

Amióta fenyők árnyán
pocakomat dörzsölgetve
gondolok a pestiekre,
kik csudákra várnak bizton:
sült galambra, szőlőlére,
mannát ejtő záporokra,
éhséget hogy csillapítsák -
van egy peckes, kicsi tücsköm
- szöcske névre nem is ugrik -
s asztalomra hajladozva
hegedüli a nótámat.

Toldott-foldott zöld frakkjában
minden este fölkeresgél
és fülembe annyi nótát
húz, amennyit meghallgatni
Istók uccse, nem csekélység.
Szöcske-tücsköm bizonyára
a helybéli rezesbanda
műsorának hallgatója,
mert különben honnan szedné
ezt a furcsa, kannibáli,
fülbévágó zagyvaságot?

Én, instállom, jámbor volnék:
többször nyertem botfülemmel
pályadíjat és fejemhez
annyi kancsót, annyi vázát
vágta egyes művészek,
mikor szájam tátogatva
rezgékeny hangszálaimból
dalt próbáltam kipréselni -
s mégis, mégis: kánya érti,
ez a fránya tücsök-purgye
olyan csalfán hegedülget,
hogyan még én is falra mászom.

A könyörgés, szép szóbeszéd
meg se kottyant ökelmének:
húzta, húzta rendületlen
- Vörösmarty vén cigánya
sem húzhatta volna jobban -
húzta-nyúzta, fűrészelte,
kintornázta dobhártyámat.

Isten látja árva lelkem,

soha senkinek nem véték,
mért kell mégis így bűnhődnöm?
Lopni csak versformát szoktam,
néha csókot - nagyon ritkán -
meg ne ártson, jól vigyázok -
az meg, ugye, nem bűn, hogy a
kelkáposztát nem imádom,
s jobb szeretek krémest enni,
mint fürödni szombat este?
Mért kell mégis így bűnhődnöm?
Főtt a buksim: mit csináljak?
Nem volt szívem elzavarni:
éhen pusztul még szegényke.

Szombat este elnyújtózva
fülem tövét vakargattam
és kajánul örvendeztem,
hogy a fürdést elsuvasztám,
mert melegvíz, hála Isten,
errefelé sohasincsén,
- mikor, mint a tüzes mennykő,
rámszállott az ihlet perce.

Azon nyomban fölugrottam
és a tücsköt frakkonfogva
kannibáli ordítással
átrohantam a szomszédba,
a bömbölő rádióhoz.

Így csavartam, úgy csavartam:
végre mégis zenét fogtam
- távhatású hashajtószer -
világszerte kornyikálnak,
és a gyomrod Borszéken fáj.

Ám: „*Minden elmúlik egyszer...*”
abbahagyta hát a hölgy is,
és helyét a dzsessznek adva
szólt a szekrény hascsikarva.

„Kicsi tücsköm, hallgasd szépen,
így kell húzni, tanulj holtig,
mint a jó pap a mesében.”

Nem mondhatom: megpróbálta,
ám csak húzta, fűrészelte,
kintornázta dobhártyámat.

Minden este leckevenni
általviszem csurdé tücsköm,
hátha egyszer majd beléjön,
hátha pedzi a jó hangot,
amitől nem mászom falra.

Mostanában sokan várnak
tanulást meséimtől,
hajszíneimtől, szemszögeimtől -
ezt vond hát le versikémből:

(ennek ugyan époszomhoz
semmi köze) csak költőnek
vannak ilyen kalandjai,
mert botfűlű tücsök nincsen.
De botfűlű költő annál
több szaladgál Magyarhonban,
vájtfűlűek, botfűlűek,
egyben mégis megegyeznek:
(Végh György társuk sem kivétel)
- verset írni egyik sem tud.

Anni költőjéhez

Ó, hol vagy, élsz-e még te méla ifjú,
ki Anniról daloltál annyi dalt -
mi van veled? tán elsodort a szélvész,
miként az orkán a gyöngébb vihart?
vagy új szemek vihancos rabja lettél,
melyekben másként gyúl a félelem?
Örök szerelmet minek esküdöztél,
hogyan tündökölj a megtört szíveken?
Ha szívesebben hálsz a csillagokkal,
hát csak kerüld erőst a lányokat,
nehogy szépséged lángra gyújtva őket,
éretted hasztalan lobogjanak.
Kerüld a lányokat s bámulj az égre,
a gyors Göncölszekér megszán talán -
maga mellé emel az égi bakra,
s szállhatsz a hulló csillagok nyomán.
Szállhatsz a hajnal és az est ködében,
a véghetetlen űr bolygóival -
király lehetsz, hol Vénusz a királynő,
s honnan a Föld csak gyászos ravatal...
Szállj, szállj és tündökölj ezer viharban;
látod: jön már, jön már a fürgeteg;
szavad kemény villámitól az égbolt
kapui már-már visszazengenek.
Maholnap férfi vagy: mért kéne Anni?
ábrándozásod tűzvész váltja fel;
tegnap még csak szemérről álmodoztál,
ma már a csókja, teste-lelke kell.
Vihart akartál, hát ne félj a testtől:
parázsba lépj, izmod acél legyen -
sápadt szerelmed örvénnyel cseréld fel:
a tűz nyargaljon át gerinceden.
Égj és lobogj, mert elbukol különben,
és ember légy: eszmék hevítsenek -
törékeny dallamod, lásd, eltanulta

a jól-igyekező múzsa-sereg.
Mester légy hát, ne mindig jó tanítvány,
kire könnyű ráfogni ezt meg azt;
erős tudóval is dalolhatod tán
a csillagot, az őszt meg a tavaszt.
A szívedet jegyezd föl verseidben,
hiszen velőd van néked is talán -
s akkor maga mellé emel az Isten
egy késő őszi lobogó hajnalán.

Mért fényesebb a csillag...

Mért fényesebb a csillag,
ha fölfelé megyünk?
Havas hegyek tetőin
mért szebb az életünk?

A fenyvek nem felelnek,
a kő is néma mind;
a Végtelen közel van:
szívükben csönd lakik.

A csöndben elkerülnek
a titkos bánatok -
s ha fényesebb a csillag,
én is csak hallgatók.

Mit mondhatnék? Fölöttem
mindent elmond az ég,
s a fenyves is lehajtja
bozontos üstökét...

Halotti ének Anniról

Zúgj, zúgj te fenyves, sírjátok angyalok,
felhők sötétjét öltsd ma magadra, ég,
bömböljete hegyek lakói,
Anni halott, soha föl nem éled.

Örökre eltűnt, mint a görög világ!
Még láttam éjjel permetező szemét,
s ma már nyugodt, arany fejében
jázminok álmai illatoznak.

Tündérleány volt! Régi regékben élt,
s tornyos szobákból leste galambjait,
míg egyszer aztán elraboltam
képzeletem mese-szőnyegével.

Felhőkön éltünk, néma sasok között,
villamos éjek távoli bércein,
s kócos fejünk alatt a holddal
fújtuk az Úr lebegő golyóit.

Játékos angyal! Szőke királyleány!
Most visszazárlak párducaid közé:
merengj tovább az alkonyatban
hallgatag őzeidet becézve.

Nem sírok érted, könnyem is elfogyott.
Mi haszna sírnék? Zúgnak a fenyvesek,
s ezüst zenék kísérik álmod
égi virágok azúr mezőin.

Esti dal

Kong-bong az est harangja,
s a gyöngye füre hajtja
álmos-szelíd fejét
a margarét.

A jázmin illatától
elszenderül a távol -
ma még tücsök se zeng:
oly mély a csend.

Csillag nem lesz az éjjel:
bevonta fellegével
csodás achát egét
a messzeség.

Be messze most az élet!
A lázak és remények!
Az éj amint leszáll:
szívem se fáj.

Oly jó így elmerengni,
a mult fölött kerengni,
és várni hallgatag
az álmokat.

A holnap is ilyen lesz,
csak tán csöndes szívemhez
hullatja már fejét
a margarét.

Auguste Corbeille balladája

*melyet néhai Villon mester
példájára készített,
az Elmúlás kegyelmiért*

Hová sodortok őszi éjszakákon,
Milyen hazába, gyolcsos fellegek?
Bitang kóborlok mind az öt világon,
S bár délibábot már nem kergetek,
Mégsem lelek egy árva nyughelyet.
Akárhol élek, férgeké a testem,
S mert sohasem hajolt hozzám az Isten,
Elátkozásnak mind, a vén papok.
Hát ördögöknek adtam el a lelkem -
Örök hazátlanul bolyonghatok.

Ha volna egy, egyetlen egy barátom,
Talán visszavenném a lelkemet -
Egy nő ha volna, akihez, ha fázom,
Odabújhatnék: hadd hevítsenek
Testének lázai vérem helyett -
De flyet is oly hasztalan kerestem
Tavaszi, nyári, őszi, téli esten:
A festett arcú, olcsó angyalok
Is, mint a poklost, elkerülnek engem -
Örök hazátlanul bolyonghatok.

Mit vétettem? embertelen nagy átkom
Alatt vajjon miért is görnyedek?
Mért volt, ha elhagyott, az ifjuságom,
Mért nem tudom: mi van az Ég megett?
Égiek! csak egyszer feleljetek!

Szívem talán sosem ver csöndesebben,
S a fény sem alszik el gyulladt szememben:
Csak vánszorgok majd, mint az állatok.
A földön mindenütt: Párizsban, Pesten:
Örök hazátlanul bolyonghatok.

Ajánlás

Ó add, kihez sosem fordultam, Isten,
Hogy elhagyhassam vétkes földi testem -
Imádkozzatok értem csillagok.
Az elmúlást, ha hasztalan kesergem:
Örök hazátlanul bolyonghatok.

Alkonyi vázlat

Nyugat felé a láthatár
alkonyra gyűjti már
utolsó fényeit

Körös-körül lángokban áll
a fenyves és a nyár
mint máglyák éjszaka

Gyöngyház-színű kagyló az ég
s ránk nyomja bélyegét
a csöndet és derűt

Oldozza már a messzeség
az Éj bő köntösét
titkait fölfedi

Csillag-szeplős a válla mind
Tejút takarja kebleit
s a Hold a köldöke

Titkát virágos hajnalig
fölfedve álmodik
s ébredve - elpirul

Epigrammák

EGY ZÁPFOGAM HALÁLÁRA

Gennyesedő fogamat kihuzattam Csíkszeredában,
nincs meg a fog, hát így nem hagyom itt a fogam.

SÍRKÖVEMRE EZT VÉSSÉTEK:

Barna szemöldöke már hazavitte: az égbe ragadta,
angyali tréfáit értik az égi-lakók.
Hogy hahotázik a Menny! odaülnek elébe vidáman,
s huncutul áll köztük fekete szárnyaival.
Angyal, igaz, de gonosz; így bünteti őt meg az Isten:
rajta nevet minden, mégsem ezért szomorú -
sírja fölött csupa rossz költő hadarássza a versét,
s csontjairól rágják vad-szaporán le a húst.

VÖRÖSMARTY

Sziklafejű magyar úr volt, Beethovenje a nyelvnek
s régi dicsőségünk visszahozója talán -
roppant álmaitól, szavai csoda fürgetegétől
féltek a törpék és féltek az istenek is.
Elpusztítani őt a homály dúlt orvúl agyában:
teste elégett, ám szelleme mégis örök.

ANNI SÍRKÖVÉRE

Költő kedvese volt s meghalt, pedig élni sem élt ő:
sírja fölé szegfűt szórjatok és violát.

DÉMON 1943-BAN

Keble fehér halmát mutogatja csalárdan a démon,
s körmeiről folyton rőt patakocská folyik.
Szája vörös feltját fitos orra alatt kutogassad,
szőre bizony nincsen, mind kisedé a csipesz.
Hamvas a bőre azért, kenegetni kenőcse elég van,
s barna haján szökén csillog ezüst-platina.
Ring a csípője vadúl: elbűvöli ezzel a férfit
- mamlaszok ők s bambán futnak a szoknya után.
És ha vonaglni kell, ügyesen ficamítja a testét:
fölfedi ágyékát, titka ezért soha sincs.
Nézz a tükörbe leány, két csúf dudor éktelenít el;
csak kinövés biztos: vágd le hamar, füledet.

HALÁLSEJTELMEK

Jajgat az Ősz zokogó viharában a Nyár dideregve;
trónja veszett herceg, nincs hova hajtsa fejét.
Tarka virágai már elaludtak a dombok ölében,
s fenyveseit lomhán este meg éjjel a dér.
Nyár! szomorú szeretőm! még eljöhet érted a napfény,
még heverészhetsz kis kék nefelejcskek alatt -
ám mire érted a fény jön, drága leánya az Éjnek:
halva találász engem kék nefelejcskek alatt.

Fekete Mágia

(Auguste Corbeille: Visions grotesques c. könyvéből)

(E kúsza látomást én nem embereknek írom,
versem többé nem érti a puszta Értelem -
tartós palackba zárva a jövőre bízom:
hadd fejtsék meg, ha tudják, mert titkát elviszem.)

Hét éjjel nem aludtam, hét éjjel vert a zápor,
s üszkös szívem helyén csörgőkígyó lapult,
míg végre megszökhettem a sárkányok csarnokából,
hová az Úr állított eleven oszlopul.

Gályám nem volt, hajóm ott szállt-úszott a barna égen,
így hát tornyos felhőkkel szálltam a víz alatt,
és szörnyű, lompos indák tekergő erdejében
csigákkal építettem fény-kagylós váramat.

Karvaly szelek tódultak utánam mérgeikkel:
egynek sem volt a csőre vörös, miként a fű -
s a púposhátú hullám dühében mégse vitt el
a parttalan szigetre, hol várt a Halszemű.

Ott ültem, békák s kígyók elkergetett királya
ezüst-arany medencék eget-rejtő porán -
árnyék kíséretemmel a fényes éjre várva
csillaghullajtó kóbor fényévek alkonyán.

És megszűnt minden élet, tavasz se szállt fölöttem:
csak ültem ott és nem jött az ősz, a tél, a nyár -
s mert hangtalan dalomból bogos hálót kötöttem,
tavak elhalt lakóit nem vártam vissza már.

A Halszeműt se vártam, egyszer csak mégis eljött;
szakálla zöld szegélyén szivárvány álmodott -
fehér csillagok ringtak szavában és a felhők
száz más szigetre hordták a tüskés bánatot.

De akkor fölkötöttük a Hold kampós szarvára
a zendülők vezérét, Bambát, a félkezűt -
csak így esett el Edmond Belfort goromba vára,
hol csúcsos éjszakákon árny égett mindenütt.

Árbóctalan vitorlák szelték a messzeséget,
mely kék volt és fehér, mint nálunk a szürke dér -
egymás mellett feküdtek a porbahullott évek,
s az ég mélyén hideg lángokra gyúlt a tél.

Hetvenhét este néztem farkasszemet magammal:
szemöldököm kihullott, látásom megfakult -
s hiába vártam kinccsel és fényetört arannyal,
tékozló fiúként nem tért meg hozzám a Mult.

Rég elhagyott planéták keringtek álmaimban,
és zöld sörényét rázva dúlt-fúlt a vad vihar -
minden gyümölcsből ettem s minden vizekből ittam,
míg befedett az Éj védő szárnyaival.

Mi lesz a sorsom eztán? Orgyilkosokkal éljek,
vagy keselyűk elébe vessem a szívemet?
Hetven garas az ára a tolvaj életének:
hagyom hát akkor inkább, hogy láncra verjenek.

Hetven! Folyton csak hetven: mindig a hét kísértett:
amerre eddig mentem, mindig és mindenütt -
hét álmos csillag-íve van a Göncölszekérnek,
s a Mars-lakóknak hetven hordónyi kedvesük.

Aztán egyszer csak elhalt a Medvék brummogása,
s izmos vállamra dobtam a Földet és Napot -
szegfűt fűztem a Vénusz türkisz-selyem hajába,
s szárnyam alá bújtak a didergő csillagok.

Világos Éj! vigyázz a kedves fenyvesekre,
elszálllok nyomtalan, mint a füst s oly hirtelen:
egy üstökös uszályán bánkódom majd merengve
s az Űrben új bolygóként kering horgas fejem.

Mért félsz az éjszakától egek szigetje, felleg?
Mért száll a sárga füst el, miért szálltok el, ködök?
Te sem maradsz szobámban, hiába énekellek
galambos Szürkület, eltűnsz a köd mögött.

Nem tűz ég a pokolban: a jég fagyasztja tested,
s csalánnal hetven ördög csiklandja talpadat -
rossz fát tettél a tűzre? ujjadból nyársat nyesnek
s szöges deresre húznak, hogy kipihend magad.

Jaj, nem tudom: mi történt, nyelvem hebeg-habog csak,
ma minden szót felejték, magyart és franciát -
zörejek hullnak számból: tompán-bután dadoglak
esetlen hangcsoporttal, legfőbb zene: Világ.

Nem lett a feleségem Suzanne La Roche, szegényke,
meghalt belé a kedves, hogy megnéztem szívét -
Kleopátra gyűrűjét húztam halott kezére:
tán megbocsátja bűnöm az oly türelmes ég.

Halál! egy pillanatra sem hagysz nyugodni engem,
kimondhatatlan titkod velem van szüntelen -
csak egyszer tégy kivételt; oldozd meg béna nyelvem,
hadd kürtölöm világgá: az élet végtelen.

Vagyok, leszek és voltam, nem tűnök el egészen:
a Nap, a Hold, a Csillagok, s a szenvedés örök -
ki annyit szenvedett ennen-pokoltüzeiben,
mint én, annak helye van a csillagok között.

Varázserőm ha elhagy, ha mint a többi ember
két méterre a földben én is csak por leszek -
sírom messze kerüld el, mert lángtalan tüzemmel
miként bárányt a farkas, fölfalom lelkedet!

*Plaza del Moro Almanzor,
az Űr 1377. esztendejében*

Levél barátaimhoz

Birkás Endrének és Kulcsár Adorjának

Negyvenhét napja már, hogy itten élek,
negyvenhétszer huszonnégy óra telt el,
mióta Erdély szent földjére léptem
s eszembe sem jutott a pesti katlan,
hol most az aszfalt olvad és a vér forr,
pedig már itt ősz van, jelzőjesincs ősz.

Ma reggel mégis elfogott a honvágy
a lármás-kedves Nagykörút után,
hol ringlót, dinnyét esztek és barackot
s jeget vedeltek a fojtó melegben,
könnyű ruhás leányokat kísérve
a Svábhegyen s a Népligetben este.

Csak most, csak most tudom, hogy Pest milyen szép,
mikor messzebb vagyok, mintha Chilében
vagy lenn a Déli-sark mezőin élnék:
Sydney, New York, Peking mind közelebb van
s Manila is, mint Pest, az átkos-áldott.
Nem sóvárognám úgy Los Angeles-ben
a gyűlölt korzót és a Károlyi-kertet,
a Józsefváros ócska utcácskáit,
meg a Bástyát, mit otthon meg se nézek,
nem sóvárognám így talán sosem.

Hat hétig boldog voltam és szabad
a nagy hegyek s az erdők börtönében,
csak ennyi volt; átjárt a táj nyugalma
s a Végtelen szelíd fuvallata.
Boldog voltam, talán nem is leszek
már boldogabb e néhány év alatt,
(félálomban megint kísért a régi
szorongó félelem, hogy meghalok,
íly ifjan, mert az istenek szeretnek) -
boldog voltam, kívánhatnék-e többet?
Gyermecketegségem: az Anni-láz
elmúlt, s mint illik, szépen elsirattam.
A fenyveket figyeltem és az ég
kegyes volt hozzám: oly sokat tanultam
felhőiből s az esti csillagokból,
mikéntha tíz évet könyvek fölött
görnyedtem volna, hajnalig virrasztva.
Felfrissített a jótékony hideg,
testem-lelkem erősebb, mint a múltban,
s néhány hónapja már lázat se mérek.
Dolgoztam is, sok drága verset írtam,
de még többet gyűjtöttem, mint a hangya:
a pesti télben majd ezekből élek.

Szabad voltam eddig, - s most mint a rab,
ráznám, ha volna, rácsát börtönömnek:
el innen! más hazába! ám a fenyvek
bölcsen csendet s nyugalmat intenek.
Valóban: csak tíz nap, - míg ők még ezret,
tízezret állnak itt, bilincsbe verve
és sorsuk ellen mégse lázadoznak.
Minden türelmesebb e földi téren,
az embernél jóval türelmesebb:
egy gyöngé kost láttam ma vérben úszni
(nem az Úrnak áldozták föl szegénykét,

mi esszük meg, mi, fennkölt emberek)
s oly egykedvűen tűrte pusztulását,
majd hogy belé nem rúgtam vak dühömben.

Míg én, ha csak megsebzem kényes ujjam,
már orvoshoz futok: mi lesz velem?
vérmérgezés, jaj, nem lesz-e belőle?
s bár manduláim nincsenek, a torkom
a lenge szellőtől is eltakarnám,
akár Auguste Corbeille, a keszkenőmmel:
nálunk az állat nem különb-e akkor?
Hogy futnék, mint vadász elől a nyúl,
gyáván menekülnék, el, el magamtól;
de köt a test, a börtön börtöne
és jaj, magunk elől sosincs menekvés.
Eddig boldog voltam s most félve félek:
ősz van, mintha szeptember vége volna,
riadtan hajlongnak a fenyvek is,
a hegy mögött rájuk mi leskelődik,
nem tudhatják, de félve félnek ők is.

Uram, kihez itt fordultam először,
mert csönded meghajolni készítetett:
talán ez az az ősz, ez az a hajnal,
mikor viharoddal Magadhoz intesz,
és most elbújdosni ezért szeretnék?
Ez az az ősz talán s vajjon hová
rejtőzhetnék Előled el, Uram?
Ki számon tartod minden porszeded,
melyik csillagra? jaj, melyikre, szólj!
Be gyáva mind a test s a lélek is!
Ha hátam szúr, vagy ha egyet köhintek:
meghalsz! meghalsz! szívem vadul kalimpál,
s ha közeleg az ősz, futnék bolondul,
eszem-veszetten, vad ámokfutóként.
Nem félnék így, ha tán nem volna ősz,
rabláncra-vert lelkem se háborogna,
vidáman élnék, mint a többiek,
kiknek a nő s a pénz a mindenük.
Látod, félek, magamtól s Tőled is:
Uram, miért kellett költő legyek?

Pesten még nyár van, híre sincs az ősznek,
kábán sütkéreznek a fák a napban,
s a hervadás még messze van nagyon.
Mint száműzött császár, kedvetlen élek,
fogoly vagyok, bár nem tart vissza senki;
tíz nap, - de félek, hogy már meg sem érem
az édes-győzedelmes visszatérést.

Itt már ősz van, kegyetlen és viharzó,
miként Auguste Corbeille halálakor,
s riadtan nézek most a messzeségbe,
merre eltűnni láttam egykor őt

az éneklő, aranyhalas hajóval.
Kifosztottan, pucéran állok itt,
mint kit hajótörés ért messzi földön,
és kincse mind a tengerbe veszett -
pucéran állok itt, barátaim,
a hűvös őszben, messze tőletek.
Most még megmenthettek talán, ha írtok,
mint fuldoklót a könnyű szalmaszál, -
egy röpke hír a füledt pesti nyárról
tán elfelejteti velem az ősz,
- utolsó őszömet talán.

Borszék, 1943. augusztus 10.

Kikötő nélkül

Ha jön a Tél, erőt a hervadáshoz,
jaj, hol veszek, honnan vegyek?
Csikorgó szél tapodja mellem,
s a pusztulás fehér hajói
vitorlát bontva, készen állanak
rejtett kikötőmben.

Havak, szelek, ködök: csak szálljatok,
forró az ősz, s a kín izzó sötétje
agyamba tép, velőmbé mar.
Ha hullnak is a csillagok,
ezüst kardom, mit éjjel láttam,
ott függ a távol égen:
szikrák villogó tüzeiben.

Ott függ, s én itt vagyok, erőtlén.
Maró füst bontja szét agyam,
s a pallosok fényét szemem nem állja.
Csorbulva hullanék le, mint te, Csillag,
ezer vagy százezer év messzi zúgásában
hogy lobbanásomat ezer vagy százezer
év múlva lássátok megint,
az Úr hiányos térein.

De jaj, hová hullhatnék, jaj hová?
Ezüst-élű kardom nem enged:
őriznem kell a bércecs Végtelent,
nehogy tengerre fussanak hajóim,
- ha egyszer eljön a Tél.

Búcsú Borszéktől

Borszék! Tündérmeséim életrekelt világa!
Bűvös szellem-palackom! Szikrázó Bagdadom!
Ikrás csönded zúgását többé nem hallhatom,
Kedves, örökre elrejt a nyár kék csillogása!

Borszék, melyik tündérlány tűzött szirmos hajába?
Jaj, merre vitt a Szellem? hol vagy: mély csillagon?
Fenyőid nem felelnek: elnyelt a mély vadon,
S villáid elröpültek az Éj varázs-szavára...

Szerettelek, bevallom; csodáltam szőkeséged:
Szellőid táncra keltek, mint bánatos szirének,
S pilláimra szálltak este a lándzsás csillagok.

Nárcisszal, hóvirággal várlak, Királyi Kedves,
Hajolj egyszer, míg alszom, riadt-nehéz szívemhez
S halotti nyoszolyámnál lobogjon illatod...

Budapest köszöntése

Virággal és zenével nem fogadtál,
nem ünnepelsz, Királyi Városom,
s lobogóid sasokként nem lebegnek
a félhomályos est hullámain -
mégis, mégis ujjongva üdvözöllek.

Boldog vagyok, hogy itten élhetek,
rendszeretlen utcáid rendszerében,
s körútaid kerengő áramán,
hol minden zegzug régi ismerősöm.
Nem tudnék élni többé nélkülöd,
te vagy a napfény és te vagy a víz,
kenyerem és borom vagy és gyümölcsöm,
foszló tudómet éltető najád.
Milyen varázshatalmad van fölöttem,
miért őrzöngök néha, messze tőled?
S ha a honvágy csúfondáros ördögét
mi költi föl addig nyugodt szívemben?

A Baedeker Pestjét nem ismerem,
nem az a Budapest az én hazám,
a Mátyás-templomot s a Citadellát
bámulja csak az idegen kíváncsi!
Nekem többet jelent a Sándor utca,
a szobros Múzeum-kert Berzsenyimmal,
Arany Jánossal és Kazinczyval -
többet az Angyalföld s a Népliget,
a Makk-hetes Csikágója s a villák
gyülekező helye, a Rózsadomb,
A Farkasrét s a rombadőlt Tabán,
az Erzsébet-híd csöpp japáni kertje

mind-mind egy-egy parányi ékköved,
ó Városom, fenséges-nagy Királynőm.

Lásd én, ki egyszerű szavakkal élek,
most úgy dicsérlek, mint a szónokok:
hangoskodással és melldöngetéssel,
csak így tudom világ tudtára adni:
szeretlek és szeretlek és szeretlek.

Maholnap Rómák várnak s Párizsok,
s én félek, félek elkerülni tőled:
Párizsban franciául zúg a szél
a Montmartre-on, s a füstös Szajna partján -
s a tengerpartokon latin habok
csodálnák vézna testemet.

Én pesti srác vagyok: vagányok és
csibészek közt telt árnyas ifjúságom:
velük golyóztam templomok mögött,
velük szívtam az első slukkokat,
s malacbeszédük kedvesebb volt akkor,
mint Vörösmarty áradó zenéje.
Aztán, aztán a vándorévek Pestje:
a József körút volt a Himalája,
s a dzsungelem Akácfa utca volt,
hol tízen laktunk egyetlen szobában:
borbély, ügynök, pincér és utcalány.
(Akkor még színész voltam, hősszerelmes,
a költőkből csak Villonért rajongtam
s azt sem tudtam, hogy Keats és Shelley élt...)

Nem tudtam akkor még varázsodat,
egykedvűen róttam utcáidat:
s egyik háztömb olyan volt, mint a másik.
De most tiéd vagyok s enyém, enyém vagy:
kormod, porod, füstöd, mind-mind enyém,
s barátaim a sarki koldusok,
az utcaseprők és hintáslegények
s bizalmasom sok-sok puccos cseléd.

Budapest! Gyöngye vagy: nem a Dunának,
egy halk költő magányos életének,
ki hozzád menekszik, mert nincsen anyja,
ki aszfaltodból nőtt a csillagokba,
s kinek te vagy egyetlen otthona.
Ha elkerülnék innen, ha a Végzet
mégis latin partokra üldöz engem:
az első hópihék s a zsenge bimbó,
az Ősz, a Kín, a Hír, s a Szerelem
Királyi Városom: eszembe juttat
és sírva mormolom bűvös neved:
Budapest, Budapest,
Budapest.

Huszonnegyedik születésnapomra

I.

Villám akartam lenni hajdanán,
nem ily magában tébolygó kamasz,
vagy fény az Éj egy gyöngyös csillagán,
vagy láncos Tél, esetleg Ősz s Tavasz,
s ha már ember lettem: bölcs csillagász,
ki tornyokban virraszt az Ég havas
hullámain borongva, míg parázs
villám gyúl hirtelen az Éj ködén -
s az égi lángokra féltőn vigyáz,
menyasszonyára, mint a vőlegény -
s ki néha tán a Mindenség Ura,
fény-záporos nagy őszök éjjelén -
de jaj, nem fény: lettem vak Éjszaka,
melynek se estje nincs, se hajnala.

II.

Csak csellengek huszonnégy éve már:
huszonnégy éve hontalan vagyok,
mint trónját vesztett egykori király -
kiűztek az égből az angyalok,
hogyműveimmel váltsam meg magam,
s akkor őrizhetem majd pallosod,
világok álmát álmodó Uram -
szent pallosod, kígyóbőr pajzsodat
őrizném én körödben, boldogan.
Ruhátlan járok, lásd, hadd marjanak
meg bűneid s kígyóid engemet,
túrném a kint is büszkén-hallgató -
de, kürtöt nem adtál, hogy zengjelek,
s így még sem lelsz: elrejt a Rengeteg.

III.

Ó mennyi éjszakán virrasztanék,
ki most magam vagyok az éjszaka,
ha tudnám, hogy egyszer megszán az Ég
vagy a Mindenség egy kis csillaga,
s ha meghalok: fény, fény leszek talán,
vagy jávorfák gomolygó bánata -
s azt sem bánom, ha gyöngy az Óceán
hínáros mélyiben, de csillogás,
de fény legyek, akármilyen parány -

vagy villanás a hamvadó parázs
haláltusájakor, s ha lenge fény
leszek, találjon rám egy csillagász
az Éj és Nap szivárványos ködén -
amerre már minden csak költemény.

IV.

Villám és szél, felhő és köd s vihar
messzebb van tőlem, mint Tüztől a Víz -
ha láng vagyok, hát égzengés a dal -
s a víz fölszínén surranó kavics
tajtékos üstökös vagy szélroham,
s tán több erő van egy halottban is -
de mégis fussak ködfoszlányosan
magányos Bolygóként a Végtelen
merész pályáin inkább, társtalan,
mintsem, hogy számot adjak életem
hiú és hasztalan próbáiról:
bilincseim hiába csörgetem.
De Tél multával majd a sír alól
kihajt a fű s a lomb is kivirul.

V.

Dalok helyett csapongó himnuszok,
illó tömjén szálljon Hozzád, Uram,
és mirtuszok dicsérvék dallamod,
ki mindig egy vagy s mindig társtalan -
őzek helyett halálos tigrisek
hunyaszkodják erősödő szavam:
a szellőcskéből lesz a Förgeteg,
mely várat rombol s tölgyeket csavar, -
ó hadd tanuljam el még éneked!
Uram, csönded maholnap rámrivall,
s enyém lesznek, vagy én leszek talán:
villám és szél, felhő és köd s vihar -
ha megmintáz az érlelő Magány
s gyöngyéül elfogad az Óceán.

VI.

Uram, ne villámod: sasod legyenek,
szirteken kerengő kőszáli sas -
hadd lebegjek villámok s fellegek

fölött, mindig följebb az Ég havas
Tetői s Színei fölé, hol a
zöldbóbitás türelmetlen Tavasz

csikói nyihognak, s a Tél hava
pihéz a Nyár hajába és a Köd
gyümölcsös Őszöket sodor tova

Hullámok, omló Lánghegyek fölött -
s ha már sas nem lehetek én magam,
merész röptű szavamhoz ördögök

és angyalok harcát add, ó Uram -
míg el nem fú a végső Szélroham.

1943. augusztus 31., a Duna partjain

Szeptemberi töredékek

Ringass el Éj, mint Óceánt a Hold,
hinszen szememre álmot száz Kobold.
Emlékezés! szálljon magasra füstöd:
keverj álmomba zöldet és ezüstöt.

Az ősz elbódít, mint az ópium,
s míg éneket kábán kavargatom,
aranyhattyúm vár rám egy régi nyárban,
vagy egy ősz elfelejtett illatában.

Aranyhattyúm! Ó szöke csillagom:
huszonnégy ősznek terhe vállamon,
repülni réges-régen nem tudok már,
repülni jaj, többé sosem fogok már.

Ringass el Éj, bódíts el ópium,
mert mélyre, mélyre kell ma szállanom;
magamba és a fürtös Éjszakába,
hol vár az Ősz, az alkonyok királya.

Aranyhattyúm vár és talán az Ősz,
följük halkán árny és fény esőz -
hattyúm is és az Ősz is darvadoznak
árján a bomló sárga illatoknak.

*

Szememben bolygó csillagok,
ó jaj, hiába szálltatok
a pillegő viharral
fenyők ormára lengeni:
az Éj szüremelő fényei - - -

*

Álmokra solymászó sas Éjjel,
röpülj versenyt a fecske Széllel,
vagy enyhén illatozva égj el
az Ősz kürtös fuvallatán -
lásd, én is csipkés lánggal égek,
míg fények és habos remények
örjögve táncolják zenémet
az Óceán lengő haján.

*

Lángos életemre,
jácintos szivemre
leskelődik már a Tél -
Liliomos élet!
csak még addig éljek,
míg viharra gyúl a szél,
s aztán az orkánnal,
gömbös villámával
eltakarhat már az Éj.

*

Darvakkal jó a Herceg és az Ősz
a dombok hajlatán -
a néma Herceg ismerős:
én voltam hajdanán.

Fölötte sok-sok kócsag és sirály,
körötte emberek -
és lesben áll: a Holdra vár;
kezeben íj remeg.

S hogy éjszakára kelve állt a Hold,
lelőtte hirtelen -
aztán sokáig hallgatott
s elszállt egy fellegen.

Azóta nincs a sárga Hold sehol:
sötét az éjszakám -
bagoly huhog, s bokor hajol
a dombok hajlatán.

*

Mert nemsokára vége lesz a nyárnak:
érleld agyam, érleld gyümölcsödét -
tar fáimmal talán csodákra várjak?
Ősz és gyümölcs nélkül soh'sincs szüret -
s kertem lassan bekússzák már az árnyak,
az Ég mezőit mint a fellegek.
S ha nem leszek, ha meghalok jövőre:
ugyan kinek kell éretlen gyümölcse?

*

Ha itt az Ősz, nincs messze már a fagy -
szivemben rojtos bánat sirdogál,
s úgy kong bennem rég elhangzott szavad,
ó Nyár, mint asztalon a pléhpohár.
S míg itt vágyak születnek és remények:
az Elmúlás tavánál üldögélek.

Sietnek susterogva a habok;
gyüremlő tajtékok futnak tova -
miként csönd a viharban: hallgatok,
mert mély, oly mély az Elmúlás tava,
s ha elmerülnék most a zúgó árban,
ó mondd: ki tudná meg, hogy erre jártam?

Itt-ott már készülődik a vihar:
felhők jönnek, villámok és szelek -
s bög-bög, bömböl, mint megsebzett bivaly
a Szél kürtjétől fölvert Rengeteg -
s csak üldögélek itt a kénes őszben:
havas sirályok zsonganak fölöttem.

A Párduc-szonett

Lovass Gyula emlékének

Most már a csillagokkal az Éjbe fordulok,
Havak hullása jelzi: melyik egekben égek -
Hol holdak nincsenek, s a csillag is sötétebb,
Ott-ott keresd, halandó, a nyurga Párducot.

Mert csillagkép leszek majd: nem árva csillagok
Magános villanása: tömör hófényességek
Gyűjtják fehér lángokra a szőke, téli Éjet,
Hunyorgó villámommal amerre vágtatok.

Azúrkék éjszakákon lobog, lobog sörényem -
Ezüst a többi csillag, én sárga láng leszek,
Roppant ugrásra készen a Semmiség kódében.

Hol reggel láncra vernek az álnok istenek.
De béklyóim lehullnak, s ha jő az Éjek Éje:
Elnémul akkor Minden, s leszáll az Űr sötétje...

1943. szeptember 20.

Harmadik könyv

Játékos ifjúság (1943-1946)

Csillagkaraván

Ó, esti ég! lám, földerengsz megint
Nyugat szüremelő türkisz hajlatán -
hattyúdalát elzengte rég a nap
s most zengő némaság hajol fölénk.
Hányszor hallgattam, esti ég, a múlt
arany taván többszólamú zenéd,
mikor még élet és halál suhant,
mint pávás pilleszárny, oly csöndesen,
egy sóhajom galambrajával, - ó,
arany tavam azóta elmerült
s habos halál száll csillámló helyén.

Ó, csillagok, ti égi hangjegyek,
halál és élet titkát hordozók,
ki fejt meg, hogy mit jelentetek?
Sokszor lapoztam benned, Végtelen,
s mindannyiszor más volt a dallamod,
egy vagy és mégis mindig változol,
akár az illatok s az istenek.

Anyám öléből hányszor lestem én
a jázminillatú fehér tavaszban,
hattyúk szelíd barátja, kócos angyal,
az égi ékszerek hűvös tüztét -
ma is hasonló ég hajol fölém,
de Őt örökre rejti már a messzi
Tejút áttetsző-halvány fátyola.

Ó, esti ég, lám, földerengsz megint,
s ezernyi csillagod eszembe hozza
múltam minden fényét és bánatát,
mivel benned lapozva Végtelen,
úgy érzem, mintha múltamban lapoznék.

Ó, esti ég, a múlt vagy és jövő,
a múltnak csillagát mind ismerem,
de jaj, ki tudja, hogy a kék jövőben
melyik derengés mi mindent jelenthet?
Aldebaran, anyám zöld csillaga,
virrassz, virrassz csak kisfiad felett,
mint gyermekségem lázas éjszakáin,
mikor még oly csodás közel ragyogtál,
hogy néha szinte már elértelek.

S te is, Capella, rég-halott hugocskám,
ki árvácskák alatt porladsz a parkban,
be sokszor hívtál játszani közétek,
agyhártyagyulladásom éjjelén.
S én mégis itt maradtam, itt a földön,
pedig golyózhatnék a csillagokkal,
s talán én volnék Cassiopeia.

Berenice haja! Hullámaid
egy nyári este majdnem elragadták
a halni-készülő sápadt kamaszt,
mivel kék volt egy szőke lány szeme,
s mert jácintot hordott tornyos hajában.

Az Andromeda zöld-ezüst ködében
alusznak mind, kiket nagyon szerettem,
Puskin, Rimbaud, Shelley, Keats és Balassi
s egy új csillagról álmodnak talán,
hol egyszer majd a Földről írhatunk.
Csillagnak lenni jó, de élni szebb,
mert ősz van és tavasz, hajnal van és tél,
virágok vannak és dermesztő vállak,
és csillagok és bajszos kiscicák,
és költők és dalok és téli ég,
s van egy Zsuzsánna és kócos hajának
nem-illanó szagát szivembe zártam.

Zsuzsánna, Antares tudom, te vagy,
mégsem, nem Antares: te vagy az ég
selymes-kék nyári bársonya, melyen
az égi ékszerek békén nyugosznak,
s bármerre nézzek is, mindenhol te vagy,
Zsuzsánna, égi láng, azúr tüzek
lobogó, szikrázó, tiszta derűje.
Ó, esti ég, Zsuzsám, hajolj fölém,
miként egykor anyám, Anna Kovalcze,
de jaj, ne foszladozz el oly hamar,
mert, mint apámnak, elmém elborul.
Elhagytak, lásd, a szép szavak ma engem,
az őzek és sirályok elsuhantak,
szívem régen készült az őszre már,
pedig egyetlen szép nyaram se volt még.

Zsuzsánna, mindig halni készülődtem,
az ősszel is, midőn új vizözönként
borult reám mellhártyagyulladásom,
mennyit sírtam keresztkötéseimben,
a Semmiért, a jótékony Halálért,
mert bírhatatlan volt a társtalanság.
De este rámhajolt az őszi ég,
a Rózsadomb felett már ott ragyogtál
s tudtam, hogy Antaresben bízhatom,
mert kék a lángja, mint az éjszaka.
Egy régi verssorom jutott eszembe:

„elmúlni édes, édesebb, mint élni” -
lehet, - de most a szenvedély tüzeiben
újjáteremtve élni akarok.

Annak! tűnékeny, hulló csillagok!
Ó, kérészeletű tiszavirágok!
Egy váratlan villám, egy téli zápor
elmosta szép emléketek nyomát.
Hát voltatok? Talán. Hát éltem én?
Ki halni készül, élni rá nem ér az,
rossz élete szétfoszlik, mint az álom.
Menj, menj Halál, te éhes-sárga tigris;
éjem felett most Antares virraszt:
nem kell már tétova settenkedésed,
nem villogó szemed ördögisége,
anyám jajától édes életem
nem tiporhatod el már, te Gonosz.

Szárnyamszegetten, bénán éltem eddig,
de most föl, föl az égre ívelek,
zengő és símulékony dallamomba
sasok rekedt s dühös haragja szól.
Ó, esti ég, hajolj, hajolj fölém
és üzzed el a kétség árnyait,
hadd szálljon életem fönn a magasban,
miként a felhők változó csapatja,
oly furesa és derűs mosollyal.

Ó, csillagok, ti égi hangjegyek,
miknek nem értem még a dallamát:
Hattyú és Perseus, Lant és Hajó,
csak ússzatok az égi mély vizekben;
egyszer még úgyis partomra vetődtök.
Már lankadok, a hattyú is hamar
elzengi szárnyas-tiszta énekét
s fejét aztán örök álomra hajtja.
Szavam lekonyul, mint a füst a martra,
hattyúdalom volt tán e hosszú ének -
a dal a dalolót s a daloló
a dalt csak ritkán éli túl.

Uram, pacsirtád voltam itt e földön,
nem illik hozzám vércse víjjogása:
másoknak adtad a vihar kegyelmét,
Te tudod, hogy miért. Légy áldott érte.
Még ma vedd el, ha kell, számból a dalt,
de jaj, Zsuzsát, Zsuzsát hagyd meg nekem
s ha mégis másnak szántad őt, szólíts,
szólíts magadhoz engem, hogy ne lássam
többé az égen Antarest lobogni.

Küldd értem éhes-sárga tigrised, mert
élni szép, de csillagnak lenni jó.
Hajoljon hát fölém az éjszaka
ezernyi boldog csillagával.

Kórházi tavasz

Ki lázak gyűrűin kerengek égve
s nem tisztelek sem felhőt, sem napot -
már rég nem távoli angyal-zenékre:
szívem komor zajára hallgatok.
Hogy mit dörömböl mellkasomba zárva,
halált vagy gyógyulást, csodát talán -
míg - látom - künn mint hull a fák virága,
s tavasz szállong a felhők távolán.

Csak száz lépés: kétszáz talán az élet
s rágcválhatnám a zsenge rét fűvét -
arrább már kócos erdők rejtenének,
hol egy jobb életen merengenek.
Csak száz: de lázak gyűrűin kerengek,
kétszáz talán, de jaj: nincs, nincs eröm -
s a fák hiába kedvesek szememnek,
ha holnap rámborul a szemfedőm.

Virágok közt és haldoklókkal élek,
köröttem gyógyszer: csöppek és porok -
s míg künn a fák oly mámoros fehérek,
a télre és Zsuzsára gondolok.
A télre, mely tavasz volt és Zsuzsára,
ki csillag volt s már nem nekem ragyog -
hamar elhull a szerelem virága:
csak ritkán éri meg a holnapot.

Uram, jó volna most a mélybe veszni:
tűdőm, szívem maholnap ócska rom -
dajkáljon hát tovább a pusztá Semmi,
honnét világra jöttem egykoron.
Jaj, élni kellene, segíts meg engem!
adj új szívet, tűdőt és adj erőt -
virágok nyíljanak megint szivemben,
míg megjelenhetek Szined előtt.

Adj életet, vagy adj halált, ha kellek:
legyek zene, villám, vagy költemény -
az élet gyűrűin oly rég kerengek
és még senkinek sem kellettem én.
Jövőmben nem hiszek, sötét a fénye:
nem vár reám se nő, se jóbarát -
csak tán a szenvedés gyémántfüzére,
mely megcsillantja éjem csillagát.

Uram, ha néha is, mégis velem vagy,
fejemre is Te tetted csillagod -
s tudom, ha csillagomnak fénye hervad,
én sorvado fényével hervadok.

Ellobbant álmaim tűnő varázsa
s borzadva csüggedek: mi vár reám -
míg künn szelíden hull a fák virága
s tavasz szállong a felhők távolán.

Gyűlölet és szerelem

Mért nem szeretsz? Hajnal-sötét szemedben
miért a megvetés, a gyűlölet?
Mért rontod el, kit tegnap még szerettem,
utolsó öszömet?

Csak félig élek, mint a medve télen,
s ha nem szeretsz, hát azt is vállalom -
eddig te voltál éltető reményem:
nem kell a száanalom.

Menj, menj! Helyedben én is messze mennék:
amim van, lásd, csak álmodott arany -
mellém sodort a nyár; nem volt szerencséd:
menj, menj, ne légy boldogtalan.

Az életet, a végtelent ígértem:
de nincs cipőd; a fényt - és nincs ruhád -
azt hittem, úgy élünk, mint a mesékben:
csalódtam - nincs tovább.

Szeretsz? Jól van, de lásd, gyűlöllek érte:
ember vagyok; angyal s állat között -
s mikor szeretlek, eltaszítasz a mélybe:
szerelmem tükröződ.

Yvette, Yvette, hullámos szép fejedben
elhangzott, mondd, a végső búcsúszó?
Künn még ősz van, mit mindig úgy szerettem,
ősz; csöndes nyárutó.

Felhőkkel, lombbal bíbor őszben élek
s mellettem alszol durcás-lányosan -
míg kín rombol agyamban, mint a méreg,
mint áradó folyam.

S te alszol és gyűlölsz, mert nem szeretlek
és jó a tél s elszállsz a dallamán -
Yvette, Yvette, itthagysz a fürgetegnek:
- mivel szeretsz talán.

Felhők vándorolnak...

Felhők vándorolnak hó-illatú szélben.
Felhők vándorolnak hó-illatú szélben.
Mért nem vagyok felhő, csipkés égi kendő?
Mért nem vagyok felhő, csipkés égi kendő?
Őszi csillagok közt bujdosik a villám.
Őszi csillagok közt bujdosik a villám,
Isten haragjával nem szállhatok szembe,
Isten haragjával nem szállhatok szembe.

Kincses korok leánya

Egyiptom ébredéz híres szemöldöködben,
hajad mély-kék taván Nílus rózsája ring -
bujja csípődben és kígyózó karjaidban
rég-elfelejtett szép ütem kering.
A táncot és zenét nem rejtheted magadban,
ki istenek előtt lengetted fátylaid -
táncolsz az ősz, táncolsz a hajnal dallamára:
eltáncolod Osíris álmait.
Kincses fáraókkal letűnt korok leánya,
mért rejtet bársonyokba szőke melledet?
Talán új csillagrendszerek gyúlnak ki éjjel
merész fényekkel köldököd felett?
Szemed mért rejtet el pilláid erdejével?
Talán a Mindenségből egy azúr szilánk?
Parázna hangod imbolyog fülemben,
mint szélben reszkető kis őszi láng.
A homlokod márvány volt Isis templomában,
neved Iris, Memphis vagy Théba volt -
s ha néha messze nézel, szürkülő szemekkel,
fülcimpád hajlatán kigyúl a hold.
Ma élsz, de ezredévek illatát idézed,
táncolsz, de mit dúdolsz: a dallam rég-halott -
szépségeddel bilincsbe versz, hogy mint palackba:
örökre versbe zárjam illatod...

Búcsú Budapesttől

Ez volt a múlt: négy hét a pince-mélyben,
bombák s aknák füttyös zúgása közt;
ez volt: a rettegés, az éhezés,
közös nyomorban is egymás marása

s körülünk míg eltűnt a régi élet,
hajunk fehér szálakkal gazdagabb,
miként ha hó hullt volna rá szelíden:
játékos kék egek ezüst pora.
A szenvedés is, mint a jó, mulandó,
emlék a bűz, a folyton-várt-halál;
a mécsesek tüdőt rontó koromja
s melynek fényénél vad csaták dühöngtek:
bástyák dőltek s királyok hulltak el
szelíd sakktáblák vértelen mezőin,
míg fönn gépágyúk ontottak halált.
Emlék a múlt, de férfi lett a férfi,
bár, mint az eb, szűkülve meglapult
a pince mélyiben, falak tövében -
de férfi már, nem hitvány, gyöngé báb.
Az utcákon sárgán, penész-szakállal
járálok, mint egy visszatért halott;
vakít a köd, erőtlenné az élet,
a húst leszedte rólam mind a pince:
sétálni már csak csontomat viszem.
Amerre lépek: elhullott lovak,
a sárga döghalál bűzlik belőlük
s egymást marják értük az emberek,
mint a hiénák és a karvalyok.
Itt egy eltorzult állkapocsba botlom,
amott egy láb, egy véres csonk hever:
ember vagy állat, nem mindegy neked,
ki élsz, kire halál még nem lehelt?
Megyek, tántorgok részegen a szélről
s csak bámulom az utcák roncsait.
Ez itt a Váci-utca? nem lehet:
itt nemrég még úgy csillogott a fény,
s az ékszerek tűzén, a nők szemén
valami boldog-álmos béke lengett,
mit nem találok itt a rom között.
S az Erzsébet-híd büszke íve hol van,
tündér játszik, vagy káprázik szemem?
Meghalt a híd! jaj nincsenek hidak már,
a Duna Gyöngyéről lehullt az ékszer,
a mély, a mély magába vonta őket,
hat lepke-könnyű, karcsú táncosát.
Pesten már béke van, de még Budán
ágyúk dörögnek s áll a szörnyű harc,
a híres Várban és a Svábhegyen,
amely a béke fellegvára volt...
Mire elül a harc, - talán tavaszra -
egy lesz Buda s Aquincum romjai -
Karthago is így pusztult el talán
s így kesergett Babilon romjain
egy jövőben bízó asszír dalos.

A Rózsadombon, hol tavaly Zsuzsával
kék Antarest csodáltuk boldogan,
májusi tisztaságú februárban,
most, mint itt, hullák és dögök hevernek,
s bár egy pillanat csak távbeszélőn,
azt sem tudom, hogy él-e még,
ki számomra már rég halott.
Budát, vagy tán Pestet sirassam inkább?
Múló-málló követ minek siratni,
az újabb századok újat emelnek.
Egyszer már volt Mohács, de él a nép,
hiába nyomta el német, török,
élünk, mi vér az ősök vériből,
s a drága romokból utódainknak
építünk majd egy új, szabad hazát,
hol nem lesz törpeség és szolgaság.
Új földre léptünk, már hiába minden
kesergés, honvágy, régi Városom,
köröttem vagy, de többé nem talállak,
a *Pest* a lángok martaléka lett:
csak por vagy és szemét. Elszállt a tündér:
nem vagy megéledő főnix-madár.
Ma még oltalmat nyújtasz nekem, de holnap,
holnap talán már Párizs a szívem,
vagy a rejtelmes Moszkva vár telével,
vagy a regékből ismert Néva-part;
mindegy: szívem könnyű, ha elmegyek,
mert már csak bennünk élsz, te régi Város,
bennünk, kik egykor éhesen csodáltuk
a fényt, a bűnt, s a lányok szép szemét -
bennünk, kik könnyen búcsúznak a Múlttól
és bízva indulunk feléd, vidáman:
Új Élet és Szabadság.

Pest romjain, 1945. február 11.

A hullahordozók dala

Orrunk elé kendőt kötünk,
a bűz még így is mellbevág, -
ez hát a földi börtönünk:
e bamba fő, e görbe láb?

Hajuk csak kóc, fejük viasz,
szemük halálba dermedt;
volt-ajkukon fagyott panasz:
jaj, ember voltam, emberek!

Ember volt ő is és vidám,
be sokszor leste kedvesét!
S most itt hever kábán-sután,
mint ócska lim-lom, nyúlt szemét.

Volt néki lelke, Istenem,
szemében izzó, mint a szén?
Fejem lehajtom csendesen
egy képzelt égi gyász-zenén.

Holnap talán ilyen leszek:
eggyéfgyott viaszdarab,
és visszakéred lelkemet
sötét-mezőjű ég alatt.

Tiéd az élet és halál,
miénk a szenvedés, a kín -
de rájuk balzsam enyhe vár
a nemlét könnyű habjain.

Horváth Béla halálára

arra a hírre, hogy elesett.

„Egy szó nyilallott a hazán keresztül,
egy röpke szóban annyi fájdalom” -
Aranyt idéztem szinte tébolyultan,
míg szíven vert a durva döbbenet,
a hír, hogy már nem élsz.
Ó, hát a balzsamos-lelkű Firenze,
a föld legkékebb árnyú városa
hiába vár pálmás narancsligettel?
S esernyődért nem mégysz Párizsba vissza,
melyet egy kávéházban őrzenek?
Nem szólsz. A föld lassan magába porlaszt,
ahogy szemedben elporladt az ég,
s már homlokod mögött kihülve leng
a márvány gondolat.
Ó, Béla, ifjúságom mintaképe,
tudós bátyám és sas-szemű barátom,
egy kis goromba érc, egy bamba bomba
kiloccsanthatta „okos” agyvelődöt,
melyet, varázsló, rég előre láttál?
Arkangyalok nem-földi cinkosa,
egy téli hajnalon, míg hó zenélt
puhán, a gyapjas fákra hulldogálván,
szikár fejed az ég felé emelted,
hogy, mint Péguy, egy vasdarabba ütközz,
s a várva-várt Szabadság hajnalán
hulljon le égi jelként, csillagod.

Pepinka kedvese, spanyol királyfi,
te horgasujjú fajdkakas-vadász,
ki áldást osztva lengettél közöttünk,
pepita-öltönyödben, szekfüvekkel,
s aszkéta arcod élő pergamentjén
nem-hamvadón, az égi jel tüzelt -
te Szent Tamás s Villon közös barátja,
tűzvész-hajú nőcskéket kergető -
matrózok asztaltársa s nyelvtudós,
a Végtelen tolmácsa itt a földön,
megtértél hát az angyalok körébe,
lerázva tested porló láncait.

Mi voltál? Szín és illat és kaland,
szent és örült, világfi és kalandor;
költő: - versben és tettben egyaránt.
Lenyűgöztél engem, belém ivódtál,
s most, mint fiadban: bennem élsz tovább,
nem hervadhatsz el így korán, tavasszal.
Nemcsak szemíved él szemöldökömben,
s lejjebb, az olthatatlan lángfolyam,
melynek tüzeiben elhamvadt a senki
s a porba kényszerült igaz föléledt -
nemcsak néger-zenéjű ritmusod,
melyet hangomban sokszor fölfedeznek -
de bennem él a jóság és alázat
és él az Úr, kit egykor megtagadtam,
nem ismervén még Őt s kegyes haragját.
Mindaz, mit hirdettél e vak világnak,

s melyre tudóm eddig még gyenge volt:
szabadság és küzdés a zsarnok ellen,
a vértanú Petőfink nyomdokán -
Bélám, ma már enyém e szent örökség
és elmenvén, tanítom őket én
a szélnek és pataknak és viharnek,
ha nem hallgatnak rám az emberek.
S ha lehullok kiégve, mint a csillag,
én is talán egy véletlen golyótól,
fogadatok közétek, társaim,
hadd kérjük együtt majd az Ég Urát,
- ha már szavunk a földön céltalan -
küldjön egy újabb, végső vízözönt,
melyből nem lesz több Ararát.

1945. február 13.

Arckép, élénk színekkel

A szőkeség hajadból árad,
szemedben szikrát vet az ég -
milyen fehér lehet a vállad:
acélos szőkeség.

Ajkad, miként a serkenő vér,
hullámszik: - szunnyadó parázs -
ha csak lecsapnék rá, megölnél,
bíborló villanás.

Mint csipkés tajték, leng a hangod
fogad harminc hó-szirtje közt -
füled gyönyört ígér, kalandot:
szemíved szürke füst.

Orrcimpád kékes reszketése
vad délutánokról beszél,
s melytől eláll a szív verése:
pillád csupa szeszély.

És bőröd, ámbra illatával,
halvány szép színekben dereng,
nyakad pihék bolyhos havával
lobog, miként a csend.

Csak nézlek hosszan, eltűnődve,
mint bálványát a római -
s szeretném lomha köldöködre
fejem lehajtani.

Március, fehér tavasz

Március, rügyet varázsló pille-hercegünk
oly sokáig élt a tél;
még havak ragyogtak első éjszakáidon
sisteregve kékesen -
szőke volt az ég s hideg derűvel tükröző,
mint Yvette spanyol szeme;
s mert omolva lengtem lázak táncos tengerén
ingatag habok között,
nagy tüzekre váró pillám hóviharra gyúlt
zöld virág-zenéd helyett.

Szállj közénk, fanyar tüzedre szomjazók közé
Március, fehér tavasz!
Bokraidra serkentő rigókat ültető
szórd reánk smaragd esőd!
Dús lombról mesélj nekünk e hosszú tél után,
hints reményt, hints szerteszét!

Zsarnok tél tiport virágos álmaim között;
nincs hová latin fejem
hajtanom; jaj, nincsenek fehér ruhás szüzek,
köntösük megoldva már.

Tél csikorgatott, hozz hát utána szép tavaszt,
fellegek közt bujdosó
Március; varázs-vessződ figyelve fekszem itt,
párnák-lázak tornyain
Debrecen nagy-erdején, Vitéz utódaként
s egy jövőnek őse tán.
Harmatozz reám zöld permetet, sugár-esőt,
hadd felejtsem életem,
csízek édes énekét vígan terelgető
zöld-uszályú Március!

Nászdal

Leány: A gyűrűm néked adtam,
szemed kérem cserébe;
hadd zengjen majd fiadban
tovább szemed zenéje.

Fiú: A gyűrűm néked adtam,
semmit nem kérek érte:
hisz repdeső hajadban
a vágyam mind elégne.

Leány: A köntösöm megoldod,
e drága, drága selymet -
s viharra nő ma boldog,
elringató szerelmed.

Fiú: A köntösöd megoldom:
a kebled szőke csillag!
Szállnék, de mint a horgony,
karod megkötve ringat.

Leány: Jaj, oly nehéz a vállad!
a vállam összetörte:
s hová lett éjszakámnak
pihéző, téli csöndje?

Fiú: Kedves, nehéz a vállam,
de könnyű lesz az élet -
mert szívem dallamában
áradva zeng a véred!

A költő anakreoni búcsúja tőlük:

Kiültek már a fákra
a rózsaszín virágok;
szemük egymásba mélyed,
egy dalra zúg a vérük:
tovább ne lessük őket.

Bár nincs borom, de részeg
vagyok Yvette szemétől,
megrészegít hajával.
A köntösét megoldom,
két karja, mint a horgony,
megkötve, messze ringat,
s halkán még ezt susogja:
nem is nehéz a vállad...

Tovább ne lessük őket.

Rózsadombi napló

Harmattá vált gyöngye hajnal
cicázgat a jázminokkal,
szökőkutak szivárványán
szundikál a hideg márvány.
Bokorugró buggyos meggyek
fesző szájjal felnevetnek,
lágyan lengő lombok alján
szálló széllel hintáztatván.

Kardvirágom, szegfűm, rózsám
illatot, színt záporoz rám
s ha tehetném, jókedvemben
hancúznék a fellegekkel.
Én volnék most itt a gazda,
bár az utat eltapodja
hivatlan szél: settenkedve,
kandúrfiként lép a gyepre.

Erdőm is van, pár szál fából
s hozzá őzem, porcelánból;
árnyék-hálós szürkületben
minden neszre összerezzen.
S van egy gyíkom: türkisz ékszer;
elmormogom hetvenhétszer:
türkisz-ékszer - ej, ki gazdag,
mint e gyík is, jól megy annak.

Bár mi gondom? nincsen pénzem,
de az eget ingyen nézem
más kertjének hűvösében
gyöngyözgető víz tükreben.

Harmat-osztó könnyű reggel
verset írok füttyös kedvvel,
Yvettem meg - karcsú pálma -
úgy tesz, mintha szundikálna.

Csendes, mint az őzikéje,
felhő hajlik a szivére,
s fehér hóban csilló jázmin
tündökölgét a bokáin.
Nem is szőke, mégis angyal:
setét-fürtű bánatommal,
csillag-lángú jázminokkal
cicázgató gyöngé hajnal.

Nyári könyörgés a télhez

Most hol keresselek, te téli ég,
te tükrös lánggal mélyet lobbanó,
hol hó-hullásos ifju éveim
kristályok fény-ingáin lengenek,
most hol keresselek, nem-lelhető?
Elmúlt a tél, az én, az én telem,
eltékozoltam minden hóvihart
és hét sirályt, a téllal lebbenőt -
galambősz hajnalok pihés pora
nem reszket többé álmaim fölött,
mint pernyék tánca üszkös várakon -
elmúlt - örökre eltemette már
a nyári ég, a szélben forduló.
Ha sírhatnék! sok csilló könnyemet
felfűzném néked hűvös gyöngysorul,
te tél, egünkről hosszan számüzött,
te súlytalan, te tiszta reszketés,
hogy egyszer még: utolszor rámtekints...
Jaj, késő - eddig bűvölet kötött
s vinnyogtató, hatalmas félelem;
csak ingadoztam játszi mérlegén
le-föl, le-föl s a kétség láza közt
maródtam imbolyogva, mint a láng:
a mély nem-biztos-léptű táncosa.
Késő. - Fölöttem észrevétlenül
már nyárivá pillásodott az ég:
felhők lágy szirmai úgy lengik át,
akár a béke Isten trónusát.
Gyümölcsök hangszerén zeng dalt a nyár;
a csípős meggyek harsány bíborán,
az édes körték sárga kürtjein -
s holnap talán új bort csordít a nap
az áldott-terhű szőlők fürtjein,

s szilvák fényétől hamvasabb az ég -
de jaj, ez már a nyár, az érlelő.
A nyári éjszakák nehéz egén
a télnek halvány villanása sincs -
s a selymes, ódon csillagoknak is
legvégső megfogalmazása szebb:
kápráztató szép kristály-végzetük
fenn libeg a tél mély lángjain.
Ó, tél, tüzet-gyújtó lehelleted
tán késve jön szívembe oltani
idén a szenvedélyt a hó iránt:
nem hallom kürtödet s aléltni int
emléked zuzmarás szín-zápora:
szétfoszlanak szirmokká sejtjeim...
Suhanj a Végtelenből át, te tél
s míg alszik lenn a Város és a nyár,
titkon hullass egy hópihét reám,
s mutasd magad, egy pillanatra csak,
az eljövőknek és a régieknek -
te tükrös lánggal mélyet lobbanó,
te súlytalan, te tiszta reszketés,
te téli ég.

A szerelem himnusza

Hagyd ma a csillagokat tova futni az égi körökben,
nélküled is reszket, kedves, a selymes azúr.
Még fiatal vagy: az élet ezüst hava pilleg a vállad
bársony-arany fészkén s két kicsi kebled alatt.
Tej-szagu, gyenge mosoly ring bimbaid édeni ajkán,
lágyszavu kürtökkel zengve a test örömet -
és te az égbe repülsz, mikor itt vagyok én, hogy az égbe
elvigyelek pajzán, gyors paripák fogatán.
Oly meleg, oly meleg éjszaka van; hát oldd meg a szoknyád,
biztos: a holdfény majd hűti a bőrödet ám!
Jaj, ne zavarj el azért, a szemem becsukom, be, ha mondom!
S látni se fogja, hogy merre kutatgat a kéz...
Senki se lát, no ne félj; ha szemed becsukod te is, akkor
angyalokat látsz és mélybe zuhanva repülsz.
Így. De ne zárd el a combod aranyló görbületétől;
egy kicsit engedj csak: még picikét - igazán...
Így el az égbe sosem jutsz, kedves, még ha akarsz se!
Hagyd kicsikét, hagyd no, hagyd az öled szabadon.
Mért forró ma a kebled olyan nagyon és ez a sóhaj,
mely fülemen csiklánd s mért harapod hajamat?
Még be se fogtam! az égi fogat nem is indul el addig,
míg szabadon kószál útja-veszett paripám...
míg... gyere gyorsan, ölelj, csak ölelj, a karod remegő pánt,
mennyei boldogság így tovaszállni veled!

Ó csoda út! paripám csak szárnyal előre, előre:
jaj, le ne szédülj; még-még szorosabban ölelj!
S hogy le ne szédüljek: kicsi keblecskédbbe fogódzom...
Látod a mennyet? mondd, mondd: ugye, mily gyönyörű!
Vége... az út hamar elfogy a jó paripáknak alatta,
most pihenés kell majd: két puha csók s aluvás.
Nézd csak a csillagokat: tovafutnak az égi körökben,
s mint a szemed, reszket, kedves, a selymes azúr.
Véremben átdübörögtél, véreden átdübörögtem;
lankad a vágyam, mely még az előbb lobogott,
Hűvös a kebled, olyan jó rajta pihenni szelíden,
vágytalanul - boldog, angyali csókok után,
míg suhogó egek éje hajol le zizegve fölébünk
és beborít lombos fellegek árnyaival.

Szanatóriumi emlék

Egy éve most, hogy én is ott feküdtem,
halál lehelletével ajkamon,
lombok között, egy nyurga lécpadon,
hol borzadály örvénye nyílt szemünkben.

Bizony, hamar elhamvadt ott az élet,
szivarka füstjeként lengett a láz -
s pillánkon átsuhant az ájulás,
ha szívszorító, hirtelen sötét lett.

A rémület aprította, mint a balta,
mert szánkon néha kivirult a vér -
éltünk, de már mint koporsófödél
borult fölénk az ég unott kobaltja.

Az élet ott örökké változatlan:
halál vagy gyógyulás és semmi több -
egy-egy újabb mély seb a szív fölött
és készülődés, minden mozdulatban.

A készülődés. Mit mutat a kocka:
hírt és vagyont, asszonyt és gyermeket -
vagy egyszer elszédül lehelleted,
s aztán nyugodni térsz a csillagokba.

Én itt maradtam és már asszonyom van.
Véremben, mint a jázminok szaga,
sűrűsödik sok versem dallama -
s a hír is megkeres, haló poromban.

Nyár-éji sóhaj

A fellegek
lágý kontyai
már kezdenek
kibomlani,
s azúr setét
száll szerteszét.

Nagy álmokat
pihéz az éj -
és mint a hab:
a szenvedély
szívem felett
suhogva leng.

Rám hull az ég,
e kék homály -
be szép, be szép
lesz a halál
íly éjszakán,
ha ring az árny.

A dal tündéréhez

Mint must a pince mélyén, elforrt az ifjuságom,
az édes dallamok már szívemben nem pezsegnek.
Tündér! ó, add, hogy egyszer, még egyszer hadd lebegjek
az éj hét íve közt ringó fehér homályon,
mely mégis mozdulatlan s áttetsző, mint az álom;
hol hófúvason érlelt villám-arany gerezdek
borától részegesznek az éj-hártyás egeknek
boldog vendégei - segíts e tájra szállnom!
Sok tarka színe-lombja elhullt kócos nyaramnak.
Ősz csörtet erdeimben, ó, hát hová rohannak
fölvert emlékeim, mint agancsos szarvasok?
Szépség! segíts! csak annyit, mint szél a gyöngé méhnek:
csatold szavamra szárnyad, röptsd aszú-zenémet -
s ha egyszer fenn lebegtem, a mélybe hullhatok.

Egek felé suhanva

Fény suhog, árny zizeg
fönn a tárt egekben,
tajtékosan lengedez
az idő felettem.

Permeteg habjain,
mint a bolyhos álom,
mit szél görget lengeteg,
száll az ifjuságom.

Szállj az ős szárnyain:
csillanó lehellet,
az ég felhő-bércein
százszorozd a csendet.

Lengd hamar, mint az éj,
át a Mindenséget:
a dér fehér sóhaja
itt még megigézhet.

Napjaim hullanak,
zápor vesszőz engem,
s a Végtelen habjai
zsonganak fülemben.

Hallgatom dallamod
s dúdolgatva zengem,
hogy télre már hab legyek
bársonyos vizedben.

Alkony és éj között

A hintaszék vászon-ladik,
amint bólogva horgonyoz
a hőség bíbor árjain.
Szívem versekkel altatom,
rímekkel nyugtatom szegényt:
a vers, a rím a balzsamom,
s ha megsebez, ha titka van:
miként a kagyló, zúg a dal,
sokat feltörtem délután,
nyelvemre fűzve gyöngyüket.
Jó így feküdni álmatag,
hazátlanul s időtlenül,
csillantva versek ékszerét,
mit szélből s égből ötvözött
igazgyönggyé egy régi kéz.
Ó, már elhullt a délután,
oly hirtelen, mint egy levél.
Az ég üres, fellegtelen
és mint a sejtelem lebeg,
mint tréfás sóhaj, könnyedén.
Hol vannak most a csillagok,
s távol planéták gömbjei?
Miként a kagyló, zúg az ég,
de jaj! feltörni nem merem.

Szemem megint csodákra gyúl:
arrább egyszerre felcikáz,
mint hó-ezüst villám, az új
hold rezge íja s rámnylaz,
szíven találva, fényivel.
Ó, égi zárójel! merész
félkörbe zárva Alkotód
minden titkát, mit nagyszerű
jelekkel égre írt elénk -
zárj majd magadba engem is,
mint kagyló tükrös gyöngyeit.
Röpíts, ó íj, egy csillagot
fölém! szúrd át a messzeség
arany ködét!

S lám, mint varázs-
igére, lassan átverik
a Mindenség szilánkjai:
bolygók, Tejútak, csillagok.

Altató

Szöllősy András dallamára

Medvebocs alszik,
Évike, Évike szundikálj -
szállj hó, szállj pici szán:
itt a Tél-király.

Billegő arany-levél,
hajló szederinda-ág -
rádlehel a puha szél
s már fut is tovább.

Tűz Tamás emlékének

*ki huszonnyolc éves korában
elesett valahol, mint tábori lelkész*

Még soha senki nem élt, kiben úgy lobogott a halálvágy:
fürges kis őzikeként
futni az élet, a csókok elől, remegő inalással -
senki nem élt, soha még.
Hányszor akart a halál puha szédületébe omolni:
ifjan elérni az éjt!
S mert sok szép dala kedves az éveket-Osztogatónak:
testtelen árny szive már.

Szeptember

Lásd, úgy hullt le az ősz, mint a lelőtt madár!
Még ott szállt az előbb, fenn a sudár egek
szél-nem-járta legén: tél s a tavasz között -
ott szállt s jaj, lezuhant, mint a lelőtt madár.
Látod? hírnöke mind, mind a virág, az ég,
mély-fodró vizek és sárga-habú tavak
fennen hirdetik: itt, itt van a hervadás!
És lassan beborít, mint a közöny s a bú.

Játékos ifjúság

I.

Mesébe illő délután van,
sejtelmes és szelíd; puha -
azúr - s mint a fonott kalácsban
gyermekkorom karácsonya
angyalhajjal s aranydióval
és minden égi-földi jóval:
kardok, kürtök, csákók, dobok
között egy kis vasút dohog -
úgy ébred lüktető eremben
mesélőkedvem és a vágy,
hogymint szívem régi bánatát
oly halkán, csöndben elrebejtem,
ahogy most hullna künn a hó,
ha megjött volna Télapó.

II.

A hóról annyiszor daloltam
s ujjongtam, mint a gyermekek -
hogymint hó van! - mondtam egyre -: hó van!
Nézzétek azt a felleget,
fölötte most az ég acélkék
és szikrázó-csillámló ércét
vég nélkül ontja-ontja ránk -
hajamban, lám, ezer szilánk
csillog-villog, mert hó hull, hó van,
ellepnek mind a hópihék,
pedig az elhúnyt este még
szikrányi sem volt ablakomban.
Jaj, hogy szerettem mindig én,
de még nem hullt a hó idén.

III.

És mennyi-mennyi bánatom van!
Halódom én, Yvette beteg -
megértés nincs a csillagokban,
nem szánnak meg, hogy szenvedek;
nem látogat meg egy sem engem,
hogya fölvidítsa pislá kedvem;
ha küldne egyet is az ég,
vele oly szépen játszanék.
A legszebb kékre festeném ki
szállását és a mennyezet
szelíd azúrján felleget
fehér gyolcsból tűznék ki néki,
és zengne róla rengeteg
lángot cikázó versezet.

IV.

Ó, csipkés csillagok, szegények,
költők örök barátai:
milyen nem-hallható zenének
vagytok elomló hangjai?
Mi végre tündököltök egyre
öröktől ily kéken derengve
- gyémántok Isten ujjain -
tüzes-szelíd barátaim?
Min száz bölcs kotlik ötven éve,
megfejtve ím a nagy titok:
azért teremtetted csillagot
az Úr fény-bóbitás egére:
kis-kedvesünk szemére hogy
találjunk szép hasonlatot.

V.

Így messze minden égi fénytől
kőtömbök mélyiben lakom;
lámpám lomhán aranyló fénykör,
szobám sugártalan vadon.
A földi kínban drága társak,
imádott mesterek vigyáznak
büszkén s olykor tanítva rám
bűvös könyvek meghitt során.
Itt Keats zenél, ott Shelley lángol,
amott a bölcs szavú Arany
mellett villózik nyugtalan
Rimbaud s Tóth Árpád halk szavától
éjente mennyit könnyezem,
zokogva régi könnyeken.

VI.

Csak csüggedek sötétlő búban,
míg künn az éj fagytól deres -
nem messze tőlünk háború van
s holnap karácsonyeste lesz.
Karácsony este! Régi-égi
gyermekkorom tündérregéi,
Jézushoz mint a kisdetek,
vígán körém sereglenek.
Lila roráték püspökökkel,
tömjén, s a hóban elveszett
füstöt pipáló rengeteg,
mit nem találsz, ha jó a reggel,
csak Andersen meséiben -
álom volt tán az életem.

VII.

Álom! szivárvány-tollú páva!
Ernyőzd be életem megint!
Álom! hó-könnyű éji pára!
Pillámon lengedezve ringj!
Ó, részegíts boroddal, édes
szavakkal ringatón becézgess!
Ó álom! nővérkém! anyám!
Lehelj reám, mint hajdanán!
Te hús vagy és szelíd, te jó vagy,
jöjj, álom, édes kis-halál!
Zúdulj le rám, mint illatár,
vagy lengj be, mint az őszi hónap
elbűvölő csillámai:
a tél ezüstös árnyai.

VIII.

Bár még nem történt semmi benne:
e költemény nő, egyre nő.
A költészet merő szerencse:
ha mást is mond a kétkedő;
írfam belé akár a lelkem:
nem tőlem függ: jó lesz-e versem;
írjak bármit, ha rossz, ha jó,
tiéd az érdem vers-manó.
Tiéd, ki bélyeges fejemben
a szavak rendjét megszabod
s tollamra adsz havat, napot,
s míg írok, úgy örködsz felettem,
mint részegekre Szűz Anya:
a bánatoknak bánata.

IX.

Ó, én hitetlenül-keresztény,
áldott nevedhez fordulok,
hogy itt e bájjal csöndes estén
mutasd meg hajló csillagod,
segíts, segíts a régi hithez,
mert ki segít, ha nem segítesz?
A hit olyan mint a virág:
sokáig érzed illatát,
ha egyszer jól a mélyre szívta,
ajkad mást hasztalan lehel:
a szíved nem felejt el;
örökké él bennünk az Illat.
Mint hóvirág tavasz-szaga,
úgy élsz szívemben Szűz Anya.

X.

Nincs másom, csak huszonhat évem,
huszonhat ősz s megannyi nyár,
huszonhat hattyúm, mely fehéren,
fellepként, most elédbe száll.
Huszonhat hattyúm énekével
ringatódzik a zsenge éjjel
sötétrel szöve át szelíd
fényköntösöd szegélyeit.
Ó, nyújtsd kezéd, hajolj le értem,
terítsd azúr kötényedet
elém, hogy a mélység felett
bizton lépkedve majd elérjem
a tiszta fényű Semmiség
fagyot-lehellő hó-tüzét.

XI.

Egy éve vésem ezt a verset,
zenéd sok éve kergetem,
ó Ifjúság, királyi herceg,
ki átsuhansz az életen,
bíbor-köpennyel és kalappal:
csak, mint erdők csöndjén a hajnal,
oly észrevétlen, álmatag
reánk hullatva árnyadat.
Ó, lopj el innen, lopj el engem!
Terítsd reám a köntösöd,
ne hagyj a felnőttek között,
még elpusztítanak szívemben;
mint elpusztult a Drága Híd:
habokba ölte jajjait.

XII.

Hol vagytok, régi hű barátok:
mályvák, csigák és orgonák?
Még, most is értetek kiáltok
a múlt lengő hálóján át:
mint rég, ha parkunk nyári lángja
kilobbant már a szél zajára,
minek nyomán az este szállt,
széthintve holdfényt és homályt,
mint áldását az Úr cselédje.
Ó, a magány az rossz nagyon:
sárgán ömlik szét arcodon
és elfonnyadsz lehelletére.
Mályvák, csigák és orgonák:
már nem, már nem birom tovább!

XIII.

Sorsom kemény s fanyar: de habbá
szűrődik bennem minden át -
így válok hirtelen szabaddá,
akár a félénk rőzseláng,
mit elnyomott a szél sokáig,
hogy játékos-kék tűz-csodáit
ne lássa semmi, senki sem.
Mint láng, a szél ha elpihen,
úgy válok hirtelen szabaddá
s átlengek éjt, eget s ködök
sustorgó párái fölött
szétomlok széllé, dérré, habbá:
így színesednek álmaim
a lepkék sárga lángjain.

XIV.

Mi volt az életem? Anyácska
pár csókja, néhány ősz, dalok.
Emlékszem lányok illatára,
befúttak már a bánatok,
mint hófúvás, talán örökre.
Ó, egyszer még ha feldörögne
fölöttem az a régi ég,
villámot szórva rám s zenét!
Ó, nyárfák! tölgyek! vízesések!
hogy szállt a hó, a permeteg,
s a megfagyott lehelletek!
Elmúlt - s a hó is már sötétebb -
vagy tán csak eltompult szemem
nem gyúl fel már a színeken?

XV.

Kemény szerettem volna lenni,
s a sorsom, lám e lágy varázs -
orkán: a Végtelent bezengni,
nem íly elomló suddogás -
vad és szilaj: poklok zenésze,
kavargó lángok öklelése -
de mint az első őszi hó:
szavam tűnékeny, illanó.
Olykor sokáig zeng a csönd is,
ha érzékeny szivekre lel,
és néha szebb egy hópohely,
mint jáspis tenger, melybe gyöngy is
pergett talán, meg csillagok -
ó, én is hópohely vagyok.

XVI.

Ma hópohely, de még az éjjel
szétmállok, mint a csipke-hab -
s mi lesz velem, ha szertefű a széllel
az illat-áras virradat?
Talán éjente ringva lengek,
oly könnyedén csak, mint a mennyek
a messzeség pillérein - - - - -

Ó Föld! égtájaiddal ékes,
kit, mint a pánt, úgy összefog
sok-sok vized és hegyfokod -
a kert hol van s a régi méhes?
Oda az ég, a láng, a nyár.
Elfűtta mind a Szélkirály.

XVII.

Így lett az ég sötét fölöttem,
így omlott össze életem -
azóta zúzmarás ködökben
álomtól, vágytól részegen
még néhány újabb őszre várok,
melyek rámszállnak, mint sirályok,
ifjúságtól ezüstösen - - - - -

S aztán, aztán mi lesz? Ki tudja?
Az élet mély, akár az ég -
de nem csinálhat rossz cserét,
ki csontjait a földre hagyva,
hazát oly csillagon keres,
mely békességtől ékszeres.

XVIII.

Megvetve mindent itt, mi földi,
a lélegzés is szenvedés -
s a félelem még néha ölni
is megtanít: nem oly nehéz -
játékpuskám, ha megtalálnám:
véremtől rózsás lenne párnám;
mert vércseként egy éjjelen
lecsapott rám a félelem.
Nincs semmim. Lám: a zöld a fáké,
a kék az égé - úgy tudom;
de néha mégis dúdolom;
ezüst - a tél - arany - roráté -
s rátok hagyom a csontjaim:
hadd nőjön rózsá romjain.

XIX.

A nyár a téllal összefogva
ma bimbót bont, holnap havat,
s a csermely hóvirág-habokba
horgolt tükrén felring a nap.
A fák szikrázó ékszerével,
a zúzmarával és a dérről
beszórva szerteszét a táj:
mint egy nagy-nagy fehér sirály.
Az élet és halál közömbös
számomra már, ki túl vagyok
néhány zenén s ki illatot
dédelgetek szavak: göröngyös
jelzők, fásult igék helyett -
így élve előbb életet.

XX.

Mint hajdan: jó ólomhuszárok,
kardok, csákók és trombiták -
most istenhozzádot kiáltok
szép álmom: csélcsep Ifjuság!
Erdők! csókók! lányok! virágok!
versek! hattyúk! Istenhozzátok!
Be szépek voltatok Zsuzsák!
Szívem hibátlan ritmusát
ó hányszor éreztem repesni -
szép volt a szátok, mint a gyöngy.
Szép volt. De lám, most már a csönd
kacérkodik velem s pihenni
szólít egy boldog éjszaka
lesurranó hócsillaga.

XXI.

Még néhány év s a földbe fekszem,
kötömb pecsételi le szám -
de jaj, nyugalmat nem lelek sem
ott, sem itt: nincs sehol hazám.
Talán, ha mint a Végtelenség,
mindig magam körül kerengnék,
s kitágulna szűk életem,
mint felfútt léggömb hirtelen -
akkor talán szeretnék lenni:
álmodni életet, halált -
s a végső pusztulás zilált
örvényén semmiként lebegni -
mily Isten adhat így erőt?

XXII.

Világok, Istenek zuhannak
el bennem, mint kit ájulás
ölel át könnyedén s nyaramnak
nem lesz a vége ősz - csudás
álmokkal elvegyülve lebben
árnyam a késő szürkületben:
lassan eloldódnak a fák,
és eloldódik a világ
tőlem, mint szájról a lehellet,
s szétlebbenti a lágy ködöt,
mely oldhatatlanul kötött
eddig, mint árnyékát a felleg,
s szélverte füstként életem
szétfoszlik benned Végtelen.

XXIII.

Hol vagytok, régi hű barátok:
kardok, csákók és trombiták?
Most istenhozzádott kiáltok
szép álmom: csélcsap Ifjuság!

Mályvák, csigák és orgonák:
már nem, már nem birom tovább!

Már nem, már nem birom tovább...

Keats a halottas-ágyon

A szája már üres: minden kihullt belőle -
a lázak és az átkok; a csókok és a versek;
minden kihúlt az ajkán, mi életet jelentett -
s szívére éj telepszik s a csönd lesz szemfedője.
Kemény törvény, hogy béke s csönd vár a szenvedőre -
ha rossz is volt, ha fájt is: az életet szeretted,
mert néha, mint galambraj, el-elhúzott feletted
az ősz, a tél s mert oly szép a Fannyk ámbra bőre...
Behorpadt mellkasodban az élet fujtatója
elcsendesült örökre, ó Keats, halott fivérem.
Künn most a fagy virágzik s a mályva, őszirózsa
még mély álmát alussza a porladók szívében.
Tömény, rövid s hatalmas: szonett volt életed.
Nem küldenek hasonlót a gyilkos istenek.

Karácsony, 1945-ben

Kalács, halikra, borleves helyett
csak átölellek: ily szegény vagyok -
s míg vállamon szétomlik szép hajad,
az Üdvözlégy igéit mormolom:
„Áldott vagy te az asszonyok között.”
Áldott vagy te az asszonyok között,
mert sorsomhoz kötötted sorsodat,
ó, áldott vagy hívő szerelmedért.
Úgy élünk könyvek omladékain,
időtlenül, mint két szilaj kamasz -
vagyunk, mert még nem vitt az ördög el,
s minden vágyunk egy krumplipaprikás -
hiú vágy, még karácsonyeste is.
S te mégsem zúgolódsz, csak néha szólsz
rám korholón, csak éppenhogy pörölj.
Máskor felnőttet játszol és sürögsz,
tányérral, tűzzel bajlódsz, meg velem:
megmosdatsz, megszidsz, mint egy gyermeket,
hogy aztán rámbiggyesztve ajkadat
csacsi kis semmiségeken kacagj,
amig elillan minden bánatunk.
Kalács, halikra, borleves helyett
a szenvedésben osztozol velem:
lásd, még színes gyertyát sem gyújthatunk
kilencszáznegyvenöt karácsonyán -
s talán nem gyúlnak fel jövőre sem.
Ó, hát miféle titkot hordozol
magadban, asszonyom, vagy mily erőt,
hogy elkisérsz, hogy tudsz kísérni még
közömbös ég s egykedvű föld között?

Ki bízott engem rád, hová vezetsz,
az ismeretlen élet erdején,
mint holdkórost az égi láng, hová?
Vigyázz, vigyázz reám és fel ne költs,
mert széttépnek tulajdon álmaim.
Cigány-fürtű Madonnám, életem
mosolyban ringó, pajkos társa, te,
fakó a szó, szerelmemnél fakóbb,
nem bízhatok bennük, jól tudom; de lásd:
a szó is csak olyan, mint a virág,
mert nem csak szép, de illatot lehel,
mit nem láthatsz, de van, mert andalít.
Dadogva kérlek, add nekem tovább,
mit adni tudsz: szemed pazar tüzét,
megváltó könnyed add és add öled,
hogy elhaló jajokkal áldjalak,
a melled add: álomnál édesebb
zenékbe ringató karodba ölj -
egy mozdulattal mondd el, hogy szeretsz.
Ó, hát ölelj át áldott asszonyom,
kalács, halikra, borleves helyett
kilencszáznegyvenöt karácsonyán.

Gyűlölet lennék szivedben

Nyugalmas homlokod szeretnék lenni,
hogy minden titkodat magamba zárjam -
ütőered - a véreddel kerengni
a szívedet serkentőn, mint az áram.

Vagy mellkasod, hogy átkarolva tartsam
a szíved és tüdőöd örökre, kedves -
fátylas pillád: hogy minden pillanatban
hozzáhajoljak mágneses szemedhez.

Vagy tiltott gondolat cigány fejedben;
a vágy, amely méhedben érlelődik -
hogy minden porcikád belé remegjen,
ha hömpölyögve zúdulok velődig.

A magzatod: jajongva szülj meg engem,
kínnal, vérrel kelljen adóznod értem -
s akár a gyűlölet lennék szivedben,
hogy elmondhassam: nem hiába éltem.

Mondd, mit adjak?

Mit adhatnék neked még ékszerűl,
ki szebb vagy, mint Ninive romjain
a hold, mikor az éjben szétterül
az ősz, s a füvek sárga habjain
sikongva száll a néma rémület?
Mit adhatnék neked, hogy úgy szeress,
miként a fösvény féltett kincseit -
mit, hogy szavam ne szó legyen: üres
játék, mely csillan csak, de nem hevít,
szó, mely nem hozza lázba szívedet?
Mit adhatnék neked, ki gazdagabb
vagy Krózusnál, mert minden sejteden
átring a fény s az égnek tükre vagy,
s pillantásodból néha sejthetem:
talán Isten könnycseppje két szemed?
Mit adhatnék neked, hogy észre végy,
s mint új földrészt, magadnak fölfedezz;
mily fanfárok dobogjanak feléd,
kérjem vagy üvöltsem inkább: szeress!
míg földek és egek megrengenek?
Mit adhatnék neked, hogy mint a kés
átjárjam szíved menthetetlenül,
és rád omoljon mind a szenvedés,
szívemben mely lassan halomra gyűlt -
mondd: mit adjak? mit adhatnék neked?

Emlékezés Zsuzsára

I.

Eget-vádló dühömben hadd kiáltsam
minden mennyeknek és minden pokolnak,
velőt-sajdító irgalmatlan lázban,
hogy megrendüljenek minden hatalmak,
kik feltépték a végtelen nyugalmat,
mely már régóta szunnyadott velőmben -
csak szunnyadott: egy hírrel föl kavartak
s most, mint a tűzhányó kitör belőlem
s pusztító lávaként vad átkom szertefröccsen.

II.

„Pusztuljatok ti gyilkosok! ti gyávák!
lázadj fel Végtelen, tipord el őket!” -
Zsuzsanna! mint egy gyöngye kis madárkát
a részeg istenek orvul megöltek,
s azt sem tudom: hegyek vagy messze völgyek
fogadták porlasztón magukba tested.

Ha volna is virágom, mit letörjek
sírodra néha, merre, hol lebegjek,
tűnő halmot hol épített a szél feletted?

III.

Az élet bennem málladozva porlad,
mint márványból vésett királyi álmok,
ha már szemcséi egyszer meglazultak -
de szavaim addig magasra szállnak,
míg az életnek és nem a halálnak
vagyok megbonthatatlanul cselédje.
Ha élve nem: magamban megtalállak,
emléked folyton hullámozó zenéje
beleverázsolt régen a tündérregékbe.

IV.

A mosolyodból lepke lesz maholnap,
de nem halkul fülemben buggyanása;
pillantásodból nárciszok dalolnak
a serdülő tavasz fuvallatára,
de nem lankad szememben csillanása;
gyöngé melled gyümölcsöt érlel ősre,
de még kezem emlékszik hajlatára,
és álmaimban villanó szemölcse
oly forró, mintha még valóban tündökölné.

V.

Az élet porlad málladozva bennem,
de te egészen nem halhatsz meg addig,
amíg erőm lesz egyet is lehelnem,
míg életem a porba nem hanyatlik -
egy hangfoszlányon hányszor átiramlik
a múltat és jövőt felkavarva
a te hangod, mit nem hallottam annyit,
míg éltél, mint amennyiszer suhanva
most bűvölőn köröttem itt lebegsz, Zsuzsanna.

VI.

Nem is te vagy talán már: régi évek
elillanó szagát érzem nevedben,
feldúló dallamot, kihűlt zenéket,
miket melletted akkor megszerettem.
Még mindig Antares lebeg felettem,
s a tiszta égbolt összetört üvegje,
ha emléked gyötrőn szívembe rebben,
s talán nem is téged szerettelek, de
szerelmes voltam engem-tükröző szemedbe.

VII.

Az ifjúság ott lüktetett szivemben
s magamban már nem tudtam elviselni,
hálódba ez taszított akkor engem,
szeretni kellett; mindegy: kit szeretni.
Asszony voltál te is, több mint a semmi,
nem mint a lenge fény: megfoghatatlan;
volt szájad és öled s elég volt ennyi -
nem tudhatott veled betelni ajkam:
új ízeket kínáltál minden pillanatban.

VIII.

Asszony voltál te is, miként a többi
s te sem voltál több semmivel, Zsuzsanna,
hagytad magad szeretni és gyűlölni;
lenyűgözött vad szépséged hatalma.
De hogyha akkor más kerül utamba:
az oldja föl leláncolt szenvedélyem,
és szívem most talán azért jajongna
a bánattól s a kínoktól kevélyen
hullámzó, mindent elmosó merész zenében.

IX.

Oly szép azért vagy most emlékeimben,
mert minden percem sisteregve lángolt;
de mert te gyújtottad fel őket bennem:
halottaidban légy örökre áldott.
Márványt nem adhatok, mint a királyok:
versből építék kupolát porodra,
hogy megőrizzen téged, mint az álmot
zsongó-dongó agyunk egy rejtek odva,
honnan előtör egyszer, perzselőn lobogva.

X.

Bennem az élet minden sercenése
nyomot hagy, mint a kéz a lágy viaszban;
te megsebeztél s mit huszonnégy éve
hordoztam öntudatlanul magamban:
a lánc-szakító szenvedély kirobbant
belőlem és megedződtem hevében.
Hogyan köszönjem meg neked e roppant
kincset, mely hozzásegít, hogy szegényen
- mert nélküled - életem úgy-ahogy leéljem?

XI.

Jelen vagy és leszel minden soromban,
igéim, jelzőim téged dicsérnek;
jelen vagy kenyerebben és boromban,
jaj, nem tudhatlak megtagadni téged.
Már mindent hozzád, emlékedhez mérek,
halandó tested elpusztult, de bennem
tovább élsz, mert pusztítasz, mint a méreg;
ha vinnyognék se véd meg senki engem,
magányos félelem lapít ijedt szivemben.

XII.

Ó, mennyi színt és mennyi-mennyi álmod
temettem el veled, Zsuzsanna, kedves!
Kicsit az én halálom is halálsz,
az elmúlás hozzáhajolt szivemhez;
de nem félek: az enyém is ilyen lesz;
szemem lehúnyom: számat nem nyitom ki -
az alkony és az ég hiába vemhes,
hiába fognak síromnál sikongni,
ha már szemem lehúnytam: számat sem nyitom ki.

XIII.

Az évekkel nősz, egyre, mint az árnyék,
ha már az ég szétomlik alkonyattá,
és egyre nősz, amíg a föld hazám még,
mit szét nem omlom én is húscafattá,
föld-porhanyító nárciszos tavasszá.
Nősz és élsz, mert az ifjúság te voltál;
a szájam, jaj már hasztalan tagadná:
neved úgy él szivemben, mint a zsoltár,
s emléked részegítőbb bármiféle bornál.

XIV.

Zsuzsanna! Antares! Sok esti csillag!
Séták a Rózsadombon, merre szálltok?
Az évek jaj hová, még merre hívnak,
s ki tudja, hogy mily buktatókra várok,
melyek jobban megráznak, mint halálsz?
Ki tudja? - Ó, te már tudod, Zsuzsanna,
ki ott fenn szállsz, mint az azúr sirályok,
élet s halálként csöndesen suhanva
ott, ahol kék ívbe hajlik az ég őszi hamva.

Búcsú Yvette-től

Nem tartalak tovább: eredj, eredj csak;
a boldogság kísérjen és az ég,
ki oly soká voltál számomra: nem vagy
többé, mert elröpít a messzeség.

A tested itt van még közel, de mégis,
már rég hiányzik az, mi összetart.
Volt rossz napunk elég, de néha szép is,
s túlélünk mindketten nem egy vihart.

De most már elsuhanhatsz; másfelé visz
utam: szabadság integet nekem,
s hallom megint a hattyúk énekét is
csillagban-úszó tündér éjeken.

Enyém vagy, népek álma most, Szabadság!
Hadd zengjem hát: az élet újra szép!
A gondosan őrzött kalicka rabját
mély-lágy tüzekkel várja minden ég.

Bizonytalan szárnyam megint kibontom,
s egek részegje, ismét fölcsapok.
Nem kötsz többé magadhoz, mint a horgony;
szétfoszlott már tünékeny illatod.

Nem voltam hozzád jó: miért maradnál?
Nem kellesz már Yvette, lásd, vége van -
egy furcsa nyár megállított hajadnál,
de most ellépek: könnyen s boldogan.

Zuhanj le, tél!

Az ősz már elköszönt lázas levéllel,
de hogy tél lesz-e? még nem írt a dér -
engem a tél sziszegő hava érlel -
ó, hogy pillangózik alá e szeszély!

S ha majd a hó huhog, zörgess be néha -
ha széthullott az éj kéréje már -
Tél: lobogó-havú démon, alélva
zuhanj le szememre: akár a halál.

Hogy angolul tanuljatok

Köd, köd. S e rongy sötétség szemem lezárja még, de
új ég fogan már bennem: új kék és új arany -
ti most-tanult igék! ó, oldjátok föl szavam:
halállal omló hullám legyen lehelletére.

Te köd! kibomlasz egyszer! havas rózsád ha égve
lehull elém: elfonnyad mind-mind, ki daltalan -
de túl, túltündökölhetsz, ha mélyebb lángja van
egy ritka-mérgű szó is s a fagy fehér zenéje.
O Star! alas! jaj, Csillag! eget-védő szögek ti!
ki hajdanán a Rejtélyt akartam fölfedezni:
elcsukló, új szavakkal sírok: Megfejtethetlen!
Eddig hazám nyelvén nem értém titkod, Titok, csak -
de most már angolul sem: s így még nagyobb Titok vagy.
A szó: mázsás, esendő - ne bízz hát földi nyelvben.

Negyedik könyv

Eszter könyve (1946-1947)

Változatok egy témára

1946. JÚLIUS 3-8.
Izsák

A mulandóság szonettje

Itt ülsz vállamra dőlve, hajunkba éj tapad,
s pupillád lomha mélyén a csillagok feszülnek.
Boldogság vagy bolondság? de jaj, micsoda ünnep
e bírhatatlan bolygón néhány ily pillanat!
Szemed lassan lehúnyod, elomló ajkadat
vágys szegélyezik már s karodban megfeszülnek
elernyed izmaid, de a véghetetlen Úrnek
csillámi meglazítják - és elvonod magad.
Kezed nem nyújtod, Eszter, de jössz azért velem,
de néha megpihengetsz hullámozó mellemen,
és mint az orgona: szájad halkán kibomlik.
A Mindenség takar be, ha rámterül hajad -
az Örökkévalóság egy ilyen pillanat:
elvész a test s a lélek hálóként ránk fonódik.

Későn tudod meg

Úgy élek itt a földön, mint a vendég,
ki készül vissza már az istenekhez -
ha meghalnék, vagy messze-messze mennék,
későn tudnád meg, hogy szeretsz-e, kedves,
gondold meg jól: talán csak pusztá emlék
leszek már holnap, s majd mennyit kesergesz,
hogy nem szeretted, egyszer még ezért.
Jaj mért, mért nem bízol szemöldökömben?
Nem bűvöl el szemem lágy csillanása?
Teérted csillog és ível, különben
szétszórnam őket mind az éjszakába -
s a láng magasra, ó, mivégre röppen
bennem, ha szép szemed elnézni gyáva?
S ha nem kell a tavasz, mért kell a tél?

Ha most nem kellek, messzi-messzi évek
sejlő sorával mért kecsegtetsz engem -
ha nem szeretsz, mért tartsa hát az élet
melletted annyi évig még szerelmem -
most még tán könnyen elfelejtenélek;
erőt később ki ad, hogy elviseljem
kínzó nem-létedet? Felelj nekem!
Ne szóval, mert minden szó elkopott már,
a csókban és a szókban nem hiszek rég -
nem hiszem, hogy bennük őszinte volnál,
tőled valami más jelet szeretnék -
olyat, mi több a csóknál és a szónál,
mely úgy meggyőzne, mint bunkó a medvét -
e jelt add meg, vagy rögtön meghalok.

Még a halál sem

Eszter, ékkő vagy: ametiszt tüzekből!
Ó, te legdrágább! suhanó egekben
jársz köröttem, jársz s beborítasz olykor
lomha hajaddal.

Életem gyilkos lobogás, mióta
látom égből-szótt remegő pupillád -
hajnal, alkony s éj tovafozdorozódhat
már, ha te itt vagy.

Vállad éget, mint Kairó homokja;
bár havas - s lágyabb patyolat sosem volt -
köldököd fél-íve meg úgy dereng föl,
mint a fogyó hold.

Tiszta vagy, mint harmatos esti rózsák,
fény vagy: őrző csillagaink fuvalma -
sáppadó bánat szívedig nem ér el,
mert az öröm vagy.

Hamvas estéken, ha kigyúl a bőröd,
csillagok szép záporozó futásban
hajlanak kagylós tenyeredből újabb
fényeket inni.

Eszter! éretted leszek én ezentúl,
fényed árnyékként követem, merészen -
s nem tud elválasztani tőled immár
még a halál sem.

Örökre megsebeztelek

Kiégett már minden belőlem:
a hit, - tegnap még éltetett! -
fájások szikráznak velőmben:
miért dúlod fel életed?

Mert meghalsz nélkülem, hiába
próbálsz átlépni testemen -
maga elől fut, aki gyáva
s üzője mindig: félelem.

Félsz tőlem, mert beléd ivódtam:
a szád: a szám, kezéd: kezem -
és érzed, percről percre jobban:
benned, ha sírsz, én könnyezem.

Ó, hasztalan dobbant a lábad,
s hiába morcolod szemed -
eszed úgylis hiába lázad:
örökre megsebeztelek.

Rajtad már nem segít varázslat:
a bűbájt rá csak én tudom -
jöjj el, s szemed ha újra láthat,
oldódik majd a fájdalom.

Oldódnak ürge ujjaimtól:
könnyítik lompos terhedet -
oldódnak kóbor csókjaimtól,
vihartól mint a fellegek.

Jöjj el - vagy én, én menjek érted?
Hozzad szól: ellágyul szavam -
csak engedj, hogy melletted éljek,
mint partok mentén a folyam.

Be messze vagy! nem hűt le semmi,
nem hűsít homlokod hava -
már élni sem tudok, csak lenni:
Eszter, Isten új ostora.

Ostor vagy, Eszter

A hangok dallamával élve mondom:
ostor vagy, Eszter! ostor életemben -
s acéllá vertél engem át a kínban:
minden szavad egy-egy pöröly-csapás volt -
így építettél bennem új világot.
Hol már a tegnap lágy varázsa, hol?
Az évek, lásd, széttépték őzeim,
lenyesték fényes angyal-szárnyamat

s egyetlen mackó módján brummogok
most ismeretlen érzések között.
Nem a hajaddal és szemeddel vonzasz,
mint vonzott eddig mindenik leány -
hajad kihullhat, vagy meg is fakulhat
s a hangod is más, új lejtést vehet fel;
de amit te adsz, más nem tudja adni.
Te más vagy Eszter: néked légköröd van,
mely éltet és ha nem szíhat tudom,
a légszomj elviselhetetlenül bánt,
mint fuldoklót a forgó víz alatt.
Emlékké tisztulsz minden pillanattal,
hiába vagy kegyetlen és goromba,
hiába ütsz, hogy szívem zeng belé -
újból s újból, megint s mindig akarlak:
veled van telve minden porcikám.
Három álmatlan hét gyötrelmét adtad:
serkentelek levéllel, távirattal
s hiába - mégsem írsz: újabb pofonnal
kedveskedvén, hogy nem kellek neked.
Nincs senkim kívüled! Hozzád menekszem:
légy nővérem, barátom vagy anyám -
nem kell szerelmed; csak szeretve tűrj meg,
mint egy kedves könyvet vagy kiskutyát -
s úgy válaszolsz, hogy durva hallgatásod
korbácként pattog végig arcomon.
Jaj, mit tettél velem? mindent felejték,
szavam gubancos lett és kúsza, zagyva -
amit te mondtál, arra gondolok csak;
meg sem mozdul bennem: elhalt a többi,
s holnap talán belép hozzám a téboly.
Tiéd vagyok! tarts meg magadnak, Eszter!
tépd föl, ha kell, ütőerem: csobogjon
el szívem éltető piros zenéje -
karodban szeretnék meghalni, kedves,
hogy az Örökkévalóságon át
csak rád emlékezzem, Rád, semmi másra!
Ölj meg, ha már ölelni nincs karod:
öld minden ízem és sejtem külön meg -
és szórd bitangul szerte-szét, nehogy még
halottaimban is akarjalak.

Bűvös áramod van

Kit tudnék még, mint téged, így szeretni?
Kiért sajogna így velőm s eszem?
Egymilliárd nő él e pillanatban
s én mégse másra: csak rád éhezem.

Ki tudna adni, mint te, Eszter, annyi
feledhetetlen, boldog áramot -
ki mellett hinném el megint, hogy élek:
hogy emberként élek s nem csak vagyok?

Jaj, annyi nőre néztem és hiába,
s még mennyi-mennyi nőre nézhetek -
de volt-e bennem így bolond feszültség,
mely földúlta most minden sejtemet?

Ki adhat nékem, nálad többet, Eszter?
egymilliárd nő él, de mind halott -
mert egy sem tudja kívüled szivemben
bekapcsolni a bűvös áramot.

Őrzöm minden rezzenésed

Mint a kenyér az éhet elveri:
úgy csillapítod nagy magányomat -
egyéniiséged drága kincsei
szórt magokként lelkembe hullanak.

Kedves szavak: csak sarjadozzatok!
Tőled valók: kalászba szökjetek!
Őrizzétek meg bennem illatod,
mint titkukat a néma tengerek.

Szóltál hozzám: s már nem vagyok magam;
még akkor sem, ha nem vagyok veled -
lejátszhatom magamban untalan:
mit mondtál s minden rezzenésedet.

Tavaszt bontott bennem szemöldököd
és férfivá érlelt a nyár: hajad -
mi lesz az őszöm ennyi szín között?
S hullatsz-e rám a téllal majd havat?

Mindennél erősebb vagy

Hiába gondolnék most erre-arra:
az életem gyújtópontjában állsz már -
s erősebb mindennél lényed hatalma,
akár a nap, minden más csillogásnál.

Anyámra gondolok, s te jutsz eszembe:
ölbe, öledbe vágyom, mint a gyermek -
álomtól ittasan s félőn remegve
unszollak: símogass, verj vagy ölelj meg.

Aztán magamra gondolok s hiába,
mert nélküled csak félig-meddig élek -
jaj, büntetés? vagy életem csodája,
hogymost is így tudlak becsülni téged?

Lásd, jobban megszerettelek magamnál,
pedig önző vagyok nagyon: mert ember -
mért tébolyulnék meg, ha elsuhanál?
miért forrtál így össze életemmel?

Bizonytalan vagyok. Lám: mennyi kérdés!
Máskor biztos voltam, hogy mi miért van -
előzmény nélkül jöttél, mint a szélvész,
s most csak kókkadtan tátogok s aléltn.

Jaj, megszálltál, mint bélpoklost az ördög!
Magamból hogy űzhetnélek ki, Eszter?
Mint egy barát: kámsát, darócot öltök
s csak verem bűnös mellem a kereszttel.

Bizonytalanság bűvkörében

Nem, nem a szépség a te fegyvered:
soká azzal nem bírál tartani -
akkor tudnék harcolni ellened;
s miként rég-mult idők lovagjai
neved, fölírva, elpusztítanám
s elandalodnék szívem bánatán.

Bizonytalanság von bűvkört körénk -
az: hogy szeretsz-e vagy szeretlek-e?
s mondjuk ezt és azt; mintha sejtenénk:
kitágul így mindkettőnk élete -
s hatalmas élménnyé építi már:
amit nem dönt le más, csak a halál.

A játék az, mi minket egybefűz:
érzéseinknek is rugalma van -
és még a bánatunk is oly derűs,
hogymástól eltűnjük boldogan.
Mi már tudjuk: mily jó a szenvedés
s hogym szenvedni olykor nem is nehéz.

Nem engedlek el

Belefásul a szív, belefárad az ész
minden nem-akart szerelembe -
a miénk, ugy-e, kedvesem, el sose vész,
mert vártuk, akartuk esengve.

Amióta csak élek, enyém a világ,
mert képzeletem nekem adta -
le-letéptem egy-egy violás tavaszát:
így szánt meg az ősz puha habja.

S ha kimentem az éjbe a köd kapuján:
hányszor dobogott el alattam
a reménytelen ég meg a szürke magány,
míg végre szemedre akadtam.

Sosem engedem el madaras kezedet,
mert visszahanyatlik a ködbe -
s hazaszállsz: hasadoznak a fodros egek
s elnyelnek előlem örökre.

Nyelv-öltögetősi

Ha engem nem szeretsz, kit tudsz szeretni?
Kitől lehetne szebb a csók, a bók?
Hajam sötét, szemöldököm merész, hát
miért szeretnéd inkább Lám Leót?

Hogy ő sápadt, örült és forradalmár?
olyan bolond talán én is vagyok:
még nyáron is hordok téli-kabátot
és kedvenc illatom a láb-szagod.

A bánatok meg sápadttá meszeltek,
hogy néha azt hiszem: a fal vagyok -
és pénz helyett a nyurga koldusoknak
két kézzel szórtam sok-sok tökmagot.

Neked virág helyett cseresznyét adtam
s Irént Eszternek kereszteltem el -
hogy élj még néhány századig, halottan:
s szivedben, lám, mégsincs számomra hely.

Vidám vagyok: sokszor a pukkadásig
s az utcán felnyeríték, mint a ló -
az emberek rémülten néznek énrám
s neked rokonszenvesebb Lám Leó?

Négykézláb társalgok a kiskutyákkal:
dagadt gazdájuk ellen lázítok -
ha én, én nem: ki hát a forradalmár?
egy kolbász-véggel lázadást szitok.

S milyen sovány vagyok! miként a létra:
madár-ijesztő sem lehet különb -
téged mindig tátott szájjal csodállak
s fejem nyolc-szögletű, mint a Körönd.

Nem hat meg ennyi báj? nem vagy szerelmes
emésztően belém? s halálosan?

Kibirni mindezt hogy fogom? Vigyázz! rád
öltöm nyelvem, ha felkötöm magam.

Ha te volnál én, hát meghalnék értem,
s magamban ujjongnék: remek pofa!
hogy is élhettem eddig nála nélkül?
azonnal add magad neki oda!

Ezzel szemben, te nem vagy én s füttyülsz rám,
s mindenki mástól jobban kell a csók.

Ha volna bennem ész elég: helyettem
fel kéne kötnöm inkább Lám Leót.

Schopenhauert idézed

Nagyon szeretsz, de nem, nem vagy szerelmes;
gyűlölködően kiáltod annyiszor -

Ó, mért nem engedsz hát utamra, Eszter?
miért fogod kezem, ha átkozol?

Vadul topogsz, de néha mámorodban,
ha elhanyatlik alólunk a föld,
szép-áthevült fejed vállamra dobban,
s az énem benned minden űrt kitölt.

De hirtelen: Schopenhauert idézed:
nem akarsz szülni nékem gyermeket -
és aki gyermekednek apja lesz majd:
szerelemmel csak azt szeretheted.

Tehát így nem szeretsz: nem szerelemmel -
annyit s oly meggyőzőn bizonygatod:
nehogy komolytalannak higgyél engem:
fejem lehajtom és csak hallgatok.

Mennyit nem öleltél

Húsz év nélküled! ó, húsz nyaram és telem
volt eddig fanyar és hasztalanul-telő -
hol késtél az időben:
mért nem akart a szíved előbb már?

Mily sok éjszaka múlt: mennyi a pillanat,
mit, lásd, vissza se hoz már soha éj, se nap
jaj, mennyit nem öleltél!
ennyivel is kevesebb az élet.

És még most sem akarsz. Mért vonakodsz, miért?
Húsz év: annyi se tán s elmegyek innen én:
más csillagzatok éje
hív, hova nem mehetek borúsan.

Néhány lány s puha ősz: őszibarack-szagút,
drágát adj nekem: és melled, a hamvasat -
hadd mondhassam el ottan:
Istenem, én se hiába éltem.

Ronsard-t olvastuk egyszer

Ronsard-t olvastuk egyszer a Rózsadombon együtt:
Heléna szép szonettjét, csodás magyar szavakkal
s azt sem tudtuk, mi van künn: nappal vagy éj-e, hajnal?
A hangod lágyan lengett és ott ködlött felettünk
megfoghatatlan füstként nem-illanó szerelmünk. -
Soká, soká hallgattunk: csak játszottam hajaddal;
mindent elmondott Ronsard; és én is: egy sóhajjal -
a szó hazug lett volna, hogy egymást hogy szeretjük...

Belémfogództál, Eszter; és én belédfogództam:
rajongás, árvaság volt abban a csöppnyi csókban,
mit dobogó szemedre vigyázva ráleheltem.
Fészkes, meleg szemedre, megborzongó nyakadra -
s már akkor úgy éreztem: a szívem megszakadna,
ha nem tükröznél engem, örökké-hű szemedben.

Hogy tiltakoztam ellened

Hogy tiltakoztam ellened,
vijjogtam büszkén, mint a vércse:
ó, nem szabad szeresselek -
nem, nem lehet; nem: hát azért se!
Mi tetszik rajta, Istenem?
egy lány, akár a többi: kedves -
fojtó harag táncolt a mellemen,
de már hozzátapadt szemedhez
szemem és lassan szép fejem
hol könnyű, hol nagyon nehéz lett -
s nem súgta már az értelem:
be könnyen elfelejtenélek!
Hogy ily egészre összeállj:
ezer darabra törtél bennem -
tudom, mindenre van szabály,
de, lásd, nehéz volt elviselnem,
hogy több légy bennem: mint magam,
hogy eztán én legyek a szolga -
sikong, akinek kínja van:
sikongtam: téged káromolva.
De meghajoltam, mint a nád
s helyet készítettem magamban:

kifüstölvén a mult szagát:
mert mindenhez: Hozzád jutottam.
És így el kellett hulljanak
mind-mind: Yvette, Zsuzsanna, Anni -
megbántam gyatra multamat,
hogy méltón tudjalak fogadni.

Kaján ráolvasás

Annyit sírod - már nem birom tovább:
neked nem költő kell: szalámi-gyáros -
s mert pénze van, túrnéd az ostobát.
Hányszor mondjam; neked valóbb: világos.

Mennyit könnyörgök néked s hasztalan:
hogymenj, hagyj itt, vagy mondd: eredj fenébe -
én szívesen feláldozom magam:
nem pályázom szépséged hű kezére.

Vakarja csak fejét a gyárosod -
ha habzó szájjal néha rákiáltod:
hát mássz a falra és maradj ma ott!
Inkább leszek csak messziről barátod!

Egész picit talán ideg-beteg
vagy, drágám, bár nem szégyen ez manapság -
én jó vagyok hozzád s megértelek,
de nem mindenki hagyja, hogy rugdossák.

Az oltárnál, ajánlom: üsd pofon
s utána mondd: hogy hű leszek; türelmes -
s ha már a gyűrű ott lesz ujjadon,
jelentsd ki bátran: másba vagy szerelmes.

Mert, lásd, neked nem jó se ez, se az -
nyáron tél kell vagy ősz; - télen: tavasz -
s ha egy szalámi-gyáros végre elvesz:
akkor biztos belém leszel szerelmes.

Mikor te jöttél

Bennem tizennyolc éve élt a hangod,
tizennyolc éve élt szemed, hajad -
s miről, mint gyermek, annyit álmodoztam:
elém vetette mind egy pillanat.

Az álom köd-szerű, megfoghatatlan
lágymagya régóta bennem élt -
de hogy csak vártam egyre és hiába:
elaltattam lassan minden reményt.

A nők csak jöttek és már elszökeltek,
mert egy sem volt regéim szarvasa -
fáradtan néztem utánuk az éjbe
s nem is volt oly nagy szívem bánata.

Egek, telek nagy forgásában éltem
s vártam, mint a vadász, ki lesben áll -
de minden mozdulatlan volt köröttem:
nem jött szarvas, csak olykor egy madár.

Éj volt: tömör sötét, mikor te jöttél,
s megkezdte sűrű záporát az ég -
a villám, mint a bicska éle villant:
kibomlott s bezárult a messzeség.

Tudtam, jel ez: vigyázni kell erősen
s láttam: a csönd mily selymesen zizeg -
de jaj, nem én ejtettelek el téged,
nyílként engem vert át gyilkos szemed.

Nyolc egyszerű kérdés

Jaj! arc-éled mért oly feledhetetlen?
Mi vonz, akár a mély, ködös szemedben?
Fejed bennem mért villan át meg át?
Mért szült, ha nem nekem, mért szült anyád?

A szél elült, mért reng tovább a hab?
A felhők mért mutatják árnyadat?
Mért állsz előttem mindig pirkadatban?
A sárban s porban gyöngyre mért akadtam?

Pesti séták Eszterrel

Velem tanultad meg Pestet szeretni,
pattogatott kukoricás vidám
estéken s annyi furcsa délelőttön,
mely senkinek se kellett, csak nekünk.
Kószáltunk szerte, mint két új Kolumbusz
az irdatlan rom-város dzsungelében
s szórtuk magunk után a tökmagot,
mint a mesében Jancsi és Juliska,
hogy el ne tévedjünk csodás utunkon.
De lám: mindet felszedték már a varjak,
nincs vissza út, bár száz út van mögöttünk
s az egyetlen: jaj, megtaláljuk-e?

Teleki tér! zsibárusok hazája!
nem mocskosabb Allah Keletje sem:
arab falvak tündöklő templomok
melletted, ó sikátorok gyaurja!
Itt mindent megvehetsz, mindent eladnak:
nadrágot-inget, életet-halált.
S a nyüzsgő tarka forgatagból, Eszter,
úgy villantál eléem fel, mint a pizstráng,
amint a tó felett magasba szökken.
Teleki tér! te Pest kanálisa!
és mégis áldalak: te adtad Esztert!
az első délutánt! a mágiát!

Ó Pest! nincs utcád vagy tered talán,
mi ne Esztert idézné fel szívemben.
Tudod: mindig nagyon szerettelek:
gyermekkoromban kétfilléreimmal
ajándékoztalak meg, mint a koldust,
hogy sok-sok lombos fát vehess magadnak,
mely nyáron árnyékával elborít,
ha már a hőség elviselhetetlen -
nagyon szerettelek: de, lásd, ma már
többet jelentesz nékem, mint az ég -
ismersz - ennél többet nem mondhatok -
s mióta téged Eszter is szeret:
még százszor inkább megszerettelek.

Jaj: hogy lehetne mindet felsorolni:
sok száz áldott utcád, tered s körútd?
Mint jaj-szavat, néhányat elsikongok:
Andrássy út! Városliget! Fasor!
Szemplőhegy út! lejtős Apostol utca!
Ó Rózsadomb! Angyalföld! Népliget!
Miket jelentenek nekem, miket!
Egyszer még szótárt írok rólatok,
mert színetek már lassan megfakult
sok sürgő-forgó, únott küzdelemben.

Ó Pest! te túlélisz minket biztosan:
hisz túlélte már annyi ostromot -
emlékezz rám: rajongó ifjú voltam!
kabátot lóbáztam mindenfelé!
zsebemben rongyos könyveket cipeltem!
és senki sála nem volt szebb enyémnél!
sok-sok meggyel kínáltalak, barackkal!
ezer zacskót adtam, hogy feljegyezz rá!
s be sokszor megmutattam néked Esztert!

piros ruhában! s zöld pulóverében!
hányszor figyelmeztettelek szemére:
az égnél is megúnhatalanabbra!
vidáman rezgő gazdag csípejére!

s mit annyi szél cibált: konok hajára!
s hányszor láttad nadrág-szíjjas kabátját!
Tudod: mily szertelen s milyen csapongó:
s úgy szeretjük: halálba öljük egymást
majd-minden sarkodon, de boldogabb
ki volt minálunk, annyi század óta,
egykedvűn-füstös, vén utcáidon?
Ugy-e ismersz minket? és nem feledsz el?

S ha rólam is utcát neveznek el majd,
mert költő voltam s katlanodban égtem:
a Rózsadombon adjanak nekem
egy csöpp, árnyas, nyúlfarknyi kis fasort:
ott fenn, ahol az Eszter-utca is van;
mellette, vagy akár keresztezően -
hadd ámuldozzanak a századok:
Végh György hogyan szerette Esztert.

Eszter emlékkönyvébe

„Ha megvakulnék, biztos nem szeretne!
- vágtad fejemhez annyi más között -
csak addig tart hangoztatott szerelme,
míg szépen, tűrhetően öltözök -
amíg ifjú vagyok, s aztán mehetnék
bizony: nem mondhatom meg, hogy hova -
s ha már betölteném a férfi-kedvét,
tudom: nem volna hozzám több szava.”

*

Minden szavad megőrzöm, mint a közet
a múlhatatlan ezredéveket -
hogymint semmi sem veszessen el belőled -
magamba szívom - mint a fellegek
minden csöpp harmatot, parányi könnyet -
magamba szívom s bennem él tovább:
őrzöm a fájdalomnak és örömnélkül
minden kis karcolását s illatát.
Hogy hozzá nyúlhassak, ha elfogysz - őrzöm,
őrzöm, mint a bolond kacatjait -
embertelen magányomban majd őrzöm
lesz, ha már nem segít se jaj, se hit.
Hullasd szavad, lásd, csillapítja éhem:
bennem fogékony, jó talajra hull -
versek megbonthatatlan közetében
őrizlek téged múlhatatlanul.

Morfium minden szavad

Akár a megrögzött iszákos
a bort: kívánlak újra s újra -
akár a féktelen dohányos,
ki a szivart szivarra gyújtja
s nyugalját nem találja mégse -
minden percben hozzád menekszem,
mint hajdanán anyám ölébe:
s nem nyugtat meg közülök egy sem:
mert szomjam lángja olthatatlan -
nem iszlak: szinte már vedellek:
morfium van minden szavadban
s gyógyító-írja van kezeden.
Ezért kellesz: örökre, folyton -
goromba tud bár fölsebezhet:
méreg segít csak ily bolondon -
jöjj, Eszter, jöjj! s újból sebezz meg!

Új anakreoni

A megfogalmazás vagy:
mi eddig élt szivemben:
játék, vágy, óhaj, álom,
tebenned megtaláltam,
mint egy tündér-regében.
Mind-mind azt adtad, Eszter,
mi kell: mi nélkül élnem
húsz évig oly nehéz volt -
látod, csak félig éltem,
mert eddig nem szeretted.

Mi vagy nekem? A harmat
üdítő könnyűsége -
s az ég, a messzeség vagy:
a gyermek Áfrikája -
mint négernek a rézpénz
a költőnek Róma, Párizs -
kenyér az éhezőknek,
forrás a szomjazónak -
kislányok kóc-babája -
mint szőlőknek a napfény,
eső a földmivesnek -
mint Didó Aeneasnak;
a bor Anakreonnak
s a nadrágszík tenéked:
a minden vagy te: Eszter.

Többet nem mondhatok már -
neked sosem hazudtam:
a megfogalmazás vagy.

Szükségem van rád

Úgy kellesz Eszter, mint betegnek
jó szó, tárt ablak, gyógyszer, orvos -
mint anyja melléhez a gyermek:
ragaszkodom biztos karodhoz.

Ó jaj! ha elveszítenélek!
lámpásom vagy az éjszakában!
mit ér, ha nem követhet téged:
messétek le inkább a lábam!

Szükségem van rád, benned élek,
benned és általad vagyok csak -
mint lámpa pillét, vonz a fényed;
de kegyelmezz bolond rabodnak.

Ne perzselj még halálra, édes,
hadd pusztuljak lassú tusával -
öled olvasztó tégelyéhez
engedj: úgyis egy a halállal!

Alszik a kedves

Alszik a kedves. Lám, betakarja ölét a kezével:
meg ne rabolja tüzét a manó; hús éji nyugalját!
Alszik, a vágya betelt s üde hab csacsog ajka szegélyén;
szép feje fészket rak, fürjként, fejem és a nyakam közt.
Szenderedő vagyok én is: azonban hessen az álom;
mert a szívembe nyilall: nézd csak, sose láthatod eztán!
Nézem: az éj kegyes és felküldi az égre a holdat,
hogy szeretőmre terítse a fényét, mint puha leplet.
Mily arany, őszi-szinű: remegő öle drága bozótja!
Telt az alakja: Rubens eleven festménye a teste!
Combja erős, dacos is: feszítő kezem összeszorítja,
hogyha makacs, ám, ha akar, jaj: hogy tud ölelni!
Tompsona halmait oly jó gondtalanul veregetni:
gömbölyödön feszül ottan a bőr! s finoman bizseregve!
Ringani szoktam bársonyos, asszonyi melle rugalmán!
Szép a bokája, de azt nem nézem: láthatom utcán
ép eleget: meg a térdét - most divat ezt mutogatni!
Köldöke lomha hajó: a hasán ring, mint vizek árján!
Hóna alól kicsi kecske-szakáll fura illata szálldos!
Gyöngyével disziti s telefüggeti már a verejték
lassan egész testét: meleg álma lehet neki rólam!
Ébredszik, furcsán: nyújtózva kicsit, szeme felnyílt:
lágymosoly ébred az ajkán, hogy rámnéz: odabújik
hozzám és keze már vágyón lehanyatlik öléről...

Élet vagy s halál

Mint árammal: veled vagyok telítve,
te lüktetsz bennem, forrón, vér helyett -
tüdőm meg sem moccan, ha nem lehelsz rám:
te irányítod lélekzésemet.

Azért van lábam, hogy hozzád mehessek,
karom, hogy néha megöleljelek -
fülem, hogy mint perselybe dobod a hangod,
szájam, hogy szólni tudjak veled.

Érted van minden érzékem s megállnak,
akár az órák, hogyha nem leszel -
most is hibás a szerkezetjük:
pedig vagy még: csak ép nem vagy közel.

Tüdőm recseg, berreg szívem bolondul:
belém a lélek is csak háltni jár -
szíved verése írja életem, mert
te vagy számomra élet és halál.

Talán a jövő

Ha nem kellek, talán még vénkisasszony
leszel majd rút, ijesztő pápaszemmel.
Nem örvendek: nem lesz belőle hasznom;
azért mondom csak, mert ilyen az ember:
örül, ha kint okoz, örül, ha bánthat:
te is, jaj mikkel taglóztál le engem!
s mégis, mint egy ökör járok utánad;
mert nem lettél ezzel kisebb szívemben.

Cukros-dobozban őrződ majd a képem,
levelem, versem átkötöd zsineggel -
s rakosgatod majd sok magányos éjen,
de hasztalan: nem jó előbb a reggel -
a vánkosod ölelgeted helyettem,
fel-felbőgsz, mint anyját-vesztette gyermek -
„Bolond voltam! hát mért is nem szerettem?”
s a vánkosok, jaj, vissza nem ölelnek...

Motoz sok versem szüntelen fejedben
- ez is - és majd sóhajtod: „- Ó, a drága!”
S ha jársz-kelsz erre-arra, hevesebben
zeng kihült szíved nevem hallatára.
És lassan nem leszel már biztos benne:
mit éreztél, hogy éreztél irántam -
megszáll a vének kótyagos szerelme
s szobromnál settengsz folyton gyászruhában.

Meghalsz, ha meghalok

Lassan öld meg magad szivemben,
oly apránként, hogy észre sem vegyem:
csak érezzem; már csöndesebben
kívánlak s ritkábban kellesz nekem.

Egy-két sejtem öld meg naponta:
a láthatatlan láz is lassan öl -
ne ölj egyszerre, mint a bomba -
ne sujts oly hirtelen, mint az ököl.

Gondold meg: míg én: addig élhetsz:
tükör vagyok, mi tégedet mutat -
s ha összezúzol, nem remélhetsz,
mert velem együtt szétzúzod magad.

Ki tudna még így megmutatni?
hol van, ha van: még egy ilyen tükör?
Sujts hát, ha meg tudnál tagadni:
hanem hullásom téged is megöl.

Légy, Eszter, költemény

Csak négy hónapja hordozlak magamban,
mint nő vágyból fogant csöpp magzatát -
mégis oly óriássá nőttél bennem,
hogy már nem tudlak tartani tovább.

Világra hozlak, kinnal és jajokkal,
láz marcangol s dermeszt a félelem -
vadul fetrengve présellek magamból,
hogy kinn légy már a fényen s életen.

A fájás szűnik és megint megújul
s egyre késel: még mindig nem te vagy:
egy hang, egy mozdulat még csak belőled,
de, lám, egészsed még belém tapad.

Segíts nekem! akarj te is születni,
lásd, annyit és hiába szenvedek -
s míg fetrengek, kétség kétségre kínoz:
mi lesz belőled: tündér? szörnyeteg?

Tőled fogantam s téged kell világra
hoznom: tündért tündérnek szülni meg -
de hátha enyém lesz minden vonásod:
borzongtató, hat-lábú szörnyeteg?

Mindegy, kellesz: nem hagyhatlak magamban:
míg bennem vagy, csak félig vagy enyém -
engem kínoztál, hát nekem szüless meg:
s helyettem élj: légy Eszter költemény.

Egy vagy velem

Ó, hányszor mondtad: összetartozunk,
mint két cipő s a csillag és az éj -
mert elválaszthatatlanok vagyunk,
akár a szenvedés s a szenvedély.

Közös már mindenünk, egy vagy velem:
te mondd ki, mit megfogalmazok -
hajam sokszor hajadként lengetem
s arcfintorom gyakran arcfintorod.

Lásd, mindened szegényebb nélkülem:
az életedhez én vagyok a só -
s ízetlen nélküled már ételem,
mit inkább csak otthagyni volna jó.

Fák, fák nélkül oly elhagyott a táj,
díszítsd magaddal mindig életem -
a föld virágok nélkül oly kopár;
díszítsd föl, Eszter, életed velem.

Lemondásféle

Te is múló sárból vagy, mért szeretlek?
mi vagy? pár méter bél, néhány zsiger -
öled van néked is, tüdőd és melled,
szád, mint bárki másé, épúgy tüzel.
Sejt-halmaz és rútul bomló anyag vagy:
egyszer még férgeket hízlal hasad -
zsíros kóc-íze van csodás hajadnak,
s olykor téged is görcsök bántanak.
És szűksegelsz, hány sz is talán, szagod van:
mert élsz és működik gyomrod, veséd -
lásd, én nem az vagyok, ki majd titokban
angyalnak képzei szerelmesét.

Ez vagy, de nemcsak ez, még mennyi más is,
hit és rajongás, játék, értelem -
ma lankadás, holnap meg lobbanás is:
hogyan lassan átsuhanj az életem.
A sárból, lásd, az égbe ívelek fel,
a föld, látod, mégsem az én hazám -
és lassan egy leszek már az egekkel,
mert belőlük hulltam ki hajdanán.
Egem voltál és kihulltam belőled,
de én már, jaj, veled egy nem leszek -
kiégetted szívemet és velőmet,
s nem nekem: másnak nyujtottad kezéd.

Megint füstből véstem szobrot magamnak,
és épp ezért a balta sem segít -
az évek most megállnak s nem rohannak:
soká nyögöm még, Eszter, terheid.
Soká? míg élek, minden pillanatban,
nem oldhat ki belőlem senki sem -
csak üldögélek, nők mellett, riadtan
és ajkukról a te szavad lesem:
téged kereslek minden mozdulatban,
minden percem, csókom megmérgezed -
mennyit átkozlak még, hogy rád akadtam
s velem így megszoktattad mérgedet!

Vigyázz! ha elhagysz is: megfogtalak már:
mint börtön őriz harminc költemény -
magad tagadnád meg, ha megtagadnál:
s mit szenvedsz még, hogy nem lettél enyém!
Rakétaként lobban majd el szerelmed,
miért rajongásom most eldobod -
meglásd, engem kívánsz, ha más ölelget,
s árnyam miatt nem lesztek boldogok.
Benned leszek, örökké, mint a tüske,
mert én is, én is megsebeztelek -
megéghet, ki csak épp belép a tűzbe:
vigyázz, te is megszoktad mérgeimet.

Eszter vigyázz! sok-sok vers lesz a bosszúm
s mind rám emlékeztet, meddig csak élsz -

Eszter nélkül

Egyéb versek (1946-1947)

Önéletrajzi jegyzetek

Néhány angyalt és csillagot, néhány
pusztító mennykövet s tán kénköves
esőt, poklot-jajdító fürgeteggel,
álmodtam hajdanán ifjonti lázban.
Miért? s mi volt a célja álmaimnak?
Azóta sem felelt rá senki, semmi,
csak voltak és csak úgy álmodtam őket...
Akárha bárány vagy árvácska volna:
nem volt nyomasztó és szivet-szorító;
talán az sem lett volna még szelídebb,
ha hullámról, csipkéről álmodom -
tej és méz-ízű volt e néhány álom.
S mindig csak álom volt: sosem valóság:
vágytam nők gesztenyés mellén pihenni,
s besüppedt mind alattam, mint a köd.
Hogy kellett volna jó ölük! S hiába!
Érintésemre minden szétfoszolt,
huszonhét évig árnyakkal feküdtem:
a bűn hiába kellett volna nékem,
én: én nem kellettem talán a bűnnek...

S miért mindig kastélyok és habok
és gyermekláncfüvek, csipkék, pacsirták,
s ha felhők nem: hát akkor csillagok
s esők, szelek s villám-vonzó keresztek
között kell élnem és róluk dalolnom,
miért nem inkább farkasok neveltek
világraszóló városok urának;
mért nem vagyok inkább új Romulus,
mért kell foszló szavakkal bíbelődnöm:
ködből nem-illó szobrokat faragnom?

Csak árny vagyok, multak s jövők határán:
csak árny, pedig lehetnék fénysugár is,
mely árnyat ad, vagy tán a nap maga.
Lehetnék! és mindig csak ez: lehetnék,
de még sosem voltam s nem is leszek...

Tigrist csak néha láttam álmaimban,
s talán nem is volt tigris, csak puhán
imbolygó macska, mit felnagyítva néztem:
kicsiny játékszert tátogó toroknak,
egérkéek ördögét királyi vadnak...

S aztán a sok-sok furcsa, érthetetlen
fél-ébrenlét és néma döbbenet,
hogy már halott vagyok s nem én vagyok:
rég-en-halott költők szavával élek
s végigélem sorsuk minden szakát,
az eszmélésüktől a pusztulásig:
vért hányva és tengerben fuldokolva,
vagy mozdonyok között s gonosz kötélén:
kirobbanó és lassú csillogásuk
minden csöpp árnyalásán átsuhanva.

És mennyi nőt szerettem, mennyi közt
forogtam megtiprottan és bolondul:
Fannyk, Helénák, Lesbiák között -
volt sok hamvas homlokú szép szűz rimám
s fekélyes, ám ártatlan utcalányom:
- lehet, hogy csak álmodtam őket is -
de volt egy, egy, kit nem tudok feledni,
mert égi-nagy kötésekkel kötött,
s kiért emésztődöm, bár rég-halott,
de mellém ül és átkarolva tartom,
ha csüggedek, ha Eszter elhagy is:
lágycsókus déli álmom: Mary Shelley...
Miért szeretlek ily ragaszkodással,
kinek még képét sem láttam soha?
Az eszményit számomra mért jelented?
A nők között mért épp téged kereslek?
Eszterben téged véllek felfedezni:
azért ragaszkodom hozzá, rajongva.

A tornyok egyszer összeomlanak,
a víz fölcsap; mindent beleng a hab,
a lankadás a tűzre ráhajol,
s kiég a Föld is, mint a szenvedély,
mit már nem éleszt többé semmi játék.

Ó, hát a csönd, a csönd se már enyém?
Őzek patáin száguldtam tova
agancsos-lombú erdőségeken,
hol szarvasok kísérték éjszakánként,
mint óva-intő lelkiismeret,
s mégis befűt a tél: nem is havával,
hanem szikrázó, tiszta értelemmel,
mely néha felgyúl bennem, mint a köd,
ott fenn a szárnyas csillagok fölött
fölgyúl s akkor mindent-mindent megértek:
a titkot, mely itt mindenütt kereng,
a Mindenségben éppúgy, mint eremben,
a titkot, mely nem is titokzatos,
s oly egyszerű csak, mint a szél s a felleg,
s mit, épp ezért, nehéz kimondani...

Világosság, ó, tündöklő, nagy ékszer!
Egy hópehelynek árnya hullt reád,

s jaj, most kimondhatatlanul sötét lett.
Világosság! küllőid hol forognak?
Te nemzettél hét őszön s télen át:
mért hagysz egyszerre, fénytelen magamra?
Árny s fény cellázta minden percemet,
a rácsok közt ezer csillag repült be:
megannyi soknyelvű lángragyúlt darázs -
de mind, mind-mind kioltódott a hóban,
mely álmom, fény helyett, bepermetezte:
lassan rakódott rám, akár az éj.

A bölcsesség almáját nem kívántam,
mert tudtam: bölcsnek lenni szenvedés;
gyümölcsök ízét én ritkán szerettem,
csak színüket, mi visszatükrözött,
mint minden évszakát a játszi ég.

Az életem pillére mindig ősz volt,
ősz és tavasz; köztük ívelt a tél:
szivárvány-könnyű hídján átlebegtem
a hajnal és az alkony köd-fokára,
hol tíz eltékozolt nyaram kerengett.

Flamingók! pingvinek! dal-hallgatók!
Tengerre bár nem keltem még soha,
úgy élek, imbolyogva köztetek,
mint egy nyugalmazott őstengerész:
bölcsen lengetve züllött bajszaim.

Többször voltam kegyúr, akárkinél,
szavamra hajnalokból éj hasadt,
s havat fogant a tiszta messzeség.
S hányszor, hányszor bontott ágyam vitorlát
tengerré álmodott józan szobámban,
mert mindig álom volt a fegyverem:
a mord valóság víg iker-születtje.

Nők védő combja közt a képzelet
ó mennyit forgatott! míg buggyanó
ölek helyett gyáván magamba martam:
szétszórva élet-oltó kincseim -
Yvette, Zsuzsanna, Anni, Eszter álnév
volt csak, mert mind önnönmagamhoz írtam:
mint Nácisszus, mindig magam szerettem.

Ha meghalok, tudom: magasra tartom
a Földet majd minden világ fölött,
miként Holofernes fejét Judith -
a Földet, mely nem adja nekem:
a békés porladást, mint annyi másnak.

Meddően kék volt eddig életem,
a hó hiába bomlott hét színére:
belőle kék jutott csak kis-koromra,
mert hattyúszárnya volt tündér anyámnak,
ki lombhullásokból fogant meg engem.

Ó Október! Színt-tékozló ecsettel

rajzolsz lelkemre lassú hervadást.
Ó Elmúlás gyors hírnöke, miért
pötytyözgeted bíborral napjaim?
Erdőkben bujdosom ifjú nyarammal,
hol őzeztől tanultam karcsuságot,
és zizzenő zenét a szürkületől -
s talán hiába, mert napod megérlelt;
mi zöld ígéret volt: csodás ajándék:
gyümölcs aszúja és méhek bora,
folyékony napsugár, páratlan illat,
huszonhét érlelő tavasz zamatja.

A sürgető halál hiába hívott,
tüdőm-szívem hiába is facsarta;
miként dárdát hajító négerrek:
új név alá rejtőztem el előle,
s így még sokáig hasztalan keres.

A szenvedés jó tisztító tüze
azonban élni, élni megtanított -
az ajkon vértfakasztó rettegés
lecsendesült az égi távlatokra:
ahol fényévek ezre röpké sóhaj,
a Mindenséghez mérve messzeségük.

Mit bánja hullását a zsendülő
levél? A hervadásán nem mereng:
kibomlik: él - virít és elvirít;
bomlásával segítve újak életét.
S akár ne is szökellne sárga táncra
a lilium: a téllal ellebeg,
de ha két forduló is: kell a tánc,
ha csak huszonhét év is: kell az élet.

Október! Még ne vígy el, élni hagyj még:
hadd nézzem majd egy nyári pirkadatban
dércsípte vállal, zuzmarás hajammal
az élet és halál könnyű futását,
hogy szökkenésemmel köztük teremve
áthágjak minden űrt az ég felett.

Himnusz Budapesthez

I.

Ez már az ősz: esők pállott cafatja
lóg rád, s a nyirkos ég megállt fölötted,
miként ha minden átok rádszakadna,
hogy fel ne tápázkodj alóla többet,
mocskos szálakra úgy hull most az ég szét,
lágyméltóság, téli tisztasága,
a köd alkonyi sárga
hulláma nem leng a királyi Várra

többet, s már nem csillantja fel acélkék
szikrájú forgását a nyári hajnal,
sem a tavaszi hó ezüstös ércét.

Csak hull az ég dühödt, konok haraggal,
mint istenek világ-verő vad átka,
mintha egy sereg ködsipkájú angyal
szabdálná egyre, láthatatlan pallosokkal.

II.

Elmúlt a nyár, s villáma nincs az ősznek;
nem gyújt többé az istenek haragja:
mennydörgésük nem dúlja föl a csöndet,
lehelletükből nem fut már viharra,
már csak könnyük hullatva átkozódnak,
s eltékozolt egekkel
virrad az őszi reggel,
s csapkod az ősz, mint vad tarajú tenger.
A lágyan hulló nyári csillagoknak
emléke néha hogy szemembe szúr még!
de elfelejtem őket is maholnap,
elrejt mind az ősz, s ha megvakulnék
most, tenger sötéttel mindig november
zúgna bennem: sosem nyár és azúr-kék,
míg el-nem-altatnál, színes halál, te túl-szép!

III.

Ó, vakon mi maradna meg belőled,
Budapest: Duna gyöngyét rejtő kagyló!
A János-hegy? a Rózsadomb? Szemplő-hegy?
a városligeti kedves halastó,
hol Anonymus üldögél merengve?
Huszonhét évet éltem
eddig, s huszonkét télen
fűzött hozzád fehér gyermek-szemérem.
Az Epres-kert ropogó-havú csendje
közt, míg suhantam, mint a hó zenéje -
Krúdink megfoghatatlan végtelenbe
lejtő szavai mellett mendegélve -
te voltál, Budapest, anyám s nővérem:
anyámabb anyámnál, ki most, ha élne:
könnyes szemmel ölelne tégedet szívére.

IV.

Mennyit köszönhetek neked, te kedves!
Ha te nem vagy: régen halott vagyok már,
kicsit mindig beléd voltam szerelmes,
s hogy élek még: erőt hozzá te adtál.
Hogyan becézzelek: drágám? szerelmem?
jaj, mondd: ki szebb tenálad?

Ó Pest! csodás ruhádat
mohón széttépte bár e kapzsi század:
egyetlen lányod sem hódít meg engem,
mert szebb vagy minden-minden földi lánynál,
ki itt kerengsz, forrón, lélegzetemben.
Mért hűvösebb a csóкод, mint a márvány?
Szivedben mért lakik tündér alázat?
Kedves, ó, ha egyszer valóra válnál:
milyen fakó lenne melletted a szivárvány!

V.

Sok kedves erdőd még Eszter hajánál
is selymesebb és titkot-ringatóbbak -
megannyi tornyod karcsú, mint a nádszál,
s mikor feltűzöd néha éji holdad,
még a lélegzet is eláll a számon.
A hűri hozzád semmi;
a háremekben ennyi
szépséget nem lelt egyetlen effendi.
Reád, ha ezer évig kell is várnom,
virrasztok, mélyen alvó Csipkerózsza,
hogyan nászra dőlj velem majd nyoszolyádon,
s aztán: mit bánom, hogyha haldokolva
hullok el: dúlt erekkel - csak szeretni
egyszer engedj, királyi szép hetéra:
ki szebb vagy, mint a mondai csodás Heléna.

VI.

Szép vagy! hogyan fokozzalak, te Legszebb?
Milyen szó volna rád a legtalálóbb?
Miféle vad zenéjű ékszereknek
szikrájából szőjek nevedre hálót?
Te drágakő! te vagy a Föld smaragdja,
nem-égi, földi villám!
áttetsző égi hullám!
Miként a hattyú, hullj, dalolva hullj rám:
csak sújts le, ölj meg, vagy fogadj magadba!
Ó add, hogy egyszer véled egy lehessek;
ó ne örökre, csak egy pillanatra!
Míg lüktetéseddel együtt kerengek:
segíts Ég, Föld s Pokol minden hatalma!
S ó Pest, öled nyisd meg fáradt fejemnek,
ha egyszer átölelt megtisztító szerelmed.

VII.

Nem, nem hasonlítasz Te semmihez sem:
magad vagy a legtündöklőbb hasonlat -
s hozzád hasonlót oly nehéz keresnem,
mert melletted minden hamvába roskad -

a hold: korong csak és fénypont a csillag:
csak est-elő az alkony -
tehát róluk szavalnom
nem volna méltó hozzád: Legszebb Asszony!
Lásd, hát megint, megint csak így szólítlak,
mivel szeretlek és minden szerelmes
oly együgyű s egy: mint rózsailat -
bolondul ismétlgetem, mert kellesz,
úgy kellesz, mint kell, hogy halljam a hangom
ha melletted vagyok, szívemben csend lesz,
s közelebb kerülök a biztos Végtelenhez.

VIII.

Tejút! Dunánknak égi mása vagy csak,
s Pest száz színétől villogtok ti bolygók!
Ó Antares! Téged is megtagadlak,
mert minden este száz hozzád hasonlót
látok kinyílni itt a lassú ködben -
Vénusz - Szaturnusz - Plútó:
mint lilium lehulló
lágyszirma, jaj szépségetek oly porló!
Ha sas, sas volna, mely magasba röppen,
a Szépség: Pest a mennyet átsuhannád.
Te feszülnél az ég helyett fölöttem.
Te hullatnád reám mennyei mannád:
világot átforgó egyetlen bolygó,
s úgy tisztelnének, mint tiszta Madonnák
szepültelen-fogantatású édesanyját!

IX.

Ó Pest, bálványom vagy nekem s hazám vagy,
kinek nagyapja még neved se tudta;
éretted hálát adhatok anyámnak,
hogy nem ködös Nyugatra vitt az útja,
s hogy nem Prágában szület meg más apától.
Itt hordozott tebenned
pirulva, mint a szentek,
ha előttük félénk imát rebegnek.
Hogy élhetnék tőled messze, távol:
Párizs, New-York vagy London katlanában?
Van-e még város, mely ennyire kitárul,
mi így föllelkesítené a vágyam?
Ó Pest! Értelmet adtál életemnek:
nélküled már porladnék konok halálban,
de így az életet, lásd, újból megtaláltam.

X.

Elmúlt a nyár: minden gyümölcs beérett,
ez már az ősz: dérré fagyott a harmat,
de én most is a régi lánggal égek,
most is a régi szerelemmel akarlak;
eret-tépő, porlasztó szenvedéllyel
Budapest, te halálos
ölelésű vad város,
Mindenségbe jelző hatalmas fárosz!
S ha nem szeretsz: porlasztó tűzzel égj el,
porig lerontó kénköves viharban,
lobogj eget-perzselő hetven éjjel,
nem enyhülő lángokkal szakadatlan -
s aztán jöjjenek hát a Szél virágos
rózsái is, mint hajdan Babilonban
s megtevesztő homokkal fussanak be nyomban.

Könyörgés a szenvedésért

Sarkantyúzz csak bordám közé, dühödten!
Még-még! E fájdalom kevés: nem érzem
még dalt serkentő vészes gyilkolásod.
Rázz meg elfásuló alapjaimban,
hogymás legyek: több, jobb, mint voltam eddig:
ó, benned, benned hadd szülessek újjá!
Csak vágj belém, sújts lázzal és lazítsd meg
tüdőm szövetjét, vérem surranását;
csak tépd szét dünnögő szívem cafattá,
nem baj, ha holnap meghalok, de add meg
nekem az élet megfogalmazását.
Húsz sorra adj erőt, adj tízre csak, de
oly végső és tökéletes legyen, mint
a Halál s egyben oly velőbe-rázó.
Ha félig élsz, mit ér a hosszú élet?
Ha nincs napod, nem érik meg vetésed.
Napom helyett érlelj tökéletessé
fogantatással együtt fogant láz,
érlelj, hadd érjek alkotó erővé.
Tíz sorra égjek, vagy tíz szó legyek csak:
de még végsőbb a tíz parancsolatnál,
tíz szóba sűrítsem mindazt, mit Isten
öröktől elgondolt és megteremtett.
Sarkantyúzz hát belém, te, kín, dühödten:
hadd, hadd legyen hatalmas pusztulásom!

Hol settengsz, halál?

Elfáradtál tudóm? A sok kis érben,
mely pók hálójaként sző át meg át,
megint a láz suhog, mint annyi éjen,
mikor gyűlölve képzelt rózsafák
tüdőt-fojtó, nehézkes illatát,
bénító, gyilkos görcsökben szorongtam,
és Istenben sem hittem, csak porokban,
mik zsongítják e fájó életet.
Ahányan élnek, annyi templomod van
Halál, s maholnap templomod leszek.
S vajon ki kérhet tőled vissza engem?
Nem tarthat itt tovább már semmi tél -
ég s föld; a világ elporlad fejemben
s ha nem leszek, hiába él, ki él,
fehér álmod hiába sző a dér:
számomra annyi, mint a fény zenéje
annak, kinek hálóg tapad szemére.
Az élet elzengi hattyúdalt,
s ha a fényből átfordulunk az éjbe;
füstként száll el fejünkből a világ!
S mert mindent újraalkottam magamban,
a Mindenséget is szétrombolom -
széthull, ha nem fújja többé az ajkam:
a Mindenséggel vész együtt porom,
mint lánggal a füst, pernye és korom.
Egy kissé mindig isten minden ember,
világot alkot újból, értelemmel:
s ahányan élnek, annyi a világ.
Halál! ó bennem gyorsan, még ma zengd el
az élet elbúcsúztató dalát!

Gyermekeket talán

Úgy élek, mint erdők mélyén a dúvad:
embertől elverten, magányosan -
de magam elől nincsen hova bújjak,
nincs hova elrejtsem magam.
Az emberek kegyét be sokszor lestem,
s nem jutott belőlük egy morzsa sem -
kínlódtam sokféle nagy szerelemben:
de nem lett jobb tőlük az életem.
S most huszonnyolc évemmel felkiáltok,
és durva, faragatlan a szavam -
Ég! egy szerelmet adj, vagy egy barátot,
gyermeket, hogy ne legyek így magam!

Mert félek! Az egyedüllét behorpaszt,
s vállam lekókad már a föld felé -
mint fát a szú, magányom egyre korhaszt:
már alig vagyok így az életé.

Ó, álmokkal kezdtem valaha én is,
de lassan behálózott a magány -
még föl sem értem, máris lefelé visz
utam és már reményem sincs talán.

Ne barátot adj Ég! és ne szerelmet:
egy csöpp kis gyermek kellene talán -
a barát itthagya, a szerető elmegy
s utánuk még sorvasztóbb a magány.

Ó, add meg, adj értelmet életemnek,
hogy ne éljek így, ilyen céltalan -
váltson meg végre engem is egy gyermek,
ha már én meg nem válthatom magam.

Lassan hanyatlom kedvemben, erőmben,
mely koporsóm lesz, nő már az a fa -
ha nem lesz fiam, nem leszek időtlen.
Halhatatlanság: az élet maga.

A kétség óráiból

Keserű ködben, hóhullástól távol
engem már árnyékába szőtt az éj,
tudok mindent az édes ifjúságról,
vendégem volt már sok-sok szenvedély,
s nem vagyok semmi, se gyáva, se bátor
alázatos sem és nem is kevély -
nem vagyok angyal és nem vagyok ember,
mihez kezdhetnék hát az életemmel?

A vers nekem már rég koporsó:
beléfekszem gyámoltalan -
minden sorom talán utolsó,
de mégse végső még szavam.

Halál! Halál! Halál!
levél vagyok, levél -
csak egyszer hullanál
velem, le mint a szél -
levél: a szél halál -

Ó a halál! a halál! liliummal alél el az illat -
hullani kellene, hallani dallamod, élet, elomlón,
lágylila éjjel a fellegek álmaival s elaludni,
lengve levél, daloló levegő lebegő ölelésén...

Már készen áll az éj
minden homály
miként a szenvedély
oly mély a táj
éjnél nem több ne félj
a Halál

Mint csillagfény, megfoghatatlanul lebegve
álmok s való között táncolni könnyedén -
öröktől fogva vágyom szétzilált egedbe
Boldogság, bár tudom, hogy nem leszel enyém.
Az élet terheit már nem birom magamban:
egy nő kell, hogy megossza vélem gondjaim -
oszlassa bénító magányom lankadatlan,
ringasson gyermekként gyógyító karjain...

Üres vagyok, nincs semmi bennem,
tíz év kiégetett egészen,
jelzőim lassan megfakultak,
nincs új már színemben, zenémben -
tíz év száz verse közt nincs egy sem:
nincs végső, áldott megfogalmazás -
már csak szélmalmokkal verekszem,
mert minden új versem újabb bukás.

Mi új volt bennem, eldaloltam,
nem bíztak rám sokféle dallamot,
és most összegzem elbukottan:
legjobb talán, ha végleg hallgatok.

Ó csönd! némíts el engem!
a hallgatáshoz adj erőt -
hadd küzdjenek helyettem
a frissen érkezők- - - -

Epe, ecettel

I.

Bocsáss el, ifjúság, mint őszi lombját
a kék erdő ezüst tél kezdetén.
Riadt vagyok, már nincs bennem remény,
a régi pasztellképeket nem ontják
fanyarrá érett, kóbor verseim,
nem rabszolgám a ritmus és a rím;
már úgy vezetnek, ahogy kedvük tartja,
s ha, néha, volna még mit mondanom:
hát csak durván legyintek és hagyom -
megbékélt hassal fekszem ki a napra
inkább, mint egy barom.

II.

Felhő-szagú, hó-álmata virágok,
ti enni-nem-kérő, drága díszletek,
ti, kik közt ifjan jártam s lengeteg,
ó, már nem gondolok annyit reátok,
azon tűnődöm - csillagok helyett -
hol adhatnám el jobban versemet,
mert úgy vágyom néha egy csirkesültre,
mint régen arra, hogy egy kisleány
száján megfürdessem szemem s haján
végigsímítsak, némán, szemlesütve.
Így volt ez hajdanán.

III.

Ez sem költészet már, csak lomha próza,
még úszik benne néhány sárga rím -
sárga - mert irigylem kartársaim,
bár legtöbbjük szintén verssé aprózza
csak azt, mi duzzad benne pöffeteg,
s ha kidekázta szépen: oly beteg
utána, mint egy kornyikáló kandúr,
vagy torkát fájlaló, kehes zsiráf.
„Büdösnek tetszel lenni már világ” -
mondom bölcsen, minthogyha én a Kant úr
volnék: „Sej a zapád!”

IV.

Ilyet mondani! Nem vagy úri dáma!
Hová tetted szépséges lelkedet?
Az angyal bennem már rég csenedesebb,
és szárnya: ördög vasvillája árnya.
Ki hajdanán varázsló voltam, és
ha szóltam: zene volt - ma bégetés
kotródik csak ki szájamon helyette.
Valami oda lett: az ég, a dal -
számomra már minden olyan fanyar,
mint egy totyakos medve mic-mac kedve,
ha-is epébe nyal.

V.

Ó, van-e szó, a hallgatásnál tisztább?
Magad mért mutatnád? A rejtezés
nem őszintébb-e, mint a felfedés,
mely megmutatja bárki bárgyú titkát?
Oly keserű vagyok, mint az epe,

vagy egy kivénhedt majom ülepe.
Ha bableves vagy főzelék-evésnél
engem néznél, nem kellene ecet
hozzá: megsavanyodna ételed
gyomrodban, - és ha mindig engem néznél,
fuccs lenne életed.

VI.

Kotyogj csak! - tüzelem magam a dalra,
tépázva, rázva lelkesült fejem,
orrom tintába bárhogyan verem,
oly messze már a Múza nyalka talpa!
S a Múza, hogy nem incseleg velem:
végignyúlok az áldott hencseren,
és hortyogok vidáman, mint a bunda.
Ifjan nyugdíjas költő lettem én,
oly sárga lötty, mint... egy tojás-lepény,
kinek, ha alszik, az már testi munka:
beléfárad szegény.

VII.

Magányom barlangjában bolygok egyre,
mert embereknek nincs hozzám közük;
s ha volna is, legyek akárhol, mindenütt
mindig rámtámad a magány sziszegve.
Hová rejtőzzem, mily szoknyák mögé,
hogymagamé legyek s az életé?
Hogy már ne kínozzon a menni-menni,
hogymár maradni tudjak: itt vagy ott -
Barátaim! „*Sínadrág!*” Fogjatok
közre és próbáljatok meg szeretni -
ha nem: elpusztulok.

VIII.

Az útjaim már nem visznek semerre,
magukba térnek vissza, mint a kör.
Vad rémület szállt meg és még megöl
a társtalanság őrjítő félelme;
szorongás kap szívemhez hirtelen,
ha egyedül vagyok, ha nincs velem
a kedves: ha tudatosul hiánya;
az életem már csak embertelen
véget-nem-érő ádáz félelem,
mely eszemet és szívemet zabálja
s hízik a véremen.

IX.

Tudom: lényemmé szervesült magányom
mélységét semmi ón nem méri fel,
s nyugodtabb nem leszek, míg nem ível
át életem a gyógyító halálon.

Nincs mit tennem: hozzám nőtt, mint a haj,
de jaj, mégsem hullik ki oly hamar.
Talán, ha valami végleg lekötne;
a költészetnél több: egy kis család,
melynél többet nem lehet ideát,
sokat felednék - ha nem is örökre -
s nem volnék csupa vád.

X.

Ó, csak izzíts, Magány, szörnyű kohódban,
és vadul kalapálj csak szenvedés!
Nem életem: a vers fontos - merész
legyek majd, ha már eleget kínlódtam,
s ne az eget fejezze ki szavam:
mindenkitől különböző magam -
nem ifjúi bájjal, de férfi daccal -
legyen benne a vérem és eszem,
és érződjék csak minden versemen
az emberré kényszerült bukott angyal.
Sors! add, hogy így legyen!

XI.

Mert bizony nincs értelme többet írnom,
ha a nagy ég nem tesz velem csodát.
Szép volt a dal: őrzí az ifjuság
lázában telefirkált sok papírom,
de ha újat eztán sem adhatok,
hát minek szaporítsalak, dalok?
Agyam már rég efféle tervet forgat:
libát hizlalok, borsót ültetek...
Ájult szépség: Költészet, ég veled!
Nem fogok többé átok-verte tollat -
művelem kertemet.

Ötödik könyv

Pilátusok korában (1948-1972)

Hazám vagy, Ágnes

Akár a téli délután,
Ágnes, olyan fehér a melled.
Ha nem volnál, hova is hajtanám
fejem, hogy néha megpihenjek?
Ágnes, hazám vagy most nekem,
a földnek legdrágább darabja,
ahol megnyugszik zúgó életem
néhány törékeny pillanatra.

Hazám vagy: élő, drága tájkép,
a homlokodnál nem találnék
szebb bérceket sehol
s ha karod olykor átkarol:
békén érzem magam,
miként ha már a föld
nyugodna tornyosan
porló szívem fölött.

Az élet és halál megáll
szememben és szemedben,
ha néha önfeledten
karodban tartasz engem
a vágy cikázó villámainál.

Pilláid zárt védő-sövénye
mögül a boldogság, a béke
surran szívembe át.

Fátyol vagy köztem s az élet között
mely különben agyamon dübörög,
de ha itt vagy, átzúg rajtam a csönd
és lehalkul szívem verése.

Még csak nem is szeretlek régen,
de máris véremmé váltál egészen.
Méhedbe vágyom, hogy gyermeked legyek,
hogyan végleg egy legyek veled.

Ó csak szeress nagyon
oszlasd a válladon
sok kósza bánatom
s berúgató borom
legyen tovább korom
hajadnak illata.

Bolond vagyok: sok könnyű kis halálban,
míg megváltó csodákra vártam,
mások karjába zártan:
eltékozoltam minden idegszálam,
most már csak roncs vagyok: élőhalott.
Ha gyermeked lesz tőlem, Ágnes,
szomorú, vézna kis penész-virág lesz,
mert vérem rég eltékozoltatott.

Szerelmünk talán csak a héják násza,
szívünket tépi már a halál vijjogása,
de még egymás húsába vájnak körmeink.

Mindegy: ha kell, lehullok szívesen,
csak tudjam azt, hogy néha szívemen
- mint egy tavaszt-sugárzó jázmin-ág -
Ágnes kis kontya ring.

Elrabolt világ

Az ég édes volt, mint a dallam,
amit a mandolin dalol:
szikrákként villogott hajamban
s mégsem találok már sehol -
nincs már sehol a birodalmam.

Nincs már! s nem édes fenn az ég:
könnyből patak búvik szivemben -
őzek riadt tekintetét
úgyis már hasztalan esengem:
nem néznek rám rég, ó de rég!

Fáj most, hogy fáj az ifjuságom!
hogy fáj a mandolin dala!
A titkát, a titkát nem találok,
eltűnt s jaj, nem tudom, hova -
nem élet volt: talán csak álom.

Könnyű volt, mint a hópihe,
tündéri volt, akár a farsang -
még mintha most is zengene,
hisz drága kürtjelekkel harsant
fel bennem minden éjjele.

Kártyák színes forgása volt csak,
megvillanó üveggolyó -
nem is tudom, hogy mit daloltak
felette ott a szél s a hó
feldobva őt a csillagoknak.

Fonált ereszték, mint a pók:
a háló már feszül magamban -
várok sok régi illatot,
de úgy várok, olyan riadtan,
mint az, ki érzi, hogy halott.

Megdőlt a mult fölött hatalmam!
A rózsailleszt nem felel,
hol vagy már tündér birodalmam?
Üzenj illattal, sok kehely!
Hálóm nem zeng, hallgat a dallam.

A mandolin dongó dalát
azért még őrööm, nem felejttem -
és csak hagyom; hadd járja át
most minden ízem, minden sejtem
vele egy elrabolt világ.

Mutatvány a cirkuszban

- - - - És míg zengett a szakszofon és pergett a dob,
az igazgató újabb ráadást adott.
- Akkor hát lépjen egy bohóc elő!
S egy kóc-evő
földre hajolva jött elő s fejét levette:
de nem volt semmisem megette.
És úgy állt ott, fejnélkülivé válván,
zöldben, mint egy megsérült inka-bálvány.
S miközben néhány tréfát mondott,
eldobta a fejét, mint egy korongot,
s majd mint egy futball-kapus, ki épp fejel,
a visszatért szökve kapta el.
S búcsúzóul, ahogy a sapkáját vette le,
a feje megint csak lejtött vele.
S ezzel vége volt az előadásnak.

*

De a bohóc nem ment be másnap,
mert beleszeretett egy szőke lányba,
fejét így elveszítvén vén korára.
Aznapi cirkusz helyett ő nyugalomba
ment, s így a műsoruk azóta csonka.

Három vak egér

Vasárnap három vak egér:
egy fekete, egy szürke, egy fehér,
kiknek a bajsuk összeér,
sajtot szerettek volna venni
(enni),
de mikor ráültek egy kökemény fapadra,
ott ültek sokáig hozzája tapadva,
mert nem látták rajta, hogy: „FRISSEN MÁZOLVA!”
S ekkor a háromra derűsen rászólva
elgurult előttük egy vidám sajt ott
s az éhesek előtt gyorsan tovahajtott.
Azóta három vak egér:
egy fekete, egy szürke, egy fehér
egy padra ráragadtan, éhenhalva üldögél.
(1955)

Őszi akvarell

Kék már az ősz, akár a szilva hamva
Maradj velem ne hagyj ne hagyj magamra
Maholnap itt a hó a dér a harmat
Szeress nagyon kívánlak és akarlak
Még csillag nincs az este fénytelen
Tenélküled minden reménytelen.

Amott ezüst vitorla szárnya lebben
Az ónnal-szótt higany-szín szürkületben
Borzong a víz villózva száll a fodra
Ha itt volnál ráhajlanék karodra
Hol vagy ó merre vagy mily tájakon
Átfogja torkomat a fájdalom

A felhők vére rőt s a vízbe csorran
Kék sellő úszik itt a gyöngy habokban
Egy templom tornya felkiált az égre
Emlékezz mindíg rám szemem színére
Az égen dél felé egy fecske száll
A boldogság a nyár oly messze már

Éjfélről hajnalig

Melletted feküdtem s éreztem éjfél felé vad
szívet-rengető extrasystolákat:
te mellettem mozdulatlan voltál,
mint egy szikla-szirtbe vájt szárnyas oltár.

Hosszú hajad vállamra omló
fátyla volt köztünk a sorompó,
s így nem is éreztem kicsi melled,
mely aranylott, mint hold előtt a felleg.

Aludtál, s aludt a világ is.
A levegőnek volt valami ánizs-
illata, a levegőnek, vagy a szádnak, -
mely mindent örökre áthat,
mint szeretőket az emlék,
s a holtakat a nem-lét.
Aludtál, s mint egy helynek
belseje, kibomlott szerelmed
jószága. S aztán megmozdult az oltár:
mert átkaroltál.

Fájt, nagyon fájt, hogy ott vagy:
megszabadíthatatlanul örök rabodnak
éreztem akkor ott magam
s meghaltam volna jajtalan,
ha lett volna nálam revolver.
De nem volt más, csak Orwell
könyve s így azt olvastam pirkadásig,
amíg be nem dobta piros rózsáit
az ablakon a hajnal.
Akkor ébredtél egy könnyű sóhajjal.

Egy boldog délután

mindezt 1956. szeptember 2.-án 6-8-ig írtam

PILLANATKÉP CERUZÁVAL

A messzeség fölött az ég kék rongya lóg -
vakító szép szemek az őszi csillagok.

KÖLTÉSZET 1950

Isten, haza, világ:
rég letűnt áriák.

MIT MULASZTOTTAM

Vihar volt, ablakomon kopogott a ciklon,
s jaj, nem voltam itthon.

AZ ÉJ DICSÉRETE

Az éj éjjel vámpírként verdesett,
az éjnél nincs szebb, nincs rejtelmesebb.

FÜSTBEMENT HASONLAT

Ha a vers cigaretta, ez csupán hamu,
hogy szíttam valaha, arra azért tanu.

SZÍNES HASONLAT

Ha kék volna a lomb és zöld volna az ég;
a lombhoz hasonlítanám szemed színét.

MENNYIT ÉR EGY EPIGRAMMA?

Ha Párizs megért egy misét,
egy áment ér e semmiség.

NAGY ÚR A RÍM

Van egy való világ s van egy akart világ:
ennek fejedelme a gyáva kardvirág.

EGY BÁTORTALAN SZÚNYOGRA

Szúnyog-koma, csak semmi, semmi izgalom:
szállj rám: soványságod tüstént meghízlalom.

MERT NAP VOLTÁL AZ ÉLETEMBEN

Ahogy a fa csúcsán áttündökölt a nap:
hiányod fogott el - oly rég nem láttalak.

ELLENSÉGES DISZNÓSZAGRÓL

Valaha magasabb körökben pörögtem -
orr-örlő disznószag pörög most köröttem.

LUCIFER A MÚZSÁM

Negyvenöt perce költök
s tiz forgácsot sugallt az ördög.

ZENÉLŐ SOR

És zeng a fűz és zsong a láz.

6 RÍM 6 RÁM

Ülök Agárdon,
nincs messze Gárdony,
s a víz helyett magam költésbe mártom.
Hiába jó rím ez: Cibelka Márton,
nem írom le, mert túl az árkon
vár Tom.

EGY RITKÁN KÖLTŐ KÖLTŐ

Csak akkor költök, ha ceruza van kezemben,
különben életem átalszom, elmerengem.

NEM VESZTA-SZŰZRŐL ÍRTAM

Ha lányod olyan lenne, mint te vagy: okádék,
kár a kéjért, - igyál csak tovább limonádét!

TAVASZI PILLANAT ŐSZEL

Oly ifju e leány, most serdül a melle.

IMÁDKOZÓ JEGENYÉK

Két jegenye ha összeér:
két összetett tenyér.

AKVARELL AGÁRDRÓL

Mint egy eldőlt alabárd, olyan a Velencei
tó, egy pillanattal az éj beállta előtt,
melynek halpikkely színe van.

KOZMIKUS DAL ATOMKÍSÉRETTTEL

1.

Ma éjjel szívemben atom-robbanás volt
s belőle kiszakadva táncolt
az ürtelen ürön át
mint egy születő új világ
száz üstökös, száz csodás hold.

Agyam zengett belé s rakéta-álma
hömpölygött mint a láva
át a
csittuló emlékek csöndes fókuszán,
akár juhok között a köd, - tépetten és kuszán.

Hogy is volt csak?

Már iszkoltak

alattam a szaharák, pampák és szavannák,
félálomban elszívtam még egy kék havannát,
a léghullámokon pörgött a helikopter,
mellette fénycsóvák raja lobogott el
és hang volt már a fény: ördögi-isteni,
fehér volt mint a csend és rémmel is teli:
az én hangom volt s bennem zengett magamnak,
míg alattam zöld tó- és rét-csordák rohantak.

Felettem nem voltak dalok
szívemben nem voltak zenék
a Mindenség is hallgatott
rámdobva bárgyu éjjelét

Kínomra ráfeszültem
mint Krisztus a keresztre
szemem lángolt az űrben
gödréből kieresztve

2.

Más itt fent a világ, az égnek hang alakja
van s hétszín redőit ezernyi hangya lakja
s ha nem tudnád mind-mind egy angyal aktja

Szívem ködből faragta
az ég Mindenhatója
s kitépvén vad haragja
most ég vizén a bója -

Mint moszat a tenger vizében
csüggedten lebegek az égen
de a megdörrenő csendet
mely széthullanom enged
csendjét korhadt szívemnek
még így is elérem

Pilátusok korában

Még élt a költő bennem Csak élve eltemetve
Papír nem fogta versem elszállt a végtelenbe
Rom volt minden köröttem Rom volt minden magamban
Némán nem-szólva szóltam Magam meg nem tagadtam
A kínok golgotáján én is hordtam keresztet
A szenvedés-bitóra naponta fölszegeztek
Ha enni-inni kértem röhej csapott pofámba
Hitvány kis vézna mellem be sokszor járta dárda
Ki irgalmas volt hozzám ecettel vendégelt meg
És részeg zsoldosokként röhögtek rám az elvek
A költők jobbra-balra más-más bitón feszültek
S a senki júdásoknak ma is tart itt az ünnep
Tanítványom nem volt még és így nem jött el egy se
Amit kínok közt mondtam föl senki sem jegyezte
Csak nők kísérték végig Sok bűnös Magdaléna
Ágnes Susanne Zsuzsanna s vagy száz alakban Éva
Ki vergődött de él még az nem szállhat a mennybe
Nem is jön el országom Fény nem derül nevemre
S ha le is vesznek mostan majd újra fölszegeznek
Van kor mikor a költő mind egyformán eretnek

S midőn minden Pilátus kezét fehérre mossa
Ily korban éltem én is
Pedig nem voltam Krisztus csak Orfeusz utóda
(1956. szeptember 24., Szigliget)

**Ha megöllek,
ha majd bosszúm lecsap**

Az lesz a nagy temetési nap!
Külön koporsóba zárom hajad,
Külön koporsóba zárom szemed,
Külön koporsóba a lelkedet,
Külön koporsóba ajkad, füled,
Külön koporsóba zárom fejed,
S külön koporsóba a szívemet,
- mert élni nem tudok már nélküled.

Rondó

Jaj, hol volt páfrány-szín szemed,
mikor meghaltam, akkor éjjel?
mikor csönddé fagyott zenével
vártak kővévált istenek?

Tudtam, hogy elfelejtelek,
mert nem villant belőle fény-jel:
jaj, hol volt páfrány-szín szemed,
mikor meghaltam, akkor éjjel?

Voltál s tudom, szerettelek
egyfajta fájó szenvedéllyel -
most köd vagy, árny-arcod nem ér el:
csak ür van már neved helyett.
Jaj, hol volt páfrány-szín szemed,
mikor meghaltam, akkor éjjel?

Ebéd helyett

Tudom, hogy nem való szakáll a falra,
s az ég lukas nadrágra folt helyett,
tudom, hogy kedves rímeket szavalva
nem üzhetem el soká éhemet,
de torkom most kapar, Frus is beteg,
hiába költöm; álmok közt lebeg fenn;
így hát képzeletben ebédet költök:

banánszós van s tejszínben sült kacsá -
- a gyomrom nem, csak elmém telhetetlen:
mert lelkem olykor kóbor kiskutya.

Utóirat és kérelem

Ha lelkem olykor kóbor kiskutya,
ne kösd meg láncra, hagyd csak kóborolni,
meglásd, magától sompolyog haza,
nem kell örv hozzá s más efajta holmi,
bundácskáját nem kell ám elporolni,
csak hagyni kell, sorvassza bú s hideg:
eszébe jut akkor majd jó kezed,
mely hajdanán oly sokszor elbecézte
s farkát csóválva visszaténfereg
úrnője ringó-ringató ölébe.

Villanelle az ifjúságról

Hová lett karmos ifjúságom,
e víjjogó, borzas madár?
Semerre sincs a nagyvilágon.

Lesem nyomát csodára várón:
- de csönd takarja és homály.
Hová lett karmos ifjúságom?

Felhő a mult, tűnékeny álom,
mit nem talál a férfi már:
semerre sincs a nagyvilágon.

Tűnődöm elvillant csodákon.
A mult nem: csak emléke fáj:
hová lett karmos ifjúságom?

Tán fennakadt egy régi hálón?
Szél verte le? Elnyelte ár?
Semerre sincs a nagyvilágon.

Hová lett karmos ifjúságom?
Semerre sincs a nagyvilágon.
Valószínűtlen égi tájon
viszi előttem a halál.

(1962)

Triolett egy találkozásról

Elmúlt, mint száz más pillanat,
s tudjuk mégis, hogy múlhatatlan,
mert szívek őrzik, nem szavak.
Elmúlt, mint száz más pillanat,
talán szívünk jelezte csak:
nem is gondolkodtunk szavakban.
Elmúlt, mint száz más pillanat,
s tudjuk mégis, hogy múlhatatlan.

Mi ketten

Kezed kezemben
A végtelenben jázminillatú csönd
Szemem szemedben
Szemed szememben
Némán parázslék szívünk Önfeledten
Kezem kezedben
Szived szivemben
Szivem szivedben Jázminillatú csönd
A végtelenben

Verses levél Frusnak

Imádlak
A szádat
A vállad -
Kivánlak

S helyette munka munka munka
(Amit az ördög szó-terít nyakunkba)
A társaság barom-majom Utálat
Cirkuszból megszökött seregnyi állat
A koszt nehéz mert nincsen könnyű habcsók
Szorgalmasan fordítgatom Boccacciot
Avanzsált Sós: pocakja ezredes lett
(Téged sovány derékkal is szeretlek)
A csókod itt lebeg kis angyal arcod
(Szívemben álmodat pihegve alszod)
Tegnap búcsú volt folyton járt a verkli
Modugnót hallottam csak énekelni

Mert rád emlékeztet mindenfelé ez
Szívem minden dalában téged érez
Csak szólt a verkli szállt a hinta egyre
(Nagyon hiányoztál szívemnek este)
És jaj nem volt olyan szép mint veled rég
Az emlékek multunkat eltemették
Aztán a kocsmában fent tarka bál volt
Képzeletben szívem szíveddel táncolt
Lábunk helyett s bizony csak képzeletben
(Öt boldog-édes évünkön merengtem)
Ősz van Tejút nincs már Csak hűvös esték
Ó bár itt volnál Bár veled lehetnék

Hiányzol:
E pár sor
(Ha érted)
Ezért megy

(Szigliget, 1962. szeptember 17.)

Töredék Frusnak prózában Párizsról és Pestről

Nélküled béna vagyok, béna s néma, nem jön a számra szó, nem jó tollamra gondolat. Közömbösen heverek a párizsi ég alatt. Oly régen láttalak. Tíz napja talán. Párizs nekem nem Bakonyom, Párizs nekem az Ős Kaján. Rámvigyorog s mégis magam vagyok, te kellenél, a játék, az élet veled. Párizs nekem közömbös, szivesebben heverek nálunk a Mária téren, vagy ott lenn Szigligeten. Párizs nekem közömbös, furcsa, idegen. Ha huszonöt évvel ezelőtt, ha akkor láttam volna meg őt, akkor ma boldogabb volnék itt, talán, - született nagyvárosi vagyok s mégis fulladozok gigászi aszfalt-abroszán. Szép, szép a Notre-Dâme, de ha otthon ablakomból kinézek, ott magaslik az égnek a Várhegy magasán a Mátyás-templom, mely kedvesebb szívemnek, mert láttam őt, mint gyermek, mert része volt életemnek, negyvenöt évemnek, boldogtalanságok-szerelmek vártak körötte rám. Közömbösen talán szebb a Notre-Dâme, csakhogy az én szívem már nem közömbös. Elérkeztem a negyvenöthöz, hajamba ezüstöt ötvöz egy ismerős-ismeretlen Ötvös, öt évem van még, tíz, húsz talán, de már sohase lehetne oly közel szívemhez a Notre-Dâme, mint fent a Mátyás-templom a Vár fokán, a Vár magasán. S ez egy példa csupán, százat tudna illet felsorolni a szám, Párizsban tudtam meg igazán, hogy Pest, Budapest az én igazi hazám, melyhez ifjúkoromban himnuszt annyit írtam, amikor még bíztam a papírban. Most már ércből van szívem talán, de azt érzem, hogy inkább a Mátyás-templom a Vár fokán, mint a Notre-Dâme, - mert Pest az én igazi hazám.

Félbemaradt verskezdek

1. MÉLTATLAN SZENVEDÉLY

Már csak emlékeimben élsz tovább.
Nem akarom többé látni a szád,
mit gyűlölök, hisz meghaltam érte.
És nem akarom látni a szemed,
mely annyiszor gyötörte szívemet -
pusztuljon csak méltatlan szenvedélye. -

2. A HALÁL KÜSZÖBÉN

S akkor egy nap megállsz a szélben.
A fagy fehér pengéi észrevétlen
elvágnak a való világtól -

3. MINT NŐ-CSÁBÁSZ KAMASZ-KOROMBAN

Több nőt szerettem húsz éves koromra:
Greta Garbo-t, Daniella Darrieux-t -
mozik mélyén lapultam szívszorongva,
hogy mikor ugranak kitárt karomba -
de randevúkra ritkán jöttek ők. -

4. EMLÉK EGY SZOMORÚ CSEH ŐSZRŐL

Mintha egy Paál László festményben járnék,
olyan ez az ősz, olyan ez a táj,
a fák közt itt is ugyanaz az árnyék.
Hát mindenütt egyforma a halál?

5. MESTER-SZONETT

Csontom nem porlad el, sok ezredév megőrzi,
de annyi év után, jaj, merre lesz a lelkem?

6. BERZSENYI DÁNIELHEZ

Forgatlak ma megint, hajdani istenem,
érc-hangú, szigorú Berzsenyi Dániel,
mert sorsod s az enyém végtelenül közel
van tíz-tizenöt év óta - olyan közel!
Hallgasd; néma a szám nékem is; édesen
hömpölygő dalait Végzetem Angyala
széttördelte, vadul összekuszálva, és
úgy érzem, soha több nem születik talán
szívem mélyeiből. Hasztalan élek én,
értelmetlenül és várva halálomat - - - -

(több nincs)

(1965)

A megváltozott Budapesthez

Ki hajdan - ifjan - Pestért úgy rajongtam,
börtönnek vallom most: a börtönöm lett,
ki meghaltam Érted kölyök koromban,
már nem köszöntlek, nem üdvözöllek,
ha visszahoz autóbusz és vonat ma
egykor csodált-imádott búvőkörödbe -
úgy érzem: szívem mintha megszakadna
és elválnék magamtól mindörökre.

Befalazol elevenen magadba
és elszívod könnyörtelen a vérem,
benzingőzők-füstök komor harangja
kondul fölöttem fent a piszkos égen,
kibírhatatlan zaj lármáz fülemben:
mi bennem zengene, még azt sem értem,
hol kaphatnék csöndet - akár receptre -
hogyan újból hallhassam a szívverésem?

Azért itt élek kő-dzsungelemben,
hol tigrisnél vadabb ragadozók
hajtóvadászatban üldöznek engem:
oly sokszor megkérdem magam: mi jó itt?
miért nem bujdosom egy erdő mélybe,
- hol valahol még emberebb az ember -
hisz ott a tücskök ciripelő zenéje
felváltva lengedez a néma csenddel,
- míg táskarádiók bele nem bőgnek,
vagy bele nem berreg egy repülőgép -
jaj hol találhatom meg *azt* a csöndet,
tűnt ifjúságom régi égi csöndjét?

Akkor bezzeg élveztem minden ízed,
habzsoltalak mohón csikó-fogakkal,
semmit sem éreztem benned bilincsnek,
nem kellett küzdenem e benti zajjal,
mely mindent elnyom szívemben s agyamban:
a gondolat s a dal elrebben végképp;
- e percben is fokozódik a tam-tam:
ki hallja így a rímek csendülését?

Megváltoztunk azóta mind a ketten,
az Idő mindenkit-mindent felőröl,
az Élet játékszabálya kegyetlen,
mert senki sem kezdhet semmit előlről:
csikó-fogad elhullattad te is már,
asztmás vagy, érbeteg, százszorta vénebb,
- az Ifjúság vizéből Te sem ittál! -
de aki most pillant meg vágyva Téged,
mint ifjú - lármás tán nem is vagy annak -
buzgón veti magát nyüzsgő csodádba;
ha Veled együtt száguldhatsz-rohanhat,
elfulladás lélegzetét ki bánja?

Veled fut versenyt addig szakadatlan,
míg bír. (Nem lassítottam eddig én se.)
Csak aki elfáradt a vad iramban,
az tudja, hogy mért kell a csönd, a béke.

Hajnali ajándék

Egy rózsza sírt. A könnye
gyöngyét szívemre fűztem:
jó lesz e játszi ékszer
kis kedvesem nyakába.

Tetszik? Vigyázz nagyon rá,
mert hogyha elszakadna
és szétgurulna: többé
nem tudnám összerakni.

(S azóta már a rózsza
is elhervadt a kertben.)

Kíváncsiság

Jó volna egyszer más ember szemével
megnézni-látni kívülről magam:
mert érdekelne, hogy ki és miféle
az, akié a szájam és hajam,
hogyan ki az, ki a szívem bitorolja,
aki használja lábam és kezem,
ki minden szervem elkoptatja sorra,
aki feléli lassan életem?

Vajjon tudnék-e lenni jó barátja?
Irgyelném-e titkon életét?
Mit váltana ki belőlem halála?
Örülnék-e, vagy könnyet ejtenék?
Jó volna egyszer más ember szívével
érezni ezt halálos komolyan.

Jó volna egyszer más ember szemével
pártatlanul megnézni önmagam.

Önarckép, túl a férfikor delén

Napfény, derű kevés. Annál több éjszaka.
Sok nekilendülés. Torzók. Ritkán egészek.
Vad ujjongás helyett: avar-ború-enyészet.
Magány. Depresszió. Neuraszténia.

Mellőzöttség. Kétség. Erő, küzdés soha.
Buddhás köldöknézés. A gyáva is merészebb.
Élet-távol, halál-közel: közöttük ing a mérleg.
Írásra béna ész. A semmi ostroma.

Van fény, tudom. De csak homály teng-leng agyamban.
Hetedizigleni apai-ősi átok.
Roncsolt idegrendszer. Rongy frontátvonulások.

A többi csúcsra ért. És én meg lent maradtam.
Sorsom hová vihet? A mélybe. Vagy semerre.
Mindenki önmaga legsúlyosabb keresztje.

(Szigliget. 1972. május)

Hatodik könyv (Függelék)

Pillangós őszök (1941)

Miért és hogyan íratott e könyvecske?

E könyvecske csak néhány oldal. Ha könnyű olvasmányt akarsz, ne is lapozz belé, mert dühösen eldobod. Csak néhány oldal ugyan, talán tíz perc se kell s máris átfutottad, de ha ínycsokor vagy, és a különlegest keresed, hetekig, évekig élhetsz a bűvöletében.

Mert én is bűvöletben írtam, fényes megszállottságomban, fekete éjszakák, havas éjszakák didergő magányán. Feküdtem ágyamon eszelősen, illatokat látva, fényekkel viaskodva. Csak feküdtem, mint egy haldokló, riadtan várva a halált, körülpolcolva magamat, emésztő véznaságomat vánkosokkal és könyvekkel. Könyvekkel, melyek megannyi palackként heverték mellettem, s didergő magányom ezeregyéjén csak fedelüket kellett fölbillentenem, hogy felmagasodjon belőlük a szellem, kajánul és gonoszán, dallamokat, színeket ígérve.

Néha kinyitottam őket; a versek könnyedén, kecsesen lebegtek elő, mint májusi víg leányok, csipkésen, virágosan, mosolyogva és dalolva. Ezeket nagyon szerettem, tapsoltam is nekik, halovány szemükre, szomorú hajukra és könnyelmű illatukra sokáig emlékeztem. Vagy bánatos özvegyek jöttek, sűrű fátyolokban, csöndes szipogással, karcsúak voltak és fiatalok, s mégis könnyezve borultak szomorúfüzként egy sírra, hol tűnő ifjúságukat siratták. Voltak közöttük marcona férfiak, tépett gúnyában, borostás bánattal. Gondtól görnyedező alakokat is láttam és néha, víg kedvű, ürge bohócot.

S ahogy feküdtem itt ijesztő éjszakáimon, úgy éreztem magamat, mint az a mesebeli királyfi, aki az ármányos öreg biztatgatására segítő oroszlánjaira egy-egy hajszalet vetett s azok leláncolódtak a földhöz és nem védhettek meg semmilyen gonosztól.

Így feküdtem itt, néhány baráti könyv között, de hiába nyitottam fel őket, szellemük nem magasodott elém, leláncolódva maradt, mert olyan nyelveken íródtak, melyeket nem értek. Hiába gyötrődtem öles szótárakkal, keresgélve kölyök hajnalokon a százféle jelentésű szavak zenéjét, hogy milyen lehet a színe, az illata; vigasztalást soha nem találtam.

Szabad akartam lenni, hogy rakoncátlan képzeletemnek csillagos ösvényt keressek a megszokás sűrű erdejében. Nekem, aki egyszerűséget és tisztaságot adtam dalaiban, káprázatos zenébe és túlfűtött, buja színekbe kellett bonyolódnom, szövevényes dallamokba. Nem riadtam vissza semmilyen zenétől, semmilyen színtől, vagy illattól, még ha értelmetlennek is tűnik némelyik dallam.

Gyűrött vánkosaimon hevertem kábán s csak a sipkás lángú gyertya hiányzott szobámból, ököllel döngöttem horpadt mellemet, keskeny homlokomat. Vezekelni akartam százféle bűnért, melyeket mások követtek el, a rózsák illatáért, melyek mások kertjében pompáztak, alig derengő tavaszaim jószagú haváért, a szárnyaló telek hamvas virágaiért, a sasok kevélységeért, mindenért, mindenért.

S hogy távol tartsam a gonoszt, hogy elűzzem magamtól, dallamokat rebegtem, furcsa zenéjű imákat. Mert ezek imák, hajnali fohászok, beteg álmodozók, örök kamaszok és költők részére. Csak azért írom mindezt, hogy mentegetőddzem. A dal túl szigorú ilyenekre, a próza esetlen.

A dallamra fanyalodtam, a dallamos színre, a színes dallamra. És olykor, ha az éj vigasztalanul hosszú volt, ha már könyveim kiszabadított szellemei untattak s a bódulat itthagytott, játszani kezdtem az unszoló színekkel és dallamokkal.

Csak feküdtem az ágyon, kezemben ceruzával és papírral takarómon és jegyeztem a dallamokat. Könnyű dolgom volt. Agyam hasonlatos a tóhoz, nyugodt, sima tükrű s a szavak benne a halak. Egy-egy hal fölvetődik, felbukik az árból, hogy megcsillogtassa pikkelyeit a napfényben; hogy kíváncsossá tegye magát. Csak az elsőre kell várnom, a többi sűrűn követi. Meglesem őket a napfényben, ha egyszerre többet látok, a tetszetősebbiket választom, vagy ha nincs, hálómát megmerítem a mélyben, s a sok ficáncoló hal közül azt, ami nem kell, visszadobom a vízbe. Néha azonban hiába merítem többször is alá a hálóm, nem fogok magát kellettő virgonc halat. Ilyenkor tudós szótárakba merülök, ujjammal letörölve mohos szavak porát, ezer reménytelen szó után egynél boldogan megállva, mert tudom, hogy ezt kerestem, erre halásztam.

Ezeket a kósza dallamokat gyűjtöttem együvé.

Megszívlelendő tanácsok

Nem vezethetlek be az olvasás művészetébe, ezt másoknak kellett elvégezniök; az ábécére sem taníthatlak meg. Azonban minden írónak tanáccsal kellene szolgálnia, hogyan olvassák ezt, vagy azt a versét, regényét. Csokonait nem lehet úgy olvasni, mint Vörösmartyt és Jókait sem úgy, mint Szabó Dezsőt.

Ha már ezt elmulasztottam dalaimnál - nem akartam különcködéssel fölborzolni józan és okos barátaim, s konok gyűlölőim idegeit és gyér haját -, most helyrehozom a hibát. Bár egy pillanatra kitérek most erre is. Verseimet, amiket előszeretettel daloknak neveznek, egyedül kell olvasni. A nyarat nem ajánlom, túl ostoba és meleg, még a verskedvelőknek is, ilyenkor inkább nyaralj. Ha hűvösek az esték és hitványnak, elhagyatottnak érzed magad, az *Új kedvest kereső dal*-t dúdolgasd, dédelgesd, cirógatva a selymes szavakat, de nagyon vigyázz, sem túl hangosan, sem magadban nem olvashatod. Vagy lapozz *Az erdei tiündér*-re, ezt inkább télen, reményedvesztetten, hideg szobában olvasd és játssz meg minden egyes szót, s mikor odaérsz „Ébredezett, pihegése zenélve repült ki az ajkán” stb., sóhajts egyet és gondold eltűnt szeretődre, mint ahogy én is reá gondoltam. A *Balassi Bálinthoz*-t őrzöngve szavald, le-föl járkálva szobádban, A *hervadáshoz*-ra legalkalmasabb idő az őszi, napfényes vasárnap délután, mert én is akkor írtam. Minden dalomat máskor és máskor kell olvasnod s ha könyvemet együltőben olvasod el, elfáradsz, egyhangúnak érzed, holott benned a hiba, te fásulsz el a színek, a dallamok iránt; verset nem szabad egyvégtében sokat olvasni, megcsömörlesz tőle, mint a mindent fölfalni akaró gyermek négy-öt krémes után az édességektől. A vers is ingyenc falat. De nem oktathatlak ki mindenre, erre sem időm, sem helyem nincs és nem is helyénvaló; más alkalommal, a *Havas éjszakák*-ról írandó tanulmányomban majd még visszatérek erre és ha figyelemmel kíséred további munkásságomat - ennek azonban elengedhetetlen feltétele a *Havas éjszakák* és *A gonosz angyal* ismerete -, örvendezve fogod tapasztalni, hogy mennyire segítségedre leszek, csak hogy megértsed látszólag egyszerű mondanivalómat. Azt azonban még jóindulatúan közlöm veled, hogyha egy lány kegyeit meg akarod nyerni, tanuld meg kívülről néhány hatásos versemet Annihoz; csak a nevét cseréld ki. Ha például a hölgy Tusznela, akkor helyettesítsd „kedves”-sel. Annit úgysem rímeltettem egyszer sem, mert csak kaján és suta rímeket lehet rá találni: mint: „annyi”, vagy: „rohanni” stb. Azután érdeklődj nála, ne feltűnően, csak úgy odavetőlegesen, hogy hallott-e rólam, mert, ha nem teszed, esetleg csúnyán felsűlsz, hátha éppen hozzá írtam a *Tiszta vágyakozás*-t, vagy a *Hív a messzeség*-et. Ha nem hallott rólam, nyugodtan azt mondhatod, hogy te írtad neki, engem nem

károsítasz meg vele, de legalább némi hasznomat látod és hálásan gondolsz rám, ha neked sikerül az, ami nekem sohasem sikerült; elnyerni az imádott szűz kegyeit. Csak arra ne vetemedj, hogy saját zöngeményeidet meg az én nevem mögé húzódva mutasd be, lesve a hatást és rontva hírnevemet. De mindezzel siess, ha ez az első írásom, ami kezecedbe kerül, szerezd be a verseskönyvemet, ha addig netalán szétkapkodnák és a Nemzeti Múzeum kötelespéldányát is elemelnék, még mindig kikérheted a Vigilia évfolyamait 1939-től - az úgy sem kell a kutyának se -, vagy ha sajnálsz rámáldozni tíz fillért, a Fővárosi Könyvtár (Reviczky utca és Baross utca sarok) olvasótermében ingyen megtalálhatod. De mindezzel siess, nagyon siess, mert korai halálom után hamar fölfedezik tündökletes tehetségemet, amit most bitangul megtagadnak tőlem; nemzeti kincs leszek és már nem lophatsz belőlem oly szabadon, mint most.

Lám, ha így folytatom, több lesz a bevezetés és a jegyzetek - mert azokat is írok hozzá -, mint maga a mű. (Bár ha tudnád, mennyire hozzá tartozik minden, a látszólag nem ide valóan és céltalanul leírt szó is!) Ezeket is el kellett mondanom és most alkalmam volt reá. Bírálóim esetleg kifogásolni fogják - ahogy az egész könyvet elhibázottnak tekintik -, de ne hallgass rájuk, nem érthetik meg a könyvemet, nem érthetnek meg engem. Ezért is kell írnom, és ezért is írok egy könyvet magamról valami szép címen, amin még gondolkozni fogok, és zárójelben ez lesz alatta: egy költő vallomása. A *Pillangós Őszök*-ről, azt hiszem jó hosszú ideig én fogom az egyetlen komoly és hozzávetőlegesen legértékesebb tanulmányt írni. Mert ha én nem magyarázom és méltatom magamat, ugyan ki magyaráz és méltat engem? A jövő századokra azért mégsem hivatkozhatom, arra már minden boldog-boldogtalan hivatkozott, hogy majd egyszer... á, inkább én intézem el, így nyugodtabban halok meg, ha vesznem kell, hát vesszek el, de ha nem, akkor csodálni fognak engem is a jövő ivadékok, kiknek apái elnéztek fölöttem.

A *Pillangós Őszök*-et hasonló körülmények között olvasd, mint én írtam. Révületedben, megszállottságodban, éjnek idején. Hangosan zokogd, ordítsd, lihegd őket, gyakorta változtatva hanglejtésedet, alkalmazkodva a dallamhoz, a színhez. Játssz el, hitesd el magaddal, hogy te írtad őket, hogy te vagy a Végh György, te hívd segítségül a szelet, te szólj a viharról, te akard a tébolyt elkerülni, te fohászkodj Dél keresztjéhez. A véredben érezd, a szíved mélyéről kell hogy feljöjjön, át kell élned, mint a színésznek szerepét, mint az örültnek örületét, hogy ő Hamlet, Napóleon. Menj bele a játékba, lásd be, hogy hibáztál; felnőttél, elfelejtettél játszani. Ezért nem vagy boldog, nem a gond miatt: a gyermekeknek is vannak gondjai. Lásd: én gyermek maradtam, hosszúnadrágos kamasz, éretlen suhanc, akin megbotráncognak a felnőttek, ha a szemükbe vágja az igazat - csak a gyermek mondhatja meg az igazat és némelyik költő -, kamasz vagyok és az is maradok még negyvenévesen, öszülő halántékkal is, ha élek; a szenvedés, a kudarc nem törhet meg, ártatlan leszek akkor is. Lásd be: nem a társadalomban, ebben vagy abban az emberben van a hiba, hanem benned, egyedül benned, mert elfelejtettél játszani. Önző vagyok és makacs, mint minden gyermek, de jószívű is, odaadom kedves játékaimat neked, de vigyázz rájuk, nehogy összetörjed. Ha fölényesen nyúlsz hozzájuk, felnőttiesen, nem engedelmességednek neked: a bukfencjancsi nem áll fel s a fakarddal halálra sebez magad. De ha lehajolsz a porba, örülni fogsz és boldog leszel. Így legyen.

Most következnek a játékok: a dallamos színek és a színes dallamok.

Színes dallamok

Sok zsongó dallamot hordozok magamban, sok színes dallamot szigorú hajnali szélben, az egyik kék, a másik álmos és zsong és zsong, zsong a dallam, a dallam zsong a szigorú hajnali szélben.

Hogy vers lesz-e belőle, nem tudom, csak a dallam, a dallam ami kell, a dallam, a hűvös, a bűvös hajnali dallam az őszi borúban.

Ha járok az utcán, velem jönnek a dallamok is, mint bamba nyáj az okos pásztor után, furulyám, zengő furulyám odacsalsa.

Ismerem őket; pirosak és kékek a dallamok és lobognak, lobognak fölöttem, mint a tüzes nyelv, a tüzes láng az apostolok fején, kék glóriába vonva halvány, szép fejemet, koszorús hajamat.

A dallam halvány pirulás, a dallam kósza szivárvány, tündöklő szeretet s magasztos alázat.

A dallam én vagyok.

Dél keresztjéhez

Dél keresztje! Te tündökölsz fölöttem; sugárzó fényességed a déli nap se borítja homályba, fényedet nem lengi be köd és áttörsz minden fellegeken.

Dél keresztje! Vakító villám, ne hagyd el; homályban élek és sötétben, kell a te fényed, álmos ragyogásod.

Dél keresztje! ezüstlila fátyol az ég közepén, az éj közepén, velem maradsz-e, ha elmegyek innen?

Dél keresztje. Dél keresztje, elfű a szél, a hó belep. Dél keresztje őrizze engemet! Jaj, nem lesz fiam, nyomom se lesz, hogy éltem itt, hogy láttalak.

Dél keresztje. Dél keresztje, csodás égi gyémánt! Ha majdan lankadok, kínokban sorvadok, meggyötört fejemre, hűnyő életemre borítsd hűvös árnyadat.

Álmatlanul

Kegyes méreg! te altató, te bódító,
hozz égő szememre álmot, enyhülést.
Éjente láz emészt, vad éji lázban seny-
vedek, én, a csillagok fia.

Az álom elkerül s hiába hívom őt,
nem látogat meg engem. Párnám tüzes
kábult fejemtől. Ó, csak egy tenyérnyi
hús helyet találnék ágyamon! Hiába for-
gatom, hiába gyűröm vankosom; mintha
parázsra hajtánám fejem.

Tüzes parázs a vankosom, tüzes pa-
rázs az ágyam. Ha villanyom eloltom;
nem lesz sötét: ágyam tovább parázslik
és szegélyén, mint hajdan a kobrák bű-
vös dalomra, sziszegő láng-kígyók ma-
gaskodnak és hajlonganak: ijesztő nyelv-
vüket reám öltik csúfolódzva.

Máglyán fekszem, izzó ravatal éjjel az
ágyam. Elevenen fölfal a láng, hiába
húzódóm össze bármilyen kicsinyre, szű-
kül a kör, fölcsap a láng: lihegő mele-
gét arcomba fújja. Kezem olyan forró,
hogy parázsló homlokomra teszem le-
hűteni.

És egy hajnalom már csak elégett,
üszkös testemet találjátok szobámban:
megmarnak a kígyók, fölfalnak a lángok.

Jőjj veronál, kegyes méreg, te jót-
tevő, te altató, jőjj és hozz égő sze-
memre álmot, enyhülést. Bódíts el,
zsongíts el, csapjon át fölöttem a hul-
lám, fújjon az enyhet adó szél, az északi
szél.

Jőjj veronál, hadd húnyjon a máglya,
jőjj veronál, altass el örökre.

Csillag-lesen

Már a sötétlő égen izzik a nap s a
félhomályban elszunnyad a rét. Fáradt
szellő üdíti fel az alélt nádast, hol
lomha békák kuruttyolnak. A tó partján

bolyongani nem merek, mert félek, hogy
békára taposnék és elnyelne a posvány.
Elkerülöm hát messzire a tó partját -
hiszen kószálhatok más vidéken - és
csöndesebb tájak felé tartok.

Akár a mezőre, akár a rétre megyek,
az alkony hűvösen fogad. Egy-egy nap-
sugár rámtéved elvétve, aztán megdör-
ren az ég, lehanyatlik a nap és föltűnik
az égi fogat: a Göncölszekér, a Tejút
csak úgy porzik alatta. Dús hajamba
harap a szél és az ég úgy villog, mint
az acél: csillag-seregek lepik el.

Be jó így magányosan, így egyedül a
hűs fűben elnyúlni kéjesen. Tespedt
testem a harmattól felüdül és mint va-
dász a vadat, úgy lesem hanyattfekve az
égboltnak csodáit, melyek megújulnak
itt fent naponta és melyek egyre színe-
sebbek lesznek, akár a régi monda.

A régi monda száll apáról gyermekére,
rám is szállott, hogy egy őszám, van már
talán ezer éve, csillagot lesett. Könnyű
eső kezdett hullni és egy csillag is le-
hullott, beléhullott deli őszám kék sze-
mébe. És láttam én a csillagot apám
szemében is.

Csak én nézek hiába holdfényes éj-
szakán a tótükörbe: az én szememben
csillag nem ragyog. Hát kimegyek néha,
tavaszi éjeken a rétre, elnyúlok a hűs
fűben kéjesen, s talán egyszer könnyű
eső kezd majd hullni és egy csillag is
lehullik tompafényű szemembe.

Engesztelés a liliumhoz

(Rokokó játék)

Karcsú virág, kényes virág, nem-her-
vadó lilium, hull a hajam, fényem ko-
pik minden őszi hajnalon, hullik egyre
s nem nő vissza, mint a tölgyek levele,
karcsú virág, kényes virág, nincs még
itt az ideje.

Könnyű deret harmatoznék hajnalonta
tereád, álmothozó, álmodozó kényes-
karcsú kis virág. Rózsaszaggal hintené-
lek, hadd legyél csak harmatos, könnyei-
met hullatnám rád, hadd legyél csak
illatos.

Karcsú virág, kényes virág, nem-her-
vadó liliom, szép vagy, mint az őzek
álma: - oszlasd el a bánatom. Rigó-
füttyre, méhe-zajra lehajtom a fejemet,
karcsú virág, kényes virág, lengd körül
a bérceket.

Emlékek Anniról

Lába karcsú ívelését az őzek is csodál-
ták, szeme mély-kék tiszta tükrét bámul-
ták a nyárfák, könnyű haja barnaságát
a búza irigyelte, piruló mosolya a fákat
magosra növelte.

Haragos lett a bős pipacs, hogy meg-
látta száját, ezüst hangját a patakok
részegen csodálták. Mérgében a fehér
rózsa piros lett egészen: illatosabb volt
Anni még nála is a réten.

Körüldongták a méhecskék, ha a me-
zön sétált, melege lett a napnak is, ha
észrevette déltájt. Füle szebb volt a
kagylónál, foga meg a gyöngynél, el-
révedő bánatáért sokáig köszönnél.

Szigorú szép szemöldökén a szivár-
vány ívelt, halmos keblén, hűvös keb-
lén örökös hó telelt. Akárhová megyek
én már, a nyomában járok, akárhová
megyek én már, reá nem találok.

Ígérető könyörgés

Ha elkerülhetném a tébolyt; felhő-
ruhában járnék és homlokomról letör-
leném a csillagot. Hamvasra festeném
hajam, vacogó lángok rémületét villogó
viharrá szelidíteném és Hajnalnak hív-
nám a Szürkületet.

Ha elkerülhetném a tébolyt: bár most galamb vagyok, gonosz sasokkal szállnék lompos hajnalok felett, álomba ringatnám a Csendet, a múltó vizeket együvé terelném és éjjel talán eloltanám a Holdat.

Ha elkerülhetném a tébolyt, felhős ködbe burkolódnék és ködös felhőt ergetnék sárkányként az égen s én mondanám meg mikor van nappal és mikor van éjjel.

Ha elkerülhetném a tébolyt, négy hajnalon bíbortüzeket gyújtanék Magá nyom oltára előtt és kék hattyú vérént ontanám áldozatul a hervadozó lilimnak.

Ha elkerülhetném a tébolyt.

Kérlelő hasonlatok

Híves patak vagy és én büszke szarvas, tehozzád járok szomjamat eloltani, daloló patakom, bűvölő patakom, a te tükröd, a te tükröd homályos ifjúságomat szelíden lebegteti. Híves patak vagy és el akarsz futni előlem, üdítő vizedet megtagadod tőlem, daloló patakom, bűvölő patakom, mérhetetlen szomjam ugyan mivel oltsam?

Híves patak vagy és én büszke szarvas, könnyű iramlással a nyomodban termék, daloló patakom, bűvölő patakom, vizedet előlem hiába titkolod, vizedet előlem hiába rejted el, ha el is tikkadok, ha szomjan pusztulok, daloló patakom, bűvölő patakom, erőm lankadását, agancsom hullását a szeleknek ajánlom.

A viharról

Ha a viharról szólok, tűnő füst szárnyal előttem, olyvös galambot látok a mélybe zuhanni, ködös szelek csörgetik a lombot s az erdei forrás halvány csendje moraj lesz.

Ha a viharról szólok, kialszik a fény a szememben és helyette hajnali lángok gyúlnak. A néma füst se lobog sokáig, harsány zivatar veri el.

Ha a viharról szólok, sötétebb lesz a hajam, lekonyúl élémbe a bánat s az örömet dallamos színekkel köszöntöm. A szél se vigyázhat jobban az Éjre, mint én a hajnali lángra.

Ha a viharról szólok, megrészegül az illat, szelídebb a rózsza fehérje és piruló zavaromban a lázat, a szomorú lázat bánkódva köszöntöm.

Ha a viharról szólok.

Bánkódás

A hajad, a hajad sikongó hullám a parttalan éjek viharos tengerén, omladozó füst a repkényes hajnalok álmodozó bércein, sikongó hullám, omladozó füst.

Ha tűzvészként lobogna hajad, belevetném a lángba magam, hadd emésszen el engem, hadd lengjen a füst, hadd fojtson a büszke korom.

De hajadat, bomló hajadat csöndes tűz hevíti, hiába nézem a fényben és a sötétben: nem lobog és lángja sem éget; az erdőt nem gyújtja föl és engem sem gyújt föl.

Becsaptál, légy átkozott: tüzet ígértél s aranyat adtál, hitvány aranyat. Hiába jártam a hajnali erdőt, a kései bérceket és hiába lestem szirtes éjeken a fölcsapó lángokat, mégis aranyat hoztál, hitvány aranyat.

Jaj, mivel oldjam ki hajadból a vészes aranyat, mily vizeket, mily szeleket hívjak, hogy égethess és loboghass parttalan éjeken, repkényes hajnalokon?

Jegyzetek

Csak néhány szempontra szorítkozhatom, a többi tanulmányomra tartogatom, amit, sajnos, hosszabb terjedelme miatt nem közölhetek itt és még meg sem is írtam; higgadtabb éjek kellenek hozzá. Pedig milyen érdekes és tanulságos volna! Bírálóm igazán sápadozhat, amikor komoly irodalomtörténeti helyét és értékét kijelölöm. Szentségtörő, mondaná rám, kézlegyintve. Pedig csak kamasz vagyok, „ennivalóan édes” kölyök, akire nem lehet haragudni. (És milyen szerénytelen, önhitt fráter!)

Azt hiszem, megközelítően a legjobb kifejezés rájuk: dallamos színek, színes dallamok. Költemények prózában, prózaversek mást fejeznek ki; az eddigi hasonló kísérletek Baudelaire-nél történetkéik, melyeket az olvasó saját szavaival is elmondhat, Rimbaud is - ahogy hallottam másoktól - mond valamit, de sokkal elmosódottabban és érthetlenebbül, mint Baudelaire. Az enyéim jóval túlhaladják Rimbaud-t, a hangsúly valóban a dallamon van, én nem akarok semmit sem mondani, sem elmondani, csak hangulatokat akarok fölidézni és egészen kötetlen, szabadon csapongó képzelettársítást. Azonban tudom, hogy senkiben nem keltheti - különböző élmények miatt - azt a benyomást, hangulatot, amit bennem idézett föl. Erről könnyen meggyőződhetnénk, ha elemezném az egyik dallamot ebből a szempontból. (De akkor mit is írnék tanulmányomban?)

Ki is lehetne mutatni bennük a verssorokat, némelyik dactilusos, anapaesticus lejtésű, sőt talán hibátlan, jól skandálható hexametert is találnánk közöttük, minthogy nem egyben rímeket is vélhet felfedezni a jó szemű vagy jó fülű olvasó és megkérdezheti: miért kellett ezt egybe írni? Ez azonban még mindig megbocsáthatóbb, hogy így csapom be a jámbor és türelmes örültet, aki drága idejét az én olvasásomra pazarolja, mint a mai költők nagy része, akik, a még prózának sem nevezhető agyalmányaikat rövid sorokra tördelve, versként páváskodnak velük.

Némelyek - a kezdetiek - szét is választhatóak rímelő verssorokra, *gyűjteményembe mégis fölvettem őket.*

Pl.

*Karcsú virág, kényes virág,
nem-hervadó lilium,
hull a hajam, fényem kopik
minden őszi hajnalon,
hullik egyre s nem nő vissza,
mint a tölgyek levele:
karcsú virág, kényes virág,
nincs még itt az ideje. stb.*

vagy:

*Szigorú szép szemöldökén
a szivárvány ívelt,
halmos keblén, hűvös keblén
örökös hó telelt. stb.*

Hullámlásuk változó: a „Színes dallamok” első sora: „Sok zsongó dallamot hordozok magamban” ősi tizenkettes, „Sok színes dallamot, szigorú hajnali szélben” a „szélben” elhagyásával ismét tizenkettes, de már dactilusos-anapaesticus lejtéssel, a „szélben” megugratja a sort, „Az egyik kék, a másik álmos” csak színt ad, de semmilyen zenét, legfeljebb jóakarattal rá lehet fogni, hogy jambikus. „És zsong és zsong, zsong a dallam, a dallam zsong a szigorú hajnali szélben”. A „zsong” és a „dallam” olyan dallamos, olyan lágy, hogy így többször

ismételgetve rendkívül bódító és visszafelé elmondva igen hatásos. „Szigorú hajnali szélben” értelme nincs, de az „sz” alliterációja kifejez valamit a metsző szélből és különben is, nagyon sok függ a jelzők használatától. Ezekben pl. azt, hogy „ólmos ég” nem lehet leírni, a jelzőnek meglepőnek és aránylag kifejezőnek kell lennie, az sem baj, ha az égvilágon semmi köze nincs a jelzett szóhoz, pl. elherdált tüzek, korai erdők stb., fő az, hogy szépen hangozzék. Néha változatossággal - így még hatásosabb, minthogy kiszámíthatatlan - egy megszokott, de nem elcsépett jelzőt is felcsillogtatunk. Most veszem észre, hogy nagyjából el is árultam a dallamos színek titkait. Aki akarja, vagy inkább tudja, ám csinálja utánam.

Tudom azt is, hogy egyesek azt fogják rám majd: kimerült, ezek mind elvetélt versek. Nem vitatkozom, de vajon, ha akartam volna, nem tudtam volna-e mindezt versben megírni? Talán nem kezelem elég biztosan a formát, hogy betörjem azt, amit akarok mondani? Lapozzák csak át a *Havas éjszakák*-at és meglátják, hogy állításuk milyen nevetséges. A dallamokat magamnak írtam és hogy mégis megjelenek, pusztán véletlen.

Két kiváló francia elődöm ezen a téren, Baudelaire és Rimbaud nem jutott el ideig és Magyarhonban sem foglalkoztak eddig velük. Inkább a keletiekhez hasonlítanám őket, Tagoréhoz, ha ismerném, de valószínűleg Tagore sem az, amit én csináltam, vagy akartam csinálni. Ezek a keleties álmok és ábrándok talán nem kis hatással lesznek a vajúdo és haldokló próza felfrissítésére és kicsiny művecském felszabadító hatására nem egy remekmű születik. Így legyen.

Most még közlöm azoknak a névsorát, akiknek egyet-mást köszönhetek. E könyvecske sok didergő éjszaka virága, ennen testem melegével óvtam a fagytól a zsenge virágot, öröktem fölött, hogy avatatlan kezek be ne szennyezzék, le ne szakítsák, s ha kellett volna, véretem ontottam volna érte.

Munkatársaim - bár legtöbbjük nem is sejti - a következők:

CHARLES BAUDELAIRE (1821-1867) francia költő és gondolkodó, verseit nem szeretem, jóval intellektuálisabb, mint amennyit elbírok s a *Petits poèmes en prose*-ot csak silány magyar fordításból ismerem és az sem tett rám különösebb hatást,

PAUL VERLAINE (1844-1896) francia költő, álmodozó és apostol, aki a zenét hirdette mindenek fölött és előtt, az értelmet is száműzve,

ARTHUR RIMBAUD (1854-1891) francia költő, csodagyermek és kalandor, akivel gyakorta összehasonlítanak, és akivel szeretem, ha összehasonlítanak, mert Claudel-lel (akit végképp nem szeretek) én is vallom, hogy minden költők legnagyobbja. Az *Une saison en Enfer* és az *Illuminations* olyan hatást tettek rám - bár nem olvastam őket, csak rájuk lapozva álmodoztam -, hogy megírtam a *Pillangós Őszök*-et,

LAUTRÉAMONT comte de (Isidore Ducasse) (1846-1870) francia költő és szenvedélyes, iszákos feketekávézó, akit szintén nem olvastam, de van egy könyve, a *Chants de Maldoror*, állítólag csodálatos és eszelősen örült írásmű, félek azonban, ha meg tudnám érteni, nem tetszene annyira: a magaméit többre becsülném,

JOHN KEATS (1795-1821) angol költő és vértanú (a gonosz kritika ölte meg és a tüdőbaj), akit megint csak nem értek, mert angolul sem tudok, de verseimre is nagy hatással volt tündéri légiessége; ilyen akarok lenni én is,

PERCY BYSSHE SHELLEY (1792-1822) angol költő, forradalmár és arkangyal, szárnyaló himnuszai és lányos bája engem is himnuszokra ösztönöz és azt akarom, hogy az én lányos bájomat is dicsérjék idővel,

WILLIAM BLAKE (1757-1827) angol költő és próféta, naiv és érthetetlen versikéi és látomásai kedvenc olvasmányaim lennének, ha tudnék angolul,

EDGAR ALLAN POE (1809-1849) amerikai költő és eszelős, verseimre is hatott bonyolult és szimfonikus zenéjével, még kedveseink neve is egyezik: Anni; az akadálytalan képzeletben is rokonok vagyunk,

OSCAR WILDE (1854-1900) angol költő és nemi tévelygő, aki írt költeményeket prózában is és finoman csiszolt meséket, mindek közül őt becsülöm legkevésbé, de ellenszenves modora rokonszenvesé teszi a szememben,

az EZEREGYÉJSZAKA MESÉI - amilyeneket én is akarok írni - káprázatos gazdagságukkal,

MAGÁNOS ÉJSZAKÁIM, MINDEN SZELEK, ŐSZÖK ÉS ALKONYOK, végül

VÉGH GYÖRGY (1919-19..) magyar költő és gondolkodó, álmodozó és apostol, csodagyermek és kalandor, szenvedélyes franciakrémes-evő, vértanú és forradalmár, arkangyal és eszelős, próféta és talán nemi tévelygő, aki itt jár a földön, de mégis az egekben van, dallamos és színes, a világirodalom legjobbain és a magyar költészet legnemesebbjein átszűrt dalain sokat gyönyörködtem és tanultam, mikor a *Pillangós Őszök* megírásával szórakoztam.

Lám, a világ fütyül rám, hát kénytelen vagyok alkotni egy világot, egy irodalomtörténetet, ahol vagyok valaki, ahol nemcsak ímmel-ámmal fanyalognak: tehetséges, hanem ahol a legnagyobbakkal vagyok együtt, akiket szeretek és tudom, ők is szeretnek engem, mert ők nem irigyek és féltékenyek rám, hanem büszkék, hogy ha ritkán is, születnek még olyan költők, akik méltóak hozzájuk.

Te pedig, olvasóm, csapd be a könyvet, dobd a szemébe és sajnálkozz, hogy ilyenre fecsérled idődet. De tudom, már nem szabadulsz tőlem, a bűvöletemben tartalak, reád vettem a hajszálat és leláncoltalak. Most töprenghetsz és tűnődhetsz azon, tehetségtelen vagyok-e, örült, vagy lángész. Ha mindenre is, erre az egyre nem felelek, reád bízom a döntést.

Sajnálkozva írom le, hogy

VÉGE.

1941 novemberében

Hetedik könyv

A Parnasszus lábánál

Tréfák, rímjátékok, töredékek
(1949-1970)

Három tréfa Nyuszikának

A NYÚL BÁNATOS TAPSIKA MIATT

Nyuszika cigarettafüstben mogorva egyre
a másik Nyuszikát, (ki inkább krokodil csak!) nem méltatja kegyre.
Nyuszika (a többszörös néma) beszédesen hallgat,
én tehát nézhetem kis pókhálóit a falnak.
Nyuszika kirándult és nézi a Dunát,
mert unja a velem való dumát.
Nyuszika nézi szomorú szívvel a tájat,
nekem meg éppen semmire fájhat.
Nyuszika könnyörtelen félelmetes bíró,
én meg egy picike se füle, se farka író.
Az élet szép azért mindazonáltal,
ha felkötni magát az ember átal.
Nyuszika csodálja: mily szép az a kert,
és én rímeket gyártok, nyakatekert.
Nyuszika köszikla, szíve meg nem indul,
míg én itt hallgatok, bűnbánón a kintül.
Nyuszika, kérem a babaruhámat:
add vissza hát a másik Nyuszikának!
Sok-sok puszi:
küldi a Nyuszi.

A NYULAT BIZONYÁRA PÓTLÓ VÍGASZ-DAL

Nem Nyuszi-induló, csak vígasz-dal,
ha sokszor elolvasod, megvígasztal.
Ha Nyuszika Nyuszifül
soha sincsen egyedül.
Nyuszi-nyúl, Nyuszi-nyúl,
hogyan is mondjam nyusziul:
nyuszi-tanya, piros szallag,
a jó Nyuszi vígan ballag,
mert hiszen, mivel ám:
ha holnap nem, ma talán
- piros szallag, nyuszi-tanya -
Tapsifül is jön majd haza.
Nyúl-nyúl, Nyuszi-nyúl
puszit küldök nyusziul
és egy nyuszi pusziul,
nyuszinyuszi Nyuszi Úr.

EGY ESTE,
MIKOR NYUSZIKA MÁR
MÁLNA NYUSZI LETT

Kedves alamuszi
Nyuszi!
Oly álmos vagyok, hogy
elalszik a puszi
a számon.
Nagyon bánom,
mert kedves Málna Nyuszika
eluszik a
képed.
Félálomban roptam eztet.
Szeretlek téged.
Ez csak a kezdet.
S a vég?
Lesz folytatása még!

Két rögtönzés Frusnak

Ő: HASONLATOKBAN

Csiribi-csiribá
elővett isten egy orrot
és az az arcodra forrott.
Fölrakott jobbról-balról egy-egy fület
ez úgy szállva libeg a vállad felett
(Istenem, be rossz is nélküled)
Feltűzött homlokod alá két türkiz szemet
mert hármát igazán nem tűzhetett -
- bár - azt mondod - jól néznél ki vele,
hiszen meg van az ő kis hele,
s föléje felfútt kócos hajakat,
libegve-lobogva lengőt -
s olyan vagy, hogy ajakad
eléri a kendőd,
amikor az lobog a szélben,
olyan vagy, mint a nemtők,
vagy a mentők
mikor elgázolnak észrevétlen.

FRUSKA (AZELŐTT FRUS)

Türkiz szemű,
olyan, mint egy zenemű,
a valódi Mondschein-szonáta:
álomban belibeg a szobámba,
csak átsuhan, mint billentyűkön a kéz,

s a szivembe belenéz.
Mit talál benne?
Kelj-fel-Jancsit hármat,
ötvenszer e szót: imádlak,
s van ott még merengve
egy pici medve,
száján csorog a málna nedve,
s mielőtt felébredne
- mármint ki e verset írja -
haját lenyírva
egy agát
szögre akasztja fel önt.

Csacsizmusok

GYORSAN, SERÉNYEN, EBBEN VAN ERÉNYEM

Ha foga van: néha a szél rág.
Hasonlóképpen dolgozik a bélrák.

AZ IPARI VÁSÁRBÓL

Frusnak üzenem:
kézállok a fejemen,
etttem három rántott tortát
s megcsíptek a hántott bolhák.

KEDVES MEGSZÓLÍTÁS

Édes kis barátnőnk,
te, kinek orra haránt nőtt..

FANTÁZIA RÍMHANGSZEREKRE

Tudod-e Frus drusza,
hogy magasan fészkel a ruca,
s hogy káka tövén költ a daru,
s hogy a hadaró madaru
Szajkó
néni előtt szakajtó
számra szórmingál a kese,
mióta jövődöbeli szerelmese
vese
roggyadozásban lötyögött előbb csupán
Mákos-Csabán,
később Pontyváron és Kontyalag
tetüsétányán
sétálván
valódi pót-tökfej alatt?
Azt mondod erre, nem tudod, te, nem.
Csatold nyakadra hát pót-tökfejem.

VAGY, VAGY, VAGY.

Talán a lánya!
Talán a nyála?

TÉLI EMLÉK VUJICSICS SZTOJÁNRÓL

Pajzán
jégcsapok csüggték a bajszán.

GÖNDÖRÖDIK-PÖNDÖRÖDIK MÁR

Frus
ma fru-frus

CSACSI KÍVÁNSÁG

Jó volna tudni, hogy Pemete
a nagyhírű remete
még mindig kukacokat temet-e?
Lehet, hogy bölcsebb már e csemete.

NÉMI-NEMI STATISZTIKA

Ha nem élt volna Mister Kondom,
kilencszer ekkora lenne ma London!

SAJNÁLATOS NYELVTUDÁS

Százhuszonöt francia verset tudok „par coeur”
de zabkását kérni nem tudok - búsongott a parkőr.

JÓL MEGMONDTA

Ha egy kalapnak van egy kalapja, mit mond
róla a kalap barátja?
Alaptalan,
hogyan barátom, a kalap, kalaptalan.

HÉJJANÁSZ

Fennhéjjázva
léptem rá a szemhéjára.

AJÁNDÉK: CÍMZETT EGY PULI

Pulicska,
mert van rajtad egy kulicska,
itt van neked egy talicska
fabicska.

EGY NŐORVOSRA

A nők pikszise
az ő prakszisa.

HASONLATOK

A segge vézna volt,
akár a céna hold,
de emlékeimben már
csak egy pénzma-folt.

NYELVI ÁRNYALAT

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy
költő. S hol volt, hol nem volt, de inkább nem volt
neki pénze.

CSÖPÖGÖK A JÓAKARATTÓL

Mert vagyok a te jóakaród,
fenekedbe dugok egy hóka karót.

SZÓNOKI FORDULAT

Kolombusz tyúkjá, te!

PAJZÁN ÉRDEKLŐDÉS

Mi lesz a menyasszonyomból, ha házasság előtt
veszik el a szüzességét?
Ara-rom.

SÜKET DUMA

Az Ál-vak úr
állva kúr!

Versek szeszélyes naplóból

(Egy megbénult-megnémult költő töredékei)

EGY DESNOS VERS MARGÓJÁRA:

A NINCS-HANGYA

Tizenhét rőfnyi hangyalány
divatkalappal langy haján:
ó nincs ilyen... ó nincs ilyen...
Pók esküvőt utaztató
Zab-csótáros kan hangyaló:
ó nincs ilyen... ó nincs ilyen...
És hangyapó, kit indiánul
szólíthat meg egy pávián úr:
ó nincs ilyen... ó nincs ilyen...
De hát mért nincs ilyen?!?

HOGY HOZZAM EZEKET
ÖSSZE EGY VERSBE?

Őzek
Kőszeg
kőzet
reszkető szeg
?

PILLANATFELVÉTEL, TOLLAL

Ahogy kifért a torkán:
vadul dúlt-fúlt az orkán.

PRÉVERT UTÁN ÍRTAM
SZABADON:

Fekete pap
fehér havon:
rossz pillanat
nagyon-nagyon.

A FIRKA FARKA

Babits Mihály a rím-király
ki szüntelenül alliterál
ma hangafű, vagy rózsaszál.

EPIGRAMMA:
MI KELL AZ ALKOTÁSHOZ?

Kegyelem
s fegyelem.

SLÁGER A SZIVEMRŐL

Az én szívem
az én kis műszerem -
vettem az ószeren:
azért olyan pocsék!

TRAKL-OSAN

Esti tájkép. Mozdulatlan.
Zöldszín hársfák, nagy seregben,
ringatóznak lent a habban.
Égen felhők nyája lebben.

VERSTÖREDÉK -
A TÖBBIVEL ELLENTÉTBEN
EZT LEJEGYEZTEM

Szűkül bennem a félelem.

KOSZTOLÁNYIS
MŰHELY-RÍMPÁR

Számolj
ezzel a szóval, hogy zsámoly.

ÍGY IS LEHETNE
EGY VERSET KEZDENI

Gházelek!
Szívembe gázolók!

KÉT VERS
EGY JAPÁN KÖLTŐNŐ UTÁN
EGÉSZEN SZABADON
(*Yosano Aki-Ko*)

A LÉPCSŐK

Ó megszámlálhatatlan
sok lépcsőfok vezet fel
szívemhez.
S kettő-háromra lépett
mindössze férfi eddig.

A KÖLTŐNŐ

Igy gondolj rám ezentúl:
szíved vad szigetén, a
bozontos rengetegben
számúzve élek én már -
s hiába szomjazom rád.

MEGSZÓLÍTÁS VERSEBEN

Vágyaim ágyasa!

EGY ÉHEZŐ FESTŐ HÁZA

Van Ecseden
egy mecsetem,
festette az ecsetem.

ŐSZI HANGULAT,
WEÖREST OLVASVA

Árnyak alatt alszik a táj.
Messze sötét felleg-uszály
Szárnya csapong. Száll tova már
Gyorsan a nyár, mint a madár.

MEGSZÓLÍTÁS

Felettébb szemtelen legyek!

BUTA KÉRDÉS
EGY KOSÁRFONÓHOZ

Lábaddal fonsz
Alfonz?

KEZDŐ SOROK EGY
MEGNEMÍRANDÓ VERSBŐL

Sok karu csillár! fényhabot ontó!
barna fejemre záporozó!

JAPÁN VERS KUDARCAIMRÓL

Útamat mutasd nekem
égi csóva, Nap -
nem találom, elveszett,
s csak pityergek itt,
hasztalan-reménytelen.

KÖLTŐ-BÁNAT

Az ihletem már
nem könnyű tündér,
ki leng csapongva,
táncolva vigan -
csak sánta medve,
bicegve baktat
amerre kedve
vezérli - tőlem
független - és így
füttyül reám csak,
hiába hívom,
nem fogja csapdám
vers-várba, mint rég.

ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK ROKONSÁGÁRÓL

Ez a süldő tüskés kis gesztenye éppen
olyan, mint egy parányi sündisznó.

SZÜLETETT ZÁPTOJÁS

Mért, olyan még nem volt, hogy már a tyúkban
megzápult a tojás? Hogy egyenesen zápnak tojta?

VAJON KANCSAL-E EZ A RÍM?

Szedd le csak
Szedlacsek!
Ha nem az, akkor mifene?

VÉGH VERSEI VÉGÉRE

Pisztoly a Sors kezében,
mikor dördülsz már végre el?
Mikor loccsantod szét a szívem?

EGY RÉGIMÓDI VERSBŐL

S akkor eljött az esteli angyal
és azt mondta restteli hanggal:
(hogy mit, azt nem sugallta már a régimódi ihlet)

ÖSSZEVONT PÉLDÁZAT

Fején találtad a szarva közt a tőgyit.

SÍKOS AZ UTCA

Koncentráltan lép a lábam.

EGY SZUBJEKTÍV KÖLTŐ OBJEKTÍV VÁZLATA A TÉLRŐL

Hópelyhek függönyén át tündérlik a világ.

OVIDIUST PIRONGATÓ KÉT SOR, KESERVEIT SZIDOGATVA

Hej, Násó, mit akarsz? Keseregni miért? Fel a fejjel!
Lógatod orrodát, ám jobb, ha magasba lököd!

INVOKÁCIÓ A HALÁLHOZ

Ó dögletes halál!

BLASZFÉMIA, DE BOCSÁNATOS

A vers az Istenem, mert a költészet a hazám!

RITMUS- ÉS RÍMPRÓBA PETRARCA EGY STRÓFÁJÁRA

Petrarca rég halott, de lelke él még,
sok messzi századokban írt dalában,
mit ránk hagyott, e késő nemzedékre.
Meghalt, de holmi furcsa, ritka áram
felszáll könyvéből, s mintha régen élnék,
az ő korában, s halvány mécses égne
- szemének égi fénye -
ágyam mellett -, lapozgatom vigyázva,
és megcsap illatárja
egy nem-volt tiszta asszony szép hajának,
kiért epeszt a bánat -
s már érte én is izzó hévvel égek -,
csak sajnos nem tudom: miért, mi végett?

ÖZIKÉS PÁRBESZÉD:

Frus: - Most olyan özikés vagy!

Én: - Mert lelkem szelídebb tájaira tévedtem.

WEÖRES TANULMÁNY-VÁZLAT

(A Mahruh veszését böngészve, 10 perc alatt, gondolkodás és ihlet nélkül)

Herunga lány mezítlén, mint lilium a fák között,
a haja leomlik vállig és ajkain mosoly virul,
de gyors nyíl ér most szívébe és teste lassan földre hull,
kerengve, vad bíbor őszi láng, dércsípott csipkés levél.

S EGY MÁSIK STRÓFA:

Vállán hozza nagy kosárban kis Dinghedu az éjszakát,
szórja erre, szórja arra, miként paraszt a magvakat,
bércen-völgyön, merre elmegy, egy perc alatt kinő az éj,
égre dobja körme holdját és fenn lebeg a hold-karéj.

KÍNAI TÉL, WEÖRES SÁNDOR KÍNAI TEMPLOMA KÖRÉ

Kinn	Benn	Még	Tél
tél	halk	jó	nem
hűs	csönd	szép	jó
táj	vár	nyár	már
gyöngy	és	majd	csak
szín	fáj	ott	tárt
hó	ősz	tél	sír
száll	nyár	fáj	száj

TANÁCS EGY LÁNYNAK,
HOLD-VÁLTOZÁSAIKOR

A Meristin
biztos segít e hisztin!

Gyerekversek Weöres-módra

TÜNDÉRTÁNC

A háztetőn ül a kémény,
majdnem kint a tető szélén,
lábat lógáz bent a mélyén
Ozalinda tündér-néném.

Le is jönne, hogyha kérném:
vagy a néném, vagy a kémény,
de rám szólna még a végén,
mért nem hagytam ott fenn békén.

A VARÁZSLÓ

Hogyha zizeg a szakáll,
láng szakad a palotára,
- kis csikó, nagy csikó,
száll a hó, ring a tó.

MONDÓKA

Kata pedig Katica,
violaszín facica,
vele van az egere:
ide soha ne gyere.

ORSOLYA

Volt egy kislány: Orsolya,
volt a lábán korcsolya,
de inkább a fején járt:
kapott így egy tehéngyárt.

TRÉFÁS SOR

Idecsali, odacsali, csacsi maki, maki csacsi.

FÉNYSÁRKÁNY

Éjszaka, puha éj,
hova megy a fénysárkány?
Hazaszáll: pici odu öreg üveg üres üre
lakhelye - egy párnán.

Bácibék (bárány + cica + béka)

A bereki réten
cica megy az égen,
lába között szarva van:
bégbrekeg ő hangtalan.

A leláncolt költő

ERDEI DAL

Az erdő mélyiben
szellő zizeg -
nyulacskák kergetik
az őzeket.

Csíz és veréb csipog
az ágakon -
az erdő mélyi éj
sötét nagyon.

RÉG HALOTT ISTENEK LÁTHATÓ ÁRNYAI

Mintha valamely elfelejtett isten sírja:
Egyetlen hideg könnycsepp az ég.

PEDIG NEM CSAPTAM ZACIBA

Az ihlet bolhaszín kabátja
ma este nincs a vállamon.

ESZTERHEZ, TÍZ ÉV ELMÚLTÁVAL

Ha most eléd lehullnék én a porba,
ez ifjuságunk megcsalása volna.

KÖD-ÜLTE FÁK KÖZT
SZÁRNYAS ÚT VEZET FELÉD

Ó, képzelet száz be-nem-járt birodalma!
Költészet fény-árnyból csipkézett tájai!

DOROGI HARAGOM

Egy keddi délelőttön
Dorogon mérgelődöm
s abban reménykedem, hátha
elkerül a vacak nátha.

HA RITKÁN IS,
DE ELŐFORDUL

A komornyik, hajh,
komor nyikhaj.

EGY MŰVELT ÖKÖRRŐL

Ez az ökör csínnel
bánik a kökőrcsinnel.

EZREDSZER, S MINDÍG,
MINDÍG ÚJRA VALLOM

Szerelmeim változnak egyre-másra,
de te, Budapest, örökké az maradsz.

VARIÁCIÓ EGY ANGOL
GYERMEKDALRA

Fehér a liliom,
pirosak a rózsák,
ha te híven szeretsz,
hű leszek én hozzád!

Hervad a tulipán,
siratja a harmat -
ha te engem akarsz,
én téged akarlak.

NYUSZI CIGARETTAFÜSTBEN

A füst-mögötti hölgy -
szép álmoként lebeg -
de félek, hogy ha testet ölt,
fölébredek.

TRÓJAI KALAND

A minap találkoztam egy falóval,
egy könyveket falóval.
Ahogy rámköszönt egy hallóval,
bennem rekedt a sóhaj.
Ó jaj.

IGAZ-E, NEM TUDOM

- Halló, halló!
így horkant egy fiatal ló:
én vagyok mister Punchinelló!

IRKA-FIRKA EGY CIGARETTÁS-DOBOZRA

Ez mind Nyuszika tulajdona,
füstbe száll, de nem tudni hova?

*

Nyuszika hallgat, én is hallgatok:
beszédünket rejti egy alga-tok.

*

Megnémult kelmed?
Adhatok nyelvet!

*

Elveszett a nyelvem!
Talán lenyeltem?
Vagy te nyelted le a nyelvem?

EGY NŐI MELLRŐL

A család feje veje neje teje helye.

ÍGY IS LEHET HALÁSZNI

Ó, nagy halász a Nagy Tamás,
az arca csupa pattanás.
Akkora halat fog ő a csarnokban,
hogy súlya alatt menten összeroppan.

EGY MEZÍTÁBAS LÉLEKRŐL

Volt egy lélek, olyan vandál,
nem volt rajta semmi szandál.

A KÖVET

A követ nem tör követ,
csak utasítás, téged követ.

TÖRÖKKORI VERSEZET

Három hölgy
háremhölgy.

EGY FALUSI KISLÁNYRA

Oly meztelen vagy és pucér,
akár a szél.

EGY JÓMELLÚ NŐRE A SZÍNPADON

Kelle-
ne a melle.

NÉMETORSZÁGRÓL OLVASTAM ESTE

Álmomban egy fasírozott
a Dísztéren masírozott.

ESTI TÖREDÉK

Itt vagy és mégsem érlek el:
mert megvéd ellenem szemed -
megvéd a szád is, mely vágyat lehel,
és forrósága szívemig remeg.

PROGRAM AZ ÉLETRE

Egy Orient-expresszen kellene élni
és vágatni mindig-mindig dél felé.

APOLLINAIRE
BÚCSÚ CÍMŰ VERSÉHEZ

A hanga rég halott
hol van már illatod
már emléked se lebben
kihűlve lengsz szivemben

DÚDOLOM DERES DELEKEN

Hol vannak már ó merre merre szállnak
a rég-elporladt ősök hangszálak
mért ó mért csapong ma álmaimba
forró emléked szálló szőke szirma

FANYAR RÍM

Fürt se nő
furcsa nő.

FURCSA NYELV A MAGYAR

A Nyuszi szemtelen
énvelem.
Én vele
sohase szemtele.

EGY KOCSMÁBAN ÜLŐ NŐRE

Még él, de olyan elfelejtett már az arca,
mint dédapámnak - ki sosem viselt, se élt - a bajsza.

HOSSZÚ ÁPOLTATÁSAIM ALATTI
RÖVID NADRÁGJAIMRÓL

Végh György, Végh György mit adtak rád?
Rövid rajtad minden nadrág.

EGY KÓRHÁZI MINDENTTUDÓRA

Ki tudja, mi a lábra hám?
S hogy a falon az ábra hány?
Ki tudja? Zebra Ábrahám!

PROFÁN ÖTLET

Ki sokáig néz tégedet, Tejút,
előbb-utóbb a mennybe jut.

KÉRDÉS EGY MOST ÉRETT EMBERHEZ

Kijártad minden iskolád,
de mondd, tudod-e mi a célod?
Vigyázz, a férfiak mind ostobák,
a nők pedig kacérok!

JEGENYESOR ÉJJEL

Fák, fák. A csúcsuk összeér.
Az éj sötét, hajam fehér -
emitt egy béka brummog épp
s tücsök húz hozzá víg zenét.

CYNARA EMLÉKKÖNYVÉBE, SZOMORÚAN

Hatalma nincs, nincs rajtam már szivednek,
az életem fakóbb, de csöndesebb lett.

KÖNNY ÉS KÖZÖNY

Mért leng mindent át a könny?
mert a szívemben nincs közöny.

IMPRESSZIONISTA VÁZLAT

Az erdők kontya sárga-zöld. Vihar van.
Levélként lebeg a világ.

SÍR-VERS TALÁN

Éltem 37 évet
halálban értem révet.

PILLANATKÉP

Már a fején volt a turbán,
mikor hívták interurbán.

EGY FRANCIÁUL ÍRANDÓ VERSEM REFRÉNJE

Mais non
Manon!

EGY ROSSZ KORBAN SZÜLETTEM, ROSSZKOR

Egy gonosz toll
olyan, mint egy durva ostor,
mindíg csak hajtja a költőt,
de én rája nyelvet öltök,
mint egy kis köldöknyi ördög,
kinek szeme villog, mint a foszfor,

s kit nem szívesen lát vendégül a hét apostol,
vagy az igucmándi nagy kolostor,
hol Kosztolányi szerint sok a boros tor
s a kertjükben nő a kosbor,
mi nem tudom mi, de rím rá a szorosból,
monostor, kifosztol,
s a többi, et cetera,
ahol van citera,
meg rumból egy liter a
kancsó mélyen.
Irtam ezt gőgösen és kevélyen
egy délelőtt, de a rím kedvéért: egy nyári éjen,
mikor nem volt más szenvedélyem.
Éljen a rím, a költő lelke, éljen!

BANALIZÁLÁS SZÍVHÚROKON

Akkordot ütök le az élet zongoráján,
mint a mesékben egy szomorú királylány.

BUDAI KISKOCSMÁBAN ÉJJEL

Egy lepke táncot jár a pallón,
amíg meg nem sokallom,
mert akkor néki jaj lesz,
s többé nem kell számára hajszesz.

KEZDŐ SZERELMES VALLOMÁSA

A hangod varázsa behízelgett téged az életembe.

Rím Elek aforizmái

- de felelősséget nem vállal értük -

MEGLEPŐ KANÁRI FAJTA

Ha a sündisznó kanári volna,
kissé szúrós volna ám a tolla.

FEJEDELEM, LÉTRA, GANG

A fejedelem úgy sétál a gangon,
mint ahogy a létra szokott a hangon.

EGY TÜKÖR TÜKÖRBE NÉZETT

Egyszer egy tükör megnézte magát egy tükörben
s csak ennyit mondott búsan: uram, csalódtam önben.

ELEFÁNT, KIS HIBÁVAL

Volt egyszer egy elefánt, a füle semmi,
mert egy selyemkacsa meg találta enni.
Sebaj, fületlen elefántnak is kell lenni.

TRAGÉDIA, SZÉKBEN ELMESÉLVE

Amikor az asztal aludt: ébren volt ám a szék:
De a szék már nem alhat, mert eltüzelttem elébb.

LELKI ÉTLAPOMBÓL

Ó, a sértődöttség nem kenyerem:
mégis napjában többször lenyelem.

MINDENNAPI TÖRTÉNET

Egyszer egy öles
köles
csődöt kért maga ellen:
„Ó, kérem, nincs mit ennem!”
Ama emlékezetes délelőtt,
a bizottság meghajlott az érv előtt
s felmentette az érvelőt,
ki egyre ezt zokogta,
könnyeit besírva könny-tokokba:
„Ó, mért e csőd? miért e csőd?”

EGY CSACSI SZAMÁRRÓL

Egy szamár megevett egy szalmakalapot
s míg gazdája löccsel verte, így zokogott:
„Azt hittem én, elég nagy ok
az, hogy szörnyen éhes vagyok!”

ELSŐ UNOKATESTVÉREK

A kiskanálnak közeli rokona a füge,
hiszen egyiknek sincs füle.

A PATKÓ ESETE A VASALÓVAL

A patkó elhatározta, hogy összeveszik a lóval
és barátságot köt egy vasalóval -
de vasaló füttyült reája:
nem kért belőle a talpára.
A patkó ezt másoknak így magyarázta:
„Hiába, nem való hoz-
zám” - s ezzel visszament a lóhoz.

MODERN VARÁZSLÓ

Volt egyszer egy vasgyűrű, meg egy vasgyűrű,
ki addig gyúrta a gyűrűt, míg lett belőle túró.

A KÁLYHA TERMÉSZETRAJZÁBÓL

A vaskályha négylábú fürge állat,
csak mert éppen béna, nem mászkálhat.

EGY FILOZÓFUS HÖMÉRŐ

Kihallgattam egy nap, hogy egy hőmérő
magában így filozofált: „Ó-ó, ő mér ő?”

NEM KUKACOSKODÁSBÓL ÍRTAM EZT ÉN

A kukac is kígyófajta,
csak rövidebb az ő farka.
És mert a sajtkukac nyugtalan faj:
ne házasodj össze sajtkukaccal.

JÓ DOLOG A TÖPÖRTYŰ, NO DE EZ A VERS SE ROSSZ

A sült liba s a felvágott
már nem nyerít és nem gágog -
s gágogni ha van még kedve;
biztos nincsen kifizetve.

CÁFOLHATATLAN BÖLCSESSÉGEK

Nyaryl a nyaraló,
vasal a vasaló,
de nem legel a legelő.

NYELVÉSZETI TANÁCS

Magyar nyelv! előre addig alig haladsz,
amíg a kis sündisznó nem lesz sünmalac!

A LIBÁK SZOKRATESZE KANT

Egy liba-bölcs bölcsen írja:
„Kövér lúdnak sok a zsírja!”

A KIRÁLYNÉ ÉS A SAKKPARTI

Sakkozás közben történt velem egy furcsa eset:
a királynő véletlenül éppen sekk-re esett.

NA KOMA: EZ AZTÁN A LAKOMA

Ezegyszer
jól laktam lazaccal.

A JÖVENDŐMONDÓ SZEKRÉNY

Ó, ha látnok volnál, te szekrény,
megjósolnád, hogy nem leszek vén.

KI KINEK A RIVÁLISA?

Találkozott egyszer egy vicinális
meg egy rivális
kanális
és volt náluk egy kanál is.
„De hát ez olyan banális!”
mondta a kardinális,
úgyhogy a generális
abbahagyta máris.

RÍMNEHÉZSÉG

Vágtat a hintó, siklik a fa-szán -
rímet erre nem tudok, igazán.

SZERENCSETLENSÉG

A Tatár-
tata tál
nélkül érkezett haza,
mert már a keze laza.

ELLENZEM A HÍZÓKÚRÁT

E szeg
keszeg,
de ellene mit se teszek.

CSENDELET A FÜRDŐSZOBÁBAN

Éjszaka a szappan
szunnyad a habban
s így nem kapja be a kappan.

BEZÁR A BAZÁR, HA FŐNÖKE BALTAZÁR

A vékony
játékkereskedő jótékony:
nem keres semmit a játékon -
így hát nem is kártékony.

ELAGGOTT KÖLTŐ SÓHAJA.

Már egy rímnyi erőm sincs.

BÉKAKIRÁLY

Amikor a vízben van a béka,
megkoronázza a buboréka.

EGY KOPASZ RÓKAFIRÓL

A róka
azt hitte: eltakarja egy paróka.
De fejére hiába tolta:
kilátszott alóla
az orra.

AZ ALÁBBI LEVELET KAPTAM EGYSZER

„A holnapi vaj-
adagot egy bivaly
viszi önnek.
Elnézést, ha korán csönget.”

RÉMTETT A NAGYERDŐN

Mikor a Makk-adu
meg a kakadu
tőrbe csalták a Zöld Ászt,
elvették tőle a kolbászt.

FELTÉTELES BORRAVALÓ

E pár pint
ital, a nektár mind
a tiéd lesz - már mint
ha előkerítéd Ármint.

ÖTSZÓTAGOS KÍN-RÍM

Kvártélyán némán
várt énram Évám.

MINDENKIT ÉRHET MEGLEPETÉS

Képzeld a furcsa orru Gál úr
sajtot kért este portugálul.

ILYEN INAS KÉNE NÉKEM

Lakásomon ha volna egy pici bálna,
az ágyamból reggelente kicibálna.

NYOLCSZÓTAGOS KÍN-RÍM

Pemérdi Lia, Cifra Bill
nem érti mi a rifkabil.

TARTSD BE AZ ILLEMSZABÁLYOKAT

Ha nem hívott meg Kulcsár Adorján
És mégis ott vagy: furcsál a torján.

EGY KITALÁLT ÍRÓI NÉVRE

Gazság,
hogy mennyit összeirt Tassák:
hogy összeirhassák,
íródeákul fel kell fogadni egész Kassát.

SANYA EMLÉKKÖNYVÉBE, MELY NINCSEN

Haragszom rá, ki vándor-
éveimben nem ismert engem.
És míg nevét megint el nem felejtem
legépelem:
Szomráky Sándor.

RITKÁN KÖPÖK, DE AKKOR AZTÁN ARANYAT

Aki igényes,
nagyon magányos.

KÉT KÖLTŐ BESZÉLGET KÖLTŐIEN AZ ÉLET ZSIVAJÁBAN

- Mondd, ó, mondd: mért e temérde mek-mek?
= Mert olvasóink nem értenek meg.

IGAZI MŰÉRTŐ VAGYOK

E festmény itt a „Lovag-rom:”
Ha szépen kéri, becsomagolom.
- Hagyja csak, inkább meglovagolom!

VITA A KÖLTÉSZETRŐL, EGY HALOTTAL

Tegnap este egy tökrészeg
alak jött nekem s így heherészett:
- Mondja meg, ha tudja, mi a költészet?
= Szó-büvölések, rím-öltések.
- Akkor hát tévedtem, - szólt bambán hörögve
s ezzel kilépett életemből, remélem örökre.

EHHEZ NEMCSAK HAL-VÉR, DE POFA IS KELL

A szükség törvényt bont,
mert pont magát bontani nem bolond,
mint az egyszeri konty -
mond a ponty
s ezzel ad magának egy ön-pofont.
Pont.

APJÁT VÉTKEZTETI, HA KI ENGEDETLEN

Mióta lánya angol-szakra ment,
apjából bőszen dől a szakrament.

EGY FŰZFA SE SÉRTSE A MÚZSA FÜLÉT

Firenze
FERENCE
Kegyence
narancia
parancia:
- de tovább nem jutott vele a költő, szerencse!
mert kupán vágta a feldühödött Múzsá mancsa!

MEGSZÍVLELENDŐ ESET A MOZIBAN

Egy moziban így szóltunk egyszer egy barátommal
az előttünk ülő pasashoz:
Ha orrunk előtt nem viszed fejedelmi
fejed el, mi
leütjük itt hátul.
De nem volt rá szükség, leesett magátul.

Ó, EZEK AZ ÚJ-MÓDI ÉPÍTKEZÉSEK!

Minden kártyavárban
hártya-bár van.

PARKBA VALÓ TÁBLA-SZÖVEG

„Óvjad a virágot”
erre a táblára egy pajkos lurkó ezt biggyesztette:
„mert hisz nem szép, ha kirágod.”

ÍGY ORDIBÁL EGY RÉGI BÁRD

Hangulat-állat a költő
s a homloka vers-tő,
ha régi, ha kezdő.

VICCNEK NEM ROSSZ

A fagylaltos lé-hűtő, pedig becsületes.

Versfricskák

(miktől kinyílik a bicskád)

EZENTÚL EREDETI LESZEK

A hó alól kidugta kis fejét a fű -
no hisz, mily újszerű vagyok ezzel, la, hű!

ÍGY AZTÁN KÖNNYEN ÉLNEK

Mióta öccsük állatkerti rozmár,
két bátyja otthon vígan laviroz már.

BENNE VAN A PÁCBAN

Egy főzni nem tudó vadóc apáca
semmit se sejt terólad, cápa páca.

KLOROFORM, JÓD, ÉTER

Unalmamban mire bolhásszak?
Csak téged bolhászlak, kórház-szag.

MESEBELI ÁLOMVERS-TÖREDÉK

Aztán

Hasszán

nyakörvet akaszt rám,
s úgy visz végig az utca hasszán.

EGY SZÍNÉSZRE,
AKI SZEMFORGATÁSAIVAL
BÁNATOT OKOZOTT

Addig düllesztette szemét eme,
míg kiesett mindkét szeme.

KÜLÖNÖS KIFOGÁS

Mert elrepült a lúd, hej,
ezért nincsen aludt-tej.

ÖSSZES MŰVEIM 23 894. OLDALÁRA

Úgy megy e nő, mint a tapír,
csak nincs rajta pír.
Nem mehet úgy mint a bálna,
mert akkor állna.

PÉKI HASONLAT

A pékné melle
két szőke zsemle,
s a férje akkora mafla,
mint egy kifli.

TITKOS RANDEVÚ

A tanti loppal
találkozik az antiloppal.

A KÉSDOBÁLÓ SZERELMET ZSAROLÓ LEVELE

A falon késekből kidobom: szeretlek,
s föléje akasztom magamat keretnek.

MI VÁR A LELKEMRE, HA MEGHALOK?

Nyilván a
Nirvána.

EGY MODERN FESTŐ, SAJÁT MODORÁBAN

Picasso,
nyakadban égi lasszó,
és romboid szívedben alt kakasszó.

MIT CSINÁLJAK EZZEL A RÍM-TRIUMVIRÁTUSSAL?

Ringló
ringj ló
ringyó.

EGY FUSER ORVOSRA

A doktor úr
nem tud már doktorul.

VERS A TÉBOLYDÁBÓL

Ha kivasálnak ápolóink:
sima lesz rajtunk á poló ing.

*

Mikor hökkenten néztem rá: az elmebeteg
azt mondta, ha nem tetszik versem: elmehetek.

EMLÉK EGY KÁRTYABARLANGRÓL

Ezen a fotelen
veszítettem el a hotelem.

NA KI VAGYOK ÉN? EZT MONDTÁK RÁM!

Egy korrekt úrra
van bízva a korrektúra.

NIZSINSZKIJRE, AMIKOR FIA SZÜLETETT

Apa lett
a balett
királya
s épp ránéz a fiára.

EGY SLÁGERRŐL, AMIT ÍROK MAJD

Edömér, Edömér
megdöglök a szivödér.

KÉT NYELVEN ÍRT VERSEM

Old
Hold!

BRAVÚROS PILLANAT

A táncosnő fara reszket,
légbe ír egy arabeszket.

EGY KÓRHÁZI INDULÓBÓL

Egy biléta a nyakamra
és jöhet a hullakamra!
Hulla-hulla-hullakamra!

VALLOMÁS

Bandzsa szemed rám olyan ígéző,
te jószagú vigécnő.

A NŐT HÍVOGATJA A PASAS,
MIRE A NŐ:

Nem töhötöm
Töhötöm.

EGY ARAB ÜZLETES KIABÁLJA

Jaj, jaj, Hasszán,
elloptad a kasszám!

EZT HÁROM NYELVEN ÍRTAM

Es geht alles vorüber, es geht alles vorbei
- kivéve Auguste Corbeille.

Régi noteszeimben olvasom

KOCSMAI HANGULAT, CIGÁNYZENÉVEL

Jégvirágos hideg tél,
köszönöm, hogy lihegtél,
ezek nem könnyű percek -
(naná, mert rég nem vagyok herceg!)

KITÉRŐ VÁLASZ

Na ne
firtassa - mondotta Manet -
amikor egy nő érdeklődött nála, hogy még kan-e?

RÍMECSKE

Kedves barátom, Lojzi:
az élet oly zila-
lált!

ÓRAJÁTÉK

Hány óra
Dóra?
Hajnalodóra
jár a nap mutatója.

MAGA SZÉP, MAGA JÓ,
MAGA ÉDES: HASONLÍT

1. Egy szürke verébhez,
2. Egy istennő körméhez,
3. Vénusz legszebb fürtjéhez.

ÜZENET MEG NEM ÍRT VERSEKBŐL

Ó, hányszor átszögelt a kín!

*

Be rab vagyok magamban
s hogy vágylak, szabadság,
mert rácsként vesz körül
a hús, a csont: ez élő rabság.

*

Prágában mentem ködben,
Bécsben meg bőrig áztam -

SÍRVERSEM

Itt nyugszik Végh,
le van szarva.
(De ezt már azt hiszem Jékely is
megírta magáról)

HA INDULATBA JÖVÖK

Azonnal
leütlek a f...

ROSSZMÁJÚ SÍRFELIRATOK

Szép Gy. S. kampec,
nem lesz többé jampec.

*

Itt nyugszik M. Ferenc,
nem volt benne gerenc.

EGY ÉLET, KÉT SORBAN

A vénám
vén ám!

HASONLAT

A Velencei tó olyan a Balaton mellett, mint
egy harmatcsepp szemed végtelen kékjében.

TENYEREMEN HORDANÁM

Kebled alig nagyobb, mint egy kis érem.
Elfér egy fél tenyéren.

TÖREDÉKEK

Az égen nincsenek korongok
s én mégiscsak borongok.

*

Lázálom
Lázárom
lezárom

*

Ma reggel láttam egy heringet,
folyton maga körül keringett.

*

Ó a láz!
Engem mindig megaláz.

CSACSKA RÍM

Ló-bál
lóbál.

VERSI-BERSIK

Orosz Pál
az úton poroszkál,
szemben vele a porosz táj
s katonákból az új korosztály.

*

To bee, or not to bee:
ezen meditál Tubi.

*

Olyan a rum, hogy tőle
föláll az ember szőre.

MILYEN FOGLALKOZÁS VAN EMÖGÖTT?

Női alkalmi testi munka.

EGY LEENDŐ OROSZ HŐSÖM NEVE:

Nimolics Gyámolits Ivanovics Kavics.

HAMLAGARGA

- Hebladarla Kamlagarda?
- Berempitardona.
- Tro bolitana goda fe?
- Odolanana hamudrefi Kud!
- Niniagutafuda lodonta!
- Kemcife?
- Ograhoda livonovadif!
- Pletyandó!
- Pobobo! Simongrahalika!
- Didondon dofolkodoka.
- Hrepatagodonorafoldijabana.

EGY KÉSZÜLŐ SLÁGEREMBŐL

Szerelmünk több volt, mint egy gyertya lángja,
de jött egy szél, s elfújta hirtelen...

ÁLLATI HASONLAT

Hegyeset köptem, mint a gyík.

PILLANATKÉP A TAVASZRÓL

Felvette már a tavasz zöldszínű kalapját.

HORVÁTH BÉLA MODORÁBAN

Pepinka szép kisasszony, bolgár ballerina,
Nem sétál többé fodros balettcipőben,
S hogy rám néz, szemének tükre síma,
Mert nem tudja azt, ki meghalt, az már mind időtlen.
Csak felmentünk a haldoklás zöld színpadára.
Megtudni azt, hogy merre van a kín határa?
A fürgesége tegnap óta mozdulatlan,
Szívének édes mozdulását nem találom.
Mert önmagának szobra már e pillanatban
Itt túl az életen, de innét a halálon.

BÖLCSESSÉG

Nem rántott szeletnek szüli fiát Nubia párdúca.

BALATONI TÁJKÉPEK

Két ég között - a víz is az -
hajók szeszélyes árnya ring.

*

Félszárnyú denevér egy távoli vitorlás.

Groteszk és fájdalom

PALACKDUGÓ

Palackban élek
mindentudón -
hogy ki ne menjen belőlem a lélek,
fejemmel magam bedugom:
így vagyok magamnak ingyen dugóm.

EGY RONGYOLT RECEPT MARGÓJÁRA

Tépett idegeimre rohanj taxin,
nyargalj Andaxin
után, ha már szárnyad lefagyott a csöndben.

MONOLÓG-DRAMOLETT KÉT DUETT BEN

(Minden hasonlat olcsó:)

Új költő:	Az újhold égi bölcső.
	Az újhold szarv az égen.
	Az újhold íjj, az újhold...

Régi szerkesztő: Tudom, hogy mindez új volt.
Mikor a hold is új volt,
most mást írjon, merészen!

Régi költő: Az újhoid daxli farka
kunkorra felcsavarva.

Új szerkesztő: *(Némán, sóhajtvá felnyög)*

Régi költő: Az újhoid téesz-elnök:
vetés-hozamra feljött
brigádni égi gyárban.

Új szerkesztő: Ez az, no! Erre vártam!

PORSZEM EGY KAGYLÓBAN,
HOGY GYÖNGGYÉ GYÖTÖRJE

Az álmok fölsebeztek,
a rózsák karmai -
vérembevert szögekkel
nehéz nem vallani.

MAGYARÁZAT, TÖREDÉKESEN, EGY KÖTETCÍMHEZ

Könnytől rozsdás szivemmel,
szélhűdött béna számmal.

A RÓZSA KARMA VISSZATÉR

Nézd: fáj, úgy föl karmolt a kín!

KOZMOSZ EGY UJJHEGYEN

Körmöm parányi holdja feljött.

RÖNTGENKÉP

Tűzdaganat a láng.

A MENNYEKBEN IS
ILYENEKET FOGOK ÍRNI,
A SZENTEK SZÓRAKOZTATÁSÁRA

Tíz szent
tüsszent:
hápci-hápci!

(WEÖRESESEN A CIKLUSCÍM):

És
grofáj
teszkdalom

Sírfelirat helyett

A kel-
káposzta el-
hunyt. Sírján semmiféle jel
nem látható. Hacsak
nem jel egy puffadt kecskebak.

Rím Elek aforizmái prózában

(de felelősséget nem vállal értük)

Az élet olyan, mint a spiritusz, ha nem gyújtják meg: nem ég.

*

A káposzta olyan állat, melynek leveleit nem a postás hozza.

*

A költő olyan, mint a töltőtoll, amíg van benne tinta: ír.

*

Ha árnyékom kutya volna, nemcsak nyomomban járna, de csaholna is.

*

Csacsi a malac, ha esőben a fülét nem teríti magára, mint egy viharkabátot
- s ha például evés közben lespenótozza a mellényét: malac a csacsi.

*

A minap üstökön ragadtam a szerencsém, de úgy vágott pofon,
hogy azt hiszem: mégsem ő volt.

*

Ki nyúllal akar versenyt futni, mártsa ricinusba a lábát!

*

Addig nyujtózz, amíg a takaród ér. De mit csináljon az olyan ember,
akinek nincs semmiféle takarója?

A gyakorlati verstan-ból

(1954)

JAMBUS

Balázs lakáj. Manó, Tamás pipál.
Adél szegény, zabál falánk Mihály.

S EGY TISZTÁBB JAMBUS

Balázs Adél ügyész, Izsák itél.
Szegény Irén opál acél-egér.

TROCHEUS

Ince sánta héja
Éva néha léha.

SPONDEUSSAL KEVERT JAMBUS

Adél békés, Adolf szegény pipál,
András pipál, szegény Adél falánk,
Ádám békés galamb, Irén egér,
Róbert szintén sárkány, Jenő cigány,
Oszkár ocsmány uszkár, Gertrúd virág.

EGY JAMBUSOS STRÓFA, MELYBEN A RÍMPÁR PYRRHICHIUS

Hajnal óta áll a medve
a piszkos udvaron s vele
négy szemközt némán áll epedve
három gida és négy teve.

TISZTA DAKTILUSOK

Katica tavalyi maradi rigolya,
neveti valaki: hajadon Ibolya.

EGY HALANDZSA KLASSZIKUS STRÓFA

Már Ádám denevér északi vándora
várt ocsmány csacsogó kaptafa lányokat
és bambán szerető barna ölébe ül
egy hótól szepegő kacsa.

NÉLKÜLÖZHETETLEN VERSLÁBAK

jambus: Adél, Dezső, Balázs,
Manó, egér, darázs

trocheus: Anna, Béla, Éva,
Klára, néha, léha.

<i>spondeus:</i>	Ádám, Jónás, Oszkár, Kálmán, szintén, uszkár.
<i>pyrrichius:</i>	Fülöp, Emil, Ödön, vele, pici, bödön.
<i>anapestus:</i>	Aurél, Tihamér, Elemér, denevér, gabonát, belemér.
<i>daktilus:</i>	Ágota, Sámuel, Orsolya, távoli, marcona, korcsolya.
<i>tribrachisz:</i>	Izidor, Ilona, Kelemen, hajadon, Ibolya, szeretem.
<i>choriambus:</i>	Káka tövén, Mándy Iván, permetező szájhagyomány.

JELENTŐS VERSLÁBAK

<i>amphimacer:</i>	Tűz Tamás, pattanás.
<i>amphibrachis:</i>	Dorottya, borotva.
<i>bacchius:</i>	Szaniszló, a disznó.
<i>antihacchius:</i>	tornára, Borbála.
<i>molossus:</i>	Szép Ernő, szépen lő.
<i>dijambus:</i>	Szabó Dezső, adóleső.
<i>dichoreus:</i>	Vajda János, hangja álmos.
<i>dispondeus:</i>	Móricz Zsigmond, kőfic mit mond.
<i>antispeastos:</i>	Czuczor Gergely, cukor persely.
<i>proceleusmatikus:</i>	Csokonai, rokonai.
<i>jonicus minor:</i>	Az anyóskám, harapós lány.
<i>jonicus maior:</i>	Állványai, bálványai.

A LELEPLEZETT VERSLÁBAK

prohrachis: jambus + molosszus =
Adél + Tóth Árpád